

Treball de Fi de Grau

Títol

Periodisme il·lustrat

El racisme del segle XXI als Estats Units a través de les portades de *The New Yorker*

Autoria

Diana Illa Cruz

Professorat tutor

Mariana Freijomil

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Interactiva	
Comunicació de les Organitzacions	

Tipus de TFG

Projecte	
Recerca	X

Data

Del 3 al 7 de juny de 2024	X
26 de juliol de 2024	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Periodisme il·lustrat: El racisme del segle XXI als Estats Units a través de les portades de The New Yorker			
Castellà:	Periodismo ilustrado: El racismo del siglo XXI en Estados Unidos a través de las portadas de The New Yorker			
Anglès:	Illustrated Journalism: 21st century racism in the United States through the covers of The New Yorker			
Autoria:		Diana Illa Cruz		
Professorat tutor:		Mariana Freijomil		
Curs:	2023/24	Grau:	Comunicació Audiovisual	
			Periodisme	X
			Publicitat i Relacions Públiques	
			Comunicació Interactiva	
			Comunicació de les Organitzacions	

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Periodisme còmic, comunicació visual, racisme, Estats Units, The New Yorker
Castellà:	Periodismo cómic, comunicación visual, racismo, Estados Unidos, The New Yorker
Anglès:	Comic journalism, visual communication, racism, United States, The New Yorker

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	La il·lustració i el periodisme han conviscut des dels seus inicis. Al segle XXI, amb una societat digital i cada cop més complexa, la comunicació visual ha passat a tenir un gran paper dins els mitjans per tal de condensar grans fluxos d'informació a través de la iconografia i els simbolismes. Aquest treball analitza com la revista nord-americana The New Yorker informa sobre el racisme als Estats Units durant les dues primeres dècades del segle a través de representacions visuals que enriqueixen la narrativa periodística, la capacitat de la revista per capturar temes rellevants i generar debat social.
---------	---

Castellà:	La ilustración y el periodismo han convivido desde sus inicios. En el siglo XXI, con una sociedad digital y cada vez más compleja, la comunicación visual ha pasado a tener un gran papel dentro de los medios para condensar grandes flujos de información a través de la iconografía y los simbolismos. Este trabajo analiza como la revista norteamericana The New Yorker informa sobre el racismo en los Estados Unidos durante las dos primeras décadas del siglo a través de representaciones visuales que enriquecen la narrativa periodística, la capacidad de la revista para capturar temas relevantes y generar debate social.
Anglès:	Illustration and journalism have coexisted since its inception. In the 21st century, with a digital society and increasingly complex, visual communication has become a major role within the media in order to condense large flows of information through iconography and symbolism. This study analyzes how the American magazine The New Yorker reports on racism in the United States during the first two decades of the century through visual representations that enrich journalistic narrative, the magazine's ability to capture relevant issues and generate social debate.

TREBALL DE FINAL DE GRAU

PERIODISME IL·LUSTRAT

El racisme del segle XXI als Estats Units a través de les portades
de *The New Yorker*

DIANA ILLA CRUZ

Tutora: Mariana Freijomil

Grau en Periodisme

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. Tesis i preguntes de recerca	5
1.2. Objectius i metodologia	6
2. MARC TEÒRIC	8
2.1. Introducció a la il·lustració	8
2.1.1. El llenguatge visual.....	10
2.1.1.1. La iconicitat i els codis icònics	12
2.2. La convergència del periodisme i el dibuix	14
2.2.1. La il·lustració periodística com a subgènere	15
2.2.1.1. La caricatura.....	16
2.3. El còmic	17
2.3.1. El paper de la premsa gràfica estatunidenca	18
2.3.1.1 La producció caricaturesca als Estats Units.....	25
2.3.1.2. El cas de <i>The New Yorker</i>	27
2.3.2. Les portades de revistes gràfiques	31
2.4. La narrativa i el llenguatge visual del còmic	33
2.4.1. Convencions iconogràfiques o codis gràfics del còmic	35
2.4.1.1. Iconografia	35
2.4.1.2. Expressió literària	38
2.4.1.3. Tècniques narratives	39
2.5. Periodisme còmic.....	42
2.5.1. Art Spiegelman i Joe Sacco	43
3. ANÀLISI DOCUMENTAL	46
3.1. “Ferguson, Missouri”	51
3.2. “Broken Arch”	53

3.3.	“The Dream of Reconciliation”	56
3.4.	“Injustice: Baltimore, 2015”	58
3.5.	“Stop”	60
3.6.	“#OscarsNotSoWhite”	62
3.7.	“In Creative Battle”	64
3.8.	“Yearning to Breathe Free”	67
3.9.	“Welcome to Congress”	69
3.10.	“Say Their Names”	71
4.	MOSTRA D’ANÀLISI DE XARXES SOCIALS	76
5.	CONCLUSIONS	80
6.	BIBLIOGRAFIA	85
7.	ANNEX	90
7.1.	Anàlisi documental prèvia	90

1. Introducció

La comunicació visual ha estat una eina fonamental durant la història de la humanitat per transmetre informació i coneixements a través del temps. Pel que fa al context mediàtic, “el dibuix i el periodisme mantenen una llarga relació manifestada a través de la caricatura, la vinyeta i la tira còmica” (Lopez-Hidalgo i Lopez-Redondo, 2021: 2). Aquesta sinergia s’incrementa a partir del naixement de la impremta, que va permetre la serialització de les publicacions en paper. No obstant això, al segle XXI, el periodisme s’ha traslladat inevitablement a les pantalles, en un exercici d’adaptació a una nova era digital i visual.

En aquest nou context, la informació expressada als mitjans de comunicació a través de dibuixos i il·lustracions ha adquirit novament un paper crucial. Es tracta d’un recurs especialment utilitzat en portades de revistes als Estats Units, com *The New Yorker*, que permet cristal·litzar el més rellevant d’esdeveniments d’actualitat i conflictes socials, complexos de sintetitzar enmig dels grans fluxos d’informació que circulen pels mitjans i, sobretot, per les xarxes socials. De fet, existeixen raons per considerar la portada de revista com un mitjà de comunicació per si mateix (Taylor, 1999: 5). En aquest sentit, Colle (1999) reflexiona sobre la recuperació del poder llenguatge visual als mitjans de comunicació en les últimes dècades: “La nostra civilització ha tornat a descobrir el poder immens d’aquesta altra modalitat d’expressió del pensament que és el “llenguatge visual” i li està donant un caràcter d’allau mitjançant els mitjans de comunicació massiva” (1999: 5).

En aquest treball analitzem l’ús de la il·lustració i les eines heretades del còmic a les portades d’un mitjà concret (*The New Yorker*) per contrastar el poder de transmissió del missatge en un context específic com és el racisme als Estats Units, un complex conflicte social que s’estén des dels inicis de la història del país fins al dia d’avui. L’objectiu és entendre de quina manera les representacions visuals han enriquit la narrativa periodística a través de la iconografia i els referents simbòlics, alhora que han propiciat debats socials a les xarxes socials entorn dels dits esdeveniments.

És rellevant estudiar el periodisme il·lustrat en un moment de crisi de la premsa escrita, que lluita per adaptar-se a l’entorn digital, i en el que les il·lustracions sobre esdeveniments d’actualitat i moviments socials juguen un paper molt important per recuperar l’interès perdut de la societat en el periodisme. “La cerca de llenguatges nous i l’experimentació amb narratives emergents és una constant a la pràctica del professional de la informació en el seu desig d’acostar-se a tota mena de públic i adaptar-se als temps” (Lopez-Hidalgo i Lopez-Redondo,

2021: 2). A més, encara que la relació entre el dibuix i el periodisme no és nova, arran d'aquesta ha sorgit, en les últimes dècades, un "nou gènere": el periodisme còmic. Per començar a veure el periodisme còmic -encara poc present en el món acadèmic i estudiat principalment per Diego Matos (2017)- com un complement o, fins i tot, una alternativa al periodisme tradicional, és necessari ampliar la investigació sobre el seu potencial.

La revista *The New Yorker* és un mitjà de prestigi que serveix com un bon punt de partida per aquest estudi, ja que ha fomentat les il·lustracions com a mitjà de cobertura de l'actualitat, sobretot en les últimes dècades, cosa que ha portat a les seves portades al centre del debat social en diverses ocasions. Encara que són pocs, existeixen estudis concrets sobre l'impacte visual i la manera de comunicar de les icòniques portades d'aquesta revista, com "La importancia de la portada en *The New Yorker* para interpretar la crisis del Covid19" (Arroyo-Almaraz, Hernández i Liberal, 2021). Ara bé, cap se centra en un tema social amb tant de pes històric com és el racisme i des d'una perspectiva enfocada al periodisme.

L'interès per aquest camp sorgeix precisament de l'impacte personal que han provocat algunes portades del *New Yorker*, plantejant-me una altra manera de fer periodisme que, a més, encaixa perfectament a la nostra societat, que és cada cop més visual. No només això, sinó que m'han fet veure la comunicació d'informació d'actualitat, no com una conversa unidireccional, sinó com un exercici d'interpretació personal en un mateix context històric i social.

1.1.Tesis i preguntes de recerca

La nostra tesi principal fa referència a la manera en què el periodisme dibuixat, concretament la portada del *New Yorker*, utilitza elements del context històric per comunicar i representar esdeveniments d'actualitat de manera visual, sense necessitat d'acompanyar un text:

- Les imatges representen els fets d'actualitat connectant-los amb el context històric

Per altra banda, pel que fa al potencial de la comunicació visual i el periodisme il·lustrat dins el panorama mediàtic saturat pel flux d'informació a les xarxes socials, proposem una tesi secundària, fonamentada en la hipòtesi que "les portades que aborden temes d'actualitat mitjançant la iconografia connecten amb l'experiència personal del públic i, per tant, obtenen més resposta i interaccions dels usuaris en comparació amb la resta":

- Les portades tenen un impacte a l'audiència i generen debat social a les xarxes socials

Per tal de comprovar les anteriors tesis, ens plantejem una sèrie de preguntes relacionades amb aquestes. En primer lloc, cal entendre què és la il·lustració i el paper que ha jugat històricament als mitjans de comunicació, a més d'explorar els avantatges de la comunicació visual.

Per altra banda, ens preguntem com es relaciona concretament el còmic amb el periodisme, quines eines utilitza per explicar històries i quin és l'estat actual d'aquesta relació dins el context actual a les xarxes socials. Per tant, també és necessari entendre el paper que té la revista estudiada -*The New Yorker*- dins el panorama mediàtic nord-americà, abans de respondre de quina manera les seves portades aborden els successos relacionats amb el racisme, quin pes té el context social i el context històric en aquesta cobertura i, finalment, quina reacció provoca a l'audiència digital.

1.2. Objectius i metodologia

L'objectiu de la nostra investigació és entendre com es comunica a través de la il·lustració i el còmic per poder analitzar com ho aplica la revista *The New Yorker* a la cobertura d'un tema concret com és el racisme i quin impacte concret té en l'audiència digital.

Oscar Masotta (1970) afirma que existeix una certa influència reconeixible de les grafies pròpies de la historieta sobre les portades de revista, els pòsters i la publicitat. “Amb formes de disseny originades en la historieta es poden construir avui missatges massius d'un impacte visual profund” (1970: 13), afegeix. En aquest sentit, Ivan Pintor (2017: 30) assegura que l'estudi formal dels elements del còmic permet entendre com aquests poden ser utilitzats per a enriquir i complementar la comunicació visual en la il·lustració. Per tant, per poder analitzar posteriorment les portades de la revista, és imprescindible fer una revisió bibliogràfica dels autors i les investigacions prèvies no només sobre la comunicació visual, sinó també del còmic i la comunicació seqüencial.

Després del marc teòric, es du a terme una anàlisi documental i estadística de totes les portades publicades entre l'any 2000 i el 2020 per la revista nord-americana, amb l'objectiu d'identificar temes i tendències predominants durant aquest període.

A partir d'aquesta primera anàlisi, se selecciona un tema concret per a realitzar un estudi de contingut més específic de 10 portades: el racisme. La segona anàlisi de contingut es porta a terme a tres nivells: descriptiu, contextual i connotatiu, per obtenir una perspectiva àmplia sobre el context històric i social i la seva representació gràfica a les il·lustracions.

Finalment, es pren una de les portades analitzades com a referència per fer una mostra d'anàlisi de xarxes socials, que examina la resposta de l'audiència digital mitjançant la comparació de m'agrades i comentaris que ha rebut la portada a Instagram, en comparació amb les publicacions fetes per la revista immediatament abans i després.

A través d'aquest enfocament metodològic busquem una comprensió més profunda de com el *New Yorker* utilitza les seves portades per abordar temes socials i polítics rellevants, així com analitzar la manera com aquests elements visuals i missatges poden influir en la percepció pública dels mateixos temes.

2. Marc teòric

2.1. Introducció a la il·lustració

La imatge és la via més ràpida i directa de la comunicació (Bleda, 2021: 9). La seva capacitat de transcendir limitacions lingüístiques i culturals, a més de temporals, permet la transmissió d'idees i missatges a un públic gairebé universal. Al respecte, Raymond Colle comenta:

Encara que la interpretació exhaustiva -de la imatge- pugui ser complexa, el més sorprenent és que encara avui estem en condicions de reconèixer objectes i éssers vius desapareguts fa milions d'anys, i que podem fer-ho sigui quin sigui l'idioma que avui parlem (Colle, 1999: 5).

Des que disposen de la capacitat per fer-ho, els humans han explicat històries mitjançant les imatges, amb les que podem establir contacte immediat amb la realitat que ens envolta. Les primeres imatges creades per l'home que es coneixen s'ubiquen aproximadament 30.000 anys a.C. i representen animals a les coves d'Altamira, Chauvet o Lascaux. Des de llavors, la nostra espècie ha continuat comunicant missatges de forma visual.

Així ho demostren, per exemple, les representacions gràfiques de l'Antic Egipte, trobades en relleu a les parets de tombes, temples i palaus, a més de dibuixades sobre paper. N'és un exemple el mural que trobat a la tomba de Nebamun, un sacerdot egipci molt poderós de la dinastia XVIII. En aquest conjunt de pintures, datades aproximadament entre el 1.400 i 1.350 a.C., es representen en dues dimensions activitats quotidianes de l'època, com la pesca, la caça i la recol·lecció de fruits, a més d'imatges del difunt i la seva família. Aquestes pintures, de la mateixa manera que la major part de l'art de l'Antic Egipte, són de caràcter religiós i cada fragment té un objectiu funerari.

Imatge 1. Caça entre els Papirs (Tomba de Nebamun). Museu Britànic de Londres.

Hereus de l'estil esquemàtic de les pintures egípcies, també trobem els gravats dels grecs a recipients com eren les àmfores, unes peces de ceràmica que servien per conservar líquids i aliments. Ara bé, les àmfores gregues també tenien un ús educatiu, funerari, religiós o cerimonial amb motiu dels seus dibuixos, com és el cas de les àmfores panatenaïques, que s'oferien com a premi als Jocs panatenaïcs. En aquest atuell es representaven amb figures negres la deessa Atena -per una banda- i l'especialitat esportiva per la qual es concedia el premi, com podia ser la competició mixta pentatló -per l'altra-.

En èpoques posteriors, a l'Edat Mitjana, van aparèixer els manuscrits il·lustrats, amb petites decoracions que complementaven el text, sobre tot les seves inicials i dibuixos que servien com a suport del relat. Ara bé, el naixement de la impremta de Johannes Gutenberg al segle XV produeix una transformació cultural que marca el principi del final d'aquests llibres, també anomenats il·luminats, ja que es comencen a produir en sèrie.

Les diferents funcions de la imatge en la història de la humanitat han determinat la forma en la qual es representava (Roldán, 2021) i, com hem vist, la il·lustració ha estat present en el camí dels humans. Ara bé, la seva època daurada arriba al segle XIX amb la Revolució Industrial i les renovades tècniques d'impressió. En aquest moment, els periòdics, revistes i llibres il·lustrats es converteixen en uns dels grans mitjans de comunicació i entreteniment. A partir d'aquí, sorgeixen la caricatura i la historieta, producte cultural de la modernitat industrial i la política occidental, en paral·lel a l'evolució de la premsa com a primer mitjà de comunicació de masses.

Es troba -la historieta- profundament relacionada amb el naixement i l'evolució dels grans mitjans massius, amb l'evolució de les tècniques d'impressió, amb els canvis de les formes gràfiques, i en el centre mateix, potser, de l'encreuament i la influència múltiple i recíproca dels mitjans de comunicació moderns (Masotta, 1972: 11).

Així, la il·lustració es relaciona des d'un moment molt primerenc, no sols amb la comunicació en general, sinó específicament amb la indústria periodística. En aquest sentit, Diego Mauricio Machado (2021: 94) identifica la il·lustració gràfica com una “necessitat que té l'ésser humà per a establir continguts d'informació i coneixement, sostinguts per la comunicació i el llenguatge visual”.

La il·lustració, “una àrea artística i un mitjà de comunicació basat en els fonaments del dibuix” (Bleda, 2021: 9), es pot considerar, doncs, com una de les primeres formes de comunicació

visual, ja que els seus orígens són previs al naixement de l'escriptura. La història que ens transmet la il·lustració és la història del canvi d'idees, paradigmes i creences. La il·lustració és una eina que serveix com a “reserva de la nostra història social i cultural”, per la qual cosa és transcendent i duradora. “Ha servit històricament per a registrar els assoliments i proeses de l'home, interpretant-se d'una forma que no havia estat possible abans de la invenció de la fotografia” (Zeegen, 2006: 12).

Parlem d'una imatge narrativa “particularment persuasiva” que, mitjançant el seu llenguatge, elements, codis, sintaxi i propietats seqüencials, és capaç de transmetre un missatge complet (Durán, 2005: 239). A través de les definicions de diversos autors, podem entendre el dibuix com una representació gràfica d'objectes, éssers, imatges o figures, utilitzant línies i ombres sobre una superfície plana. Encara que tradicionalment s'ha associat a la bidimensionalitat, el dibuix es pot portar a terme en diversos materials i, per tant, no es limita a una sola tècnica.

Mentre alguns professionals, citats per Duran (2005: 240) consideren que “la il·lustració és una branca de la pintura i del dibuix que produeix obres d'art destinades al gran públic” (Pacheco, 1997), l'autora insisteix a considerar la disciplina com un “llenguatge narratiu”. Els il·lustradors treballen en el camp de les interpretacions, generant formes icòniques capaces d'allotjar significats en qui les mira, valent-se de signes i símbols. Segons Roldán (2021: 23), la il·lustració “connecta”; estableix la necessitat de produir un missatge vinculat amb un receptor, raó per la qual l'entnem dins del marc de la comunicació.

2.1.1. El llenguatge visual

Definim el dibuix i la il·lustració com un llenguatge visual; aquell que desenvolupem en el cervell, relacionant-lo amb la manera com interpretem el percebut a través dels ulls (percepció visual). Es tracta del sistema de comunicació que es val d'elements visuals -imatges i signes gràfics- per a transmetre una idea, un concepte o una experiència. Per tant, ho considerem com un sistema simbòlic (Roldán, 2021: 29).

En aquest mateix sentit, Zeegen (2006: 35) apunta que la comunicació visual es basa en una combinació de signes i símbols, la lectura de les imatges i la descodificació dels seus significats és una cosa que succeeix de forma subconscient. La “veu” inherent a una imatge és interpretada pel públic, el qual ha après a comprendre i desxifrar imatges visuals mitjançant associacions construïdes al llarg dels anys.

De la mateixa manera que el text, la imatge il·lustrativa és producte d'un complex entramat de codis, matisi interpretatives, paradigmes semàntics i retòrics -en aquest cas visuals- que s'han anat instal·lant al llarg de la mil·lenària història de la mirada humana (Chaves, 2013).

“Com les imatges, tant les fotografies com els dibuixos, tenen un procés de lectura, d'una alfabetització visual, d'unes tècniques de comunicació pròpies”, apunta Diego Matos (2017: 33). La il·lustració, concretament, està composta per elements narratius provinents del nostre univers simbòlic. Els signes, els símbols i estereotips –coses que es reconeixen immediatament– connecten amb la història de la cultura; són construccions el desenvolupament de les quals ha estat molt lent i les seves significacions han demandat anys a produir-se. Els signes van més enllà del que poden arribar a nomenar o simbolitzar, perquè habiten en la nostra cultura i són resignificats en el temps (Roldán, 2021: 31-33). “Com el llenguatge mateix: si ho entenc és perquè ja estava en mi; i si estava en mi és perquè ja ho havia sentit. Més que crear metàfores, la il·lustració les desenterra del jaciment de les associacions genèriques”, apunta Chaves (2013) al respecte.

L'objectiu de l'il·lustrador és enriquir aquesta significació, movent i recombinant elements, generant nous discursos o afirmant els existents (Roldán, 2021). En la mateixa línia, en la seva intervenció a *Palabra de ilustrador* (2021: 34), Gabriela Escobar assegura la tasca de l'il·lustrador com a comunicador consisteix a aprofundir en els espectres que habiten les paraules, “desxifrar els seus sentits i bolcar en imatges tot el que aquestes simbolitzen, ampliar els límits dels signes escrits per a aconseguir major eficàcia comunicacional i un diàleg cultural més ampli i inclusiu”. Per a Colle (1999: 13), “el significat simbòlic s'ha d'extreure del sistema de les connotacions i implica el reconeixement de la presència d'un alt valor afectiu-emocional culturalment socialitzat”.

En resum, l'il·lustrador explora l'univers simbòlic de la seva cultura per a trobar diverses maneres de representar una idea. Aquest procés implica traduir el significat abstracte que les paraules transmeten, treballant en un sentit metafòric o metonímic, o fins i tot a partir de significats oposats, creant llaços que connecten un significat amb un altre dins de la seva cadena narrativa (Roldán, 2021).

La comprensió de la imatge requereix una experiència comuna. Així doncs, si el dibuixant vol fer-se entendre, necessita conèixer l'experiència vital del lector. S'ha d'establir una influència recíproca, ja que el dibuixant evoca imatges que romanen emmagatzemades al cap d'ambdós (Eisner, 1996: 13).

En totes les imatges podem trobar un element que ens porta a connectar amb les nostres pròpies experiències, cosa que ens fa passar del significant (denotatiu) al significat (connotatiu), aportant un nou sentit a la imatge. Teresa Durán (2005: 242) explica que la il·lustració és un mitjà que construeix un pont entre l'emissor (il·lustrador) i el receptor (lector). Des del punt de vista del lector, a vegades el concepte pot semblar amagat en un primer moment, però es transmet amb èxit quan aquest desglossa la imatge (Zeegen, 2006: 20).

Però per tal de comprendre millor els fonaments semiòtics del sistema simbòlic visual que aplica la il·lustració per a comunicar, cal tenir en compte la distinció que fa Charles S. Pierce (1986) entre icona, símbol i indicatiu, que representen la realitat gràficament en diferents nivells i formes:

- El signe icònic: és una forma de representació que no trobem de forma directa a la naturalesa; és a dir, no és una imitació literal de l'objecte, sinó més aviat una convenció, una representació anàloga. En aquest cas, el que és important són les característiques que comparteix amb l'objecte que vol representar. Funciona mitjançant una similitud percebuda entre el signe i l'objecte, i és aquesta semblança la que ens porta a identificar-lo amb aquell objecte.
- La representació simbòlica: en contrast, no està lligada a la semblança física amb l'objecte que vol representar, sinó que representa més aviat un concepte o una idea. Aquest tipus de representació també és fruit d'una convenció cultural i té la funció de condensar significats en un símbol. El símbol té una dualitat inherent, ja que consta tant d'una forma física com d'un significat associat. Aquesta relació simbòlica només existeix en tant que el símbol sigui reconegut i interpretat com a tal.
- La representació indicial: apunta directament a l'objecte que denota sense necessitat de descripció explícita. Aquest tipus de representació està directament relacionat amb l'objecte que denota, i sovint força l'atenció cap a aquest objecte sense la necessitat de reproduir-ne les característiques de manera directa. És com un senyal que ens condueix cap a alguna cosa, basant-se en una relació de causa i efecte entre el signe i l'objecte.

2.1.1.1. La iconicitat i els codis icònics

Segons la RAE, el grau d'iconicitat -en relació amb la primera classificació que fa Pierce- fa referència a la similitud entre un símbol i allò que vol representar. No tots els mitjans capten la realitat amb el mateix grau d'iconicitat. La iconicitat del dibuix, per exemple, és menor en

comparació a la de la fotografia. Per comprendre el concepte de manera general, teòrics com a D. Dondis estableixen tres nivells fonamentals d'iconicitat, de major a menor (dreta a esquerra), de les imatges:

1. Representatiu, on la percepció directa per part del receptor del referent visual s'estableix des d'un nivell de codificació baix.
2. Simbòlic, estableix una major simplicitat en la representació de la imatge referencial que així conté, codificada lingüísticament, referencialment, major complexitat.
3. Abstracte, redueix la imatge als seus components visuals més bàsics; el nivell de codificació és alt.

*Imatge 2. Gràfic representatiu dels tres nivells d'iconicitat: representatiu, simbòlic i abstracte.
Elaboració pròpia.*

Els codis icònics, que serveixen com a mitjans per a la comunicació de significats a través d'imatges, són els mecanismes mitjançant els quals es manifesta la iconicitat en la comunicació visual. Aquests basen en elements perceptibles i s'expressen mitjançant figures, signes i enunciats o semes, representant condicions de percepció que es tradueixen en símbols gràfics (García, 2011: 47). Aquestes figures poden ser infinites i no sempre discretes, però es poden reconèixer i interpretar segons el context i les convencions culturals.

- Figures: se centren en la representació de formes perceptibles mitjançant signes gràfics. Les figures, tan simples com complexes, abasten conceptes com la relació entre figura i fons i els contrastos de relacions geomètriques. Aquestes formes perceptibles serveixen com a condicions de percepció transcrita visualment, sent essencials per a la comprensió del missatge icònic.
- Signes: a través d'aquestes convencions, es representen elements reconeixibles com el nas, l'ull, el cel o el núvol, així com símbols abstractes o diagrames conceptuals.

Aquestes representacions visualment reconegudes són fonamentals per a la transmissió efectiva de significat a través dels codis icònics.

- Enunciats icònics (o semes): es tracta dels signes icònics complexos que constitueixen una declaració icònica completa. Aquests enunciats inclouen la representació d'objectes o conceptes mitjançant la combinació d'elements visuals, proporcionant el context necessari per a la correcta interpretació del missatge visual. Així, actuen com a sistemes que converteixen els elements visuals en posicions significants dins del marc de la comunicació icònica.

D'altra banda, Rutilio García (2011: 48) menciona els codis iconogràfics, que “escullen com a significants els significats dels codis icònics per a connotar conceptes més complexos i culturalment carregats”. Aquests, en lloc de representar simplement objectes concrets, com ara persones o objectes, simbolitzen idees i conceptes més abstractes, com ara temes religiosos.

2.2. La convergència del periodisme i el dibuix

El dibuix periodístic és una forma d'expressió -una manera d'il·lustrar i complementar la informació escrita- que ha evolucionat al llarg del temps; des dels seus orígens en les caveres fins al seu paper fonamental en el periodisme modern.

Com a producte periodístic, es caracteritza per la capacitat de transmetre informació, idees o emocions de manera visual i concisa. A diferència de la fotografia -un altre mitjà visual molt present en els mitjans de comunicació-, que captura la realitat de manera literal, el dibuix permet oferir una interpretació subjectiva i creativa dels fets noticiosos i els debats socials que generen, a través de l'exploració de diferents estils artístics.

Carlos Abreu (2000) aborda principalment el concepte de dibuix periodístic contemporani com una modalitat iconogràfica utilitzada per a il·lustrar un text, amb intencions documentals o interpretatives. L'autor explica que el dibuix pot ser elaborat en l'escenari dels fets o a partir de la lectura d'un treball periodístic i desglossa el concepte en tres parts: modalitat iconogràfica, ús com a subgènere i noció d'il·lustració.

Quant a la modalitat iconogràfica, assenyala que el dibuix és una "grafia" d'alguna cosa que tracta de representar o assemblar-se. Pot ser realista, imitant o copiant un model, o interpretatiu, presentant una visió a través de formes simbòliques o abstractes.

El vessant documental es refereix al dibuix realista, que té la funció de documentar fets i substituir a la fotografia quan no està disponible. Aquest tipus de dibuix s'utilitza per a retratar personalitats o esdeveniments i té un caràcter testimonial i descriptiu. El dibuix realista es caracteritza per la seva objectivitat i la seva intenció de plasmar fidelment l'observat.

D'altra banda, el vessant interpretatiu es refereix al dibuix en el qual l'autor plasma la seva visió sobre el que entén que diu un text determinat. El dibuix interpretatiu es caracteritza per la seva subjectivitat i la seva intenció d'expressar una opinió o un punt de vista sobre el tema. En aquest marc, es contempla el dibuix simbòlic; abstracte, que es caracteritza per la desintegració de les formes i la tendència a destruir la línia; o un collage, que consisteix a barrejar imatges diferents en una sola per a presentar un punt de vista entorn del text que s'il·lustra.

L'autor també discuteix la importància del dibuix periodístic en el camp jurídic, on s'utilitza per a complementar la labor dels redactors de tribunals i per a il·lustrar judicis en els quals no es permeten càmeres.

2.2.1. La il·lustració periodística com a subgènere

Abreu explica que el dibuix sol emprar-se per a il·lustrar un escrit, encara que també pot informar per si mateix, sense necessitat de text. Abans el dibuix informava per si mateix, però, amb l'adveniment de la fotografia al món de la premsa, s'empra ara com a subgènere, és a dir, com una modalitat d'il·lustració del text (Matos, 2017: 32). Roldán (2021) també considera que la il·lustració presenta a la imatge com una “aliada íntima del text”, que pot establir una relació com a aclariment, comentari, opinió, ironia, crítica, etc. En aquest context de diàleg entre una paraula i una imatge, neix la il·lustració.

No obstant això, argumenta que la nostra cultura visual contemporània és tan poderosa en mitjans per a veure i visualitzar que ja no fa falta que la il·lustració representi minuciosament un contingut textual. “Quan una pràctica útil és superada per una altra, aquella es resignifica, s'allibera de la funció assignada i troba el camí de l'autonomia” (2021: 22). Assegura que aquest és el cas de la il·lustració en l'actualitat, que, alliberada de ser l'únic comentari visual possible al mandat d'un text, ella en si mateixa és un “text visual”. D'aquesta manera, existeix una horitzontalitat entre el text i la il·lustració, que no està subordinada al text, sinó que tots dos ho estan al tema. “La nostra civilització ha tornat a descobrir el poder immens d'aquesta altra modalitat d'expressió del pensament que és el “llenguatge visual” i li està donant un caràcter d'allau mitjançant els mitjans de comunicació massiva” (Colle, 1999: 5).

Per part seva, Dondis (2017: 22) assenyala que “la nostra cultura dominada pel llenguatge s’ha desplaçat perceptiblement cap a allò icònic” i preveu que aquest fenomen, que implica que tot allò que sabem, aprenem, comprem i creiem està condicionat pel domini de la fotografia (o la imatge) sobre el psíquic humà, s’intensificarà encara més en el futur.

En aquest sentit, Héctor Anabitarte i Víctor Claudín (1986) també reconeixen que el dibuix sol emprar-se per a il·lustrar un escrit, però recorden que també existeix una modalitat que informa per si mateix, sense necessitat de text. La il·lustració pot ser un element principal del missatge, com en un reportatge fotogràfic, o un complement del text, reforçant o realçant el seu contingut.

2.2.1.1. La caricatura

En aquest sentit, cal destacar la caricatura com una eina gràfica del periodisme que no necessàriament ha d’acompanyar sempre un text i que té un llarg recorregut històric als mitjans fins a l’actualitat. Abreu (2001) descriu la caricatura com “la modalitat d’imatge periodística més antiga que es coneix”, juntament amb el dibuix realista.

Alguns experts afirmen que la caricatura és humor gràfic que recorre a l’enfocament satíric, irònic per tal de provocar certes situacions.

La majoria dels components d’allò que conformen un gènere periodístic iconogràfic estan presents a la caricatura. [...] Persegueix una finalitat o funció: emetre un judici o parer, és a dir, una opinió. Les marques formals del gènere estan constituïdes pels trets accentuats, exagerats o grotescos del dibuix [...] És iconogràfic, ja que la imatge juga un paper fonamental (Abreu, 2001).

Abreu cita a Eva Tamayo (1988), qui parla de la caricatura política, concretament, com un gènere que “parteix d’un punt de vista interpretatiu dels fenòmens que es produeixen a la realitat”. Sobre això, l’autor puntualitza que el caràcter interpretatiu no és exclusiu de la caricatura política, sinó que s’estén a altres especialitats. De totes maneres, adverteix: “El fet que admetem que la caricatura plasma la seva interpretació iconogràfica no significa que s’estigui fent periodisme interpretatiu”.

La caricatura se serveix d’un conjunt de sistemes de connotació que integren el que anomenem retòrica de la imatge, “un conjunt d’operacions artificioses que caracteritzen el missatge i busquen l’assentament persuasiu i emotiu per part dels receptors” (Font, 1981). Gombrich (1987) considera la distorsió i l’exageració com el seu tret més definitori. Per aquest motiu, un dels recursos més habituals és la hipèrbole; seguit de les figures retòriques, la metàfora (que

compara dos continguts per tal de definir-los) i la metonímia (fer referència a un concepte mitjançant un altre que el substitueix).

2.3. El còmic

Un dels principals vehicles expressius icònics que sorgeix una vegada la societat occidental ha assimilat les noves manifestacions visuals, i estretament relacionat amb la caricatura i el desenvolupament del periodisme, és el còmic, anomenat també historieta o “tebeo” (García i Urrero, 2000: 235).

Gubern (1987: 55) defineix còmic com un mitjà de comunicació escripto-icònic (com el cartell, per exemple), però estructurat en imatges consecutives (vinyetes), que representen seqüencialment fases consecutives d'un relat o acció. L'autor destaca la funció hegemònica que exerceix la imatge en aquest mitjà “semiòticament mixt”, arran de la possibilitat que té el còmic de sostenir-se sense paraules, però no sense dibuixos.

En la panoràmica general que fa Gerardo Vilches de la història del gènere en el seu llibre *Breu història del còmic* (2014), estableix el naixement del còmic a partir de la creació de la impremta de Johannes Gutenberg, a mitjan segle XV, per la qual cosa es tracta d'un mitjà vinculat a la possibilitat de reproduir-lo. Antonio Lara (1996) ho resumeix de la manera següent:

Quan la invenció de Gutenberg va permetre abaratir la impressió de caràcters mòbils, alleujant la tasca òmproba dels copistes, les tècniques d'estampació van ajudar a reproduir els dibuixos (gravats en una única matriu de fusta), en moltes reproduccions idèntiques i a preus relativament accessibles, que reunien text i il·lustracions en un mateix full de paper (Lara, 1996: 30).

Encara que, segons experts com Prado (1995: 73), s'atribueix la creació de les primeres historietes a l'alemany Wilhelm Busch, amb els seus personatges Max i Mortiz el 1865, alguns historiadors com Santiago García apunten que va ser el mestre suís Rodolphe Töpffer qui va sembrar la llavor amb els seus “gargots” en àlbums. “En certa manera, va ser la unió de la tradició del gravat satíric i les troballes narratives de Töpffer, que van dotar de «moviment» als dibuixos, la que donarà a llum al còmic tal com el coneixem en els anys finals del segle XIX” (Vilches, 2014: 16).

No obstant això, tal com assenyala Vilches, el còmic tal com el coneixem avui neix als Estats Units, en l'última dècada del segle XIX; moment en què el desenvolupament de mitjans tècnics i l'alfabetització de la població permeten l'aparició de grans imperis de la comunicació.

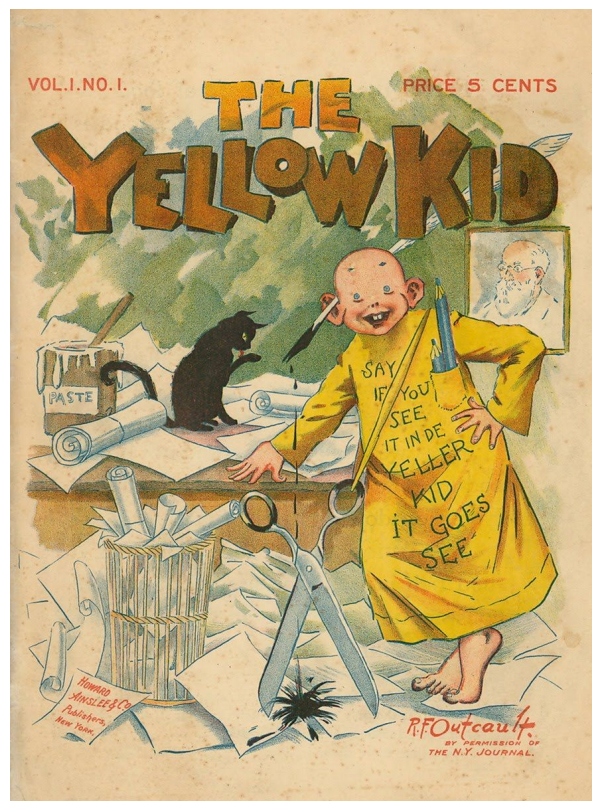
Els còmics van néixer als Estats Units en el si de la indústria periodística de finals del segle XIX, la qual cosa els va inserir des del seu origen en l'àmbit de la cultura de masses derivada de la producció seriada d'imatges. [...] Per això, és impossible separar l'origen històric dels còmics, i algunes de les seves característiques formals més rellevants, de l'evolució del periodisme al llarg del segle XIX, fins a la seva maduració a la fi de segle (Gubern, 1987: 216).

2.3.1. El paper de la premsa gràfica estatunidenca

Com afirma Masotta (1972: 21), “l’origen de la historieta als Estats Units es confon amb la història dels grans quotidians de la informació”; a més -afegeix- d’amb la lluita entre els dos magnats, William Randolph Hearst, amb el *New York Morning Journal*, i Joseph Pulitzer, amb el *New York World*, que irrompen en la premsa neoyorkesa i canvien per sempre la manera de fer periodisme i editar periòdics (Vilches, 2014: 17).

Els dos magnats buscaven noves maneres de captar l’atenció del públic, ja no sols dels més intel·lectuals, sinó de tots els sectors possibles de la societat, ja que van començar a veure els mitjans de comunicació també com un negoci. Per aquest motiu, Pulitzer va decidir contractar l’artista Richard Felton Outcault per a publicar cridaneres tires còmiques en el seu periòdic.

Així, el 15 de maig de 1895, es va publicar en la primera pàgina del *New York World* la primera historieta a color de la història: “Hogan’s Alley” (El carreró de Hogan). En una única il·lustració, Outcault representava una sèrie d’escenes que retrataven la quotidianitat d’un barri humil de la ciutat de manera humorística. No obstant això, el veritable protagonista va ser un nen calb vestit amb una camisa groga en la qual, a manera de bafarada, acollia les paraules que aquest pronunciava: The Yellow Kid. La fama d’aquest va ser tot un fenomen de masses a nivell nacional, que va portar l’artista a crear la seva pròpia pàgina. Diego Matos (2017: 13) considera The Yellow Kid

Imatge 3. Portada “The Yellow Kid” de Richard Felton Outcault, vol. 1 (Howard, Ainslee & Co.).

com el possible inici de la relació entre el periodisme i el còmic.

La rivalitat entre Pulitzer i Hearst -que llavors també exercia un gran control en els mitjans de comunicació i, per tant, era el seu principal competidor- per la circulació dels seus periòdics els va portar a un augment de les tàctiques sensacionalistes, marcades també per la captació del talent rival (Saez de Adana, 2021: 12). Com a resultat de l'èxit de l'acolorit personatge, Hearst va decidir contractar a tota la plantilla del suplement dominical del *New York World* per a crear una nova publicació, *American Humorist*.

Aquest moviment va desencadenar definitivament el conflicte mediàtic entre els dos empresaris que, arran del tractament sensacionalista que van fer tots dos periòdics, especialment durant la guerra entre Espanya i els Estats Units a Cuba, acabaria encunyant el terme de “periodisme groc”. Aquest concepte que es relaciona directament amb el paper del personatge de la tira còmica, el Yellow Kid, en aquesta competència. Aleshores, el còmic s'usava, no tant per a fomentar la lectura, sinó com una arma comercial.

El factor comercial va tenir una importància primordial en la història dels primers còmics de la premsa nord-americana. Òbviament, el benefici era indispensable per a l'èxit cada vegada major de les sèries publicades, però això ha de ser pres encara amb major amplitud: la competència va ser la causa que es difonguessin els còmics, que es posés l'accent en el color, que els còmics prosseguissin i proliferessin, que es constituïssin els *Syndicates* i que naixessin les *daily strips*, o sèries de tires diàries (Coma, 1978: 29).

Com apunta Coma, aquest personatge representa un canvi de paradigma en el desenvolupament del còmic, ja que introdueix dos aspectes fonamentals del còmic actual: una certa narrativa seqüencial i l'ús de la bafarada com un element que aporta un significat addicional a les imatges (Sáez de Adana, 2021: 14). A més, dona lloc a una època en la qual dibuixants d'incrèible talent, gràcies a l'augment de la demanda d'historietes per part de la premsa, crearan i experimentaran amb les regles del gènere, en aquells dies poc establertes (Vilches, 2014: 21).

L'impacte del noi gorg també impulsa el que Sáez denomina la “funció social del còmic de premsa”, ja que mostrava la realitat dels barris de les ciutats urbanes estatunidenques tal i com eren:

Encara que l'objectiu principal del suplement dominical a color dels diaris era entretenir, no estava totalment deslligat de la missió principal d'informar que tenia la resta del diari. Aquesta relació, que s'intensificarà posteriorment en les tires diàries publicades ja dins les pàgines del

periòdic juntament amb la resta de notícies, fa que des de molt aviat s'arribés a analitzar la importància del còmic de premsa com una representació de la societat estatunidenca i dels fets històrics de l'època (Sáez de Adana, 2021: 22).

A partir d'aquest moment, s'imposen en la premsa les publicacions dominicals de pàgina completa, anomenades *sunday pages* o tires dominicals. Com a conseqüència, apareixen moltes sèries que faran evolucionar el llenguatge del còmic. El 1904, Clare Briggs va trencar amb aquesta tradició dominical en crear una tira còmica que es publicava diàriament en el diari *American* i, protagonitzada per un aficionat a les carreres de cavalls, va marcar el començament de les tires diàries en blanc i negre. Després, es popularitzen les tires còmiques diàries - anomenades *daily strips*, emprant *strip* com a sinònim de sèrie de còmics- que ocupen un dels fragments horitzontals d'una pàgina de contingut variat i condicionen la narrativa del còmic estatunidenc. A diferència de la pàgina dominical a color, la tira diària és una franja de tres o quatre vinyetes en blanc i negre publicada al diari de dilluns a dissabte.

Un dels aspectes pels quals diferents autors consideren que l'evolució i l'èxit del còmic de premsa als Estats Units es deu, entre d'altres, al següent factor:

El fet que els personatges de còmic de premsa, pel model de producció basat en la publicació seriada i per la seva aparició junt amb les notícies de l'època, tenien un doble component social, un component de representació dels esdeveniments històrics de la seva època que creaven una sensació de proximitat amb el lector fins al punt de convertir-se en ocasions en veritables fonts d'informació per al mateix (Sáez de Adana, 2021: 13).

Sáez de Adana assenyala que el factor que tenien en comú les sèries publicades a la premsa més llegides és el seu desenvolupament diari basat en la representació de la quotidianitat. S'introdueix, doncs, un aspecte pioner a les sèries de premsa: la temporalitat. La tira "Gasoline Alley", creada el 1918 per Frank Smith, ensenya "que els personatges de còmic poden envellir" (Pintor, 2014: 467), fent que el temps passi al mateix ritme que a la vida real.

Amb aquest mecanisme, "Gasoline Alley" és probablement el primer *slice of life* del còmic nord-americà, però de tal manera que el tros de vida que va mostrant en cada moment correspon a les inquietuds de la societat de l'època en la què es publica cadascuna de les tires (Sáez de Adana, 2021: 52).

Aquesta quotidianitat no impregna únicament sèries que podem classificar com a dramàtiques, com la de Frank Smith, sinó que en els anys posteriors també comencen a aparèixer comèdies costumistes que representaven la classe mitjana dels EEUU. Com assenyala Nacho Bleda

Imatge 4. Tira domincial "Gasoline Alley", de Frank Smith (12 de març de 1933).

(2021: 12), als anys vint sorgeixen noves publicacions periòdiques com *The New Yorker* o *Vanity Fair* que il·lustren els seus continguts amb caricatures d'aquest estil.

D'altra banda, Winsor McCay, que treballava per al *Evening Telegram*, va deixar també una marca important en la història del còmic. El seu treball es destacava per la seva audàcia en la composició de vinyetes, l'ús de diferents angles, la qualitat artística dels dibuixos i les trames elaborades, especialment en "Little Nemo in Slumberland" (1905), la seva obra més famosa, publicada al *New York Herald*. Altres sèries revolucionàries de l'època inclouen "The Upside Downs" (1903) de Gustave Verbeek, "The Kin-der-Kids" (1906) de Lyonel Feininger, i "Wee Willie

Winkie's World" (1906) també de Feininger. L'èxit de la quotidianitat en els còmics de permetrà la implementació de la serialitat infinita, fonamental pel posterior desenvolupament del gènere de les aventures.

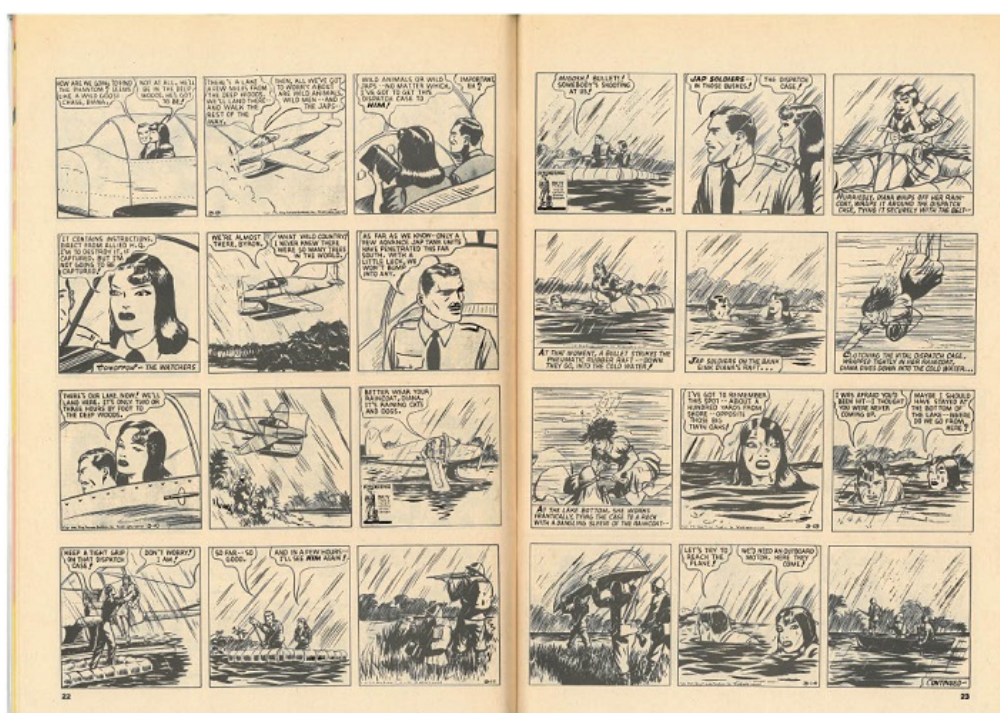
“Fins al moment, el dibuix havia estat sempre caricaturesc, i les temàtiques, fantàstica, humorística o costumista”, però del col·lapse dels mercats que provoca el crac de 1929 va precipitar una renovació del còmic de premsa (Vilches, 2014: 48). En un dels pitjors períodes de la seva història, la societat nord-americana troba en l'entreteniment una via d'escapament.

D'acord amb l'Enquesta d'Entreteniment Nacional de 1934, les fonts principals d'esplai eren els periòdics i les revistes, escoltar la ràdio i anar al cinema, en aquest ordre. Encara que el preu del diari, al voltant dels tres cents, era elevat, tres o quatre famílies el compartien, de manera que una de les fonts principals de diversió eren les tires de còmics dels diaris, que van arribar a una audiència de desenes de milions de lectors gràcies a la seva difusió a nivell nacional com a conseqüència de l'expansió de les agències de premsa (Sáez de Adana, 2021: 57).

En aquest context de depressió i recessió econòmica, que provoca una necessitat d'escapisme a la societat, sorgeixen els primers personatges d'aventures a la premsa: l'adaptació de *Tarzán* al còmic, de Hal Foster, i *Buck Rogers*, de Philip Francis Nowlan. A partir de llavors, comencen a proliferar els còmics de premsa d'aventures amb dibuix realista (Vilches, 2014: 56).

No obstant això, havia començat a quedar enrere l'audiència infantil, ja que molts nens no tenien accés als diaris que els pares portaven tard a casa i, si en tenien, disposaven d'un ventall molt limitat d'històries. Per aquest motiu, va sorgir la necessitat de comercialitzar un altre format que fos dedicat íntegrament al còmic, econòmicament accessible i popular. Amb origen en les revistes, que agrupaven el material que apareixia a les tires i les pàgines dominicals dels diaris amb l'objectiu de donar-li una segona sortida comercial (Varillas, 2014: 10), va néixer el *comic-book*, un format de quadern amb grapes que conté una o varies històries.

Els *comic-books* es van popularitzar, sobretot, a partir de les sèries de superherois, que tenien esquemes narratius molt semblants a les tires d'aventures. És el 1938 quan apareix el primer superheroi: *Superman*, creat per Joe Shuster i Jerry Siegel. La majoria dels superherois posteriors al naixement de *Superman*, com *Batman* (1939) o el *Capità Amèrica* (1941), van sorgir durant la Segona Guerra Mundial, motiu pel qual sovint feien referència al patriotisme estatunidenc.

Imatge 5. Pàgina del còmic "The Phantom", que mostra escenes bèl·liques i propaganda militar.

La mateixa ideologia dels autors i el fet que els editors de diaris i, a vegades, el mateix Govern fossin conscients del valor propagandístic de les imatges va fer que la major part de les sèries aparegués la guerra d'una manera o altra. [...] Les tires que els seus personatges eren herois d'acció que vivien aventures en entorns més o menys realistes només van haver d'allistar-se a l'Exèrcit i començar a lluitar contra l'enemic, bé a Europa o al front del Pacífic. Altres, les aventures dels quals succeïen en llocs més indeterminats, com *The Phantom*, no van tenir problema en traslladar els seus escenaris i passar a lluitar contra els japonesos (Sáez de Adana, 2021: 70).

La influència del conflicte bèl·lic en les sèries de premsa ressalta, una vegada més, una de les característiques principals d'aquest mitjà de comunicació; la relació directa amb els esdeveniments de la seva època.

A la segona meitat del segle XX, un cop finalitza la Segona Guerra Mundial, el còmic d'aventures experimenta un període de depressió en termes de vendes, especialment en la primera meitat dels anys cinquanta, ja que el seu èxit comercial se sostenia, principalment, per la seva apel·lació al patriotisme. “La ciutadania dels Estats Units oblida la utilitat propagandística del còmic bèl·lic i comença a preocupar-se per altres qüestions” (García i Urrero, 2000: 246). Algunes de les editores més grans no aconsegueixen recuperar-se d'aquesta situació. Aleshores, al voltant dels anys cinquanta, es popularitzen les sèries de terror, crim, suspens i ciència-ficció de l'editorial EC Comics, dirigida per William M. Gaines.

Aquest últim va posar en marxa el 1952 la revista gràfica d'humor *MAD*, que es va convertir en un producte típic de la cultura estatunidenca, que feia paròdies innovadores que combinaven un afecte sentimental pels seus elements bàsics i la voluntat per exposar la falsedat que amagava. Com explica Rubén Varillas (2014: 12), després de la creació de *MAD*, en un moment en què a Europa ja existia una llarga tradició de revistes, als Estats Units “començaran a aparèixer també nombroses publicacions que recolliran en un mateix número històries autoconclusives, inspirades per aquell esperit transgressor dels còmics underground”.

En el context de finals dels anys seixanta, durant les protestes estudiantils, la defensa dels drets civils, el moviment *hippie* i l'oposició a la guerra de Vietnam, es desenvolupa -al marge de les grans editorials- el fenomen del còmic underground (comix). Es tracta d'un moviment contracultural dins del món del còmic caracteritzat pel seu enfocament en temes controvertits, experimentació artística i narrativa, i que va assolir el seu apogeu a la dècada de 1970. Aquest corrent es distingeix pel seu estil gràfic i el seu contingut adult; incloent-hi sàtira política, crítica

social, sexualitat i drogues. Va sorgir com una forta oposició al Comics Code Authority, un organisme autoregulator que censurava el contingut dels còmics estatunidencs en aquell moment.

Ja no parlem de revistes infantils o de quadernets de còmics amb herois inversemblants destinats a envernissar fantasies adolescents i provocar catarsis col·lectives en temps d'exaltació patriòtica. Els comix dels anys seixanta i setanta eren publicacions dirigides a un públic adult, normalment ansiós d'emocions fortes que l'empenyin ideològicament contra l'establishment (Varillas, 2014: 11).

Els comix es distribuïen principalment a través de vies alternatives, com ara tendes especialitzades, fires de còmics, publicacions independents i enviaments directes per correu. Barbieri (1993: 277) descriu aquesta fase d'experimentació de la següent manera: “Per primer cop, el còmic es proposava al món com a tal, com un instrument lingüístic i expressiu autònom, no com un “simple entreteniment” [...]”.

Aquest moviment va deixar una empremta significativa en la indústria del còmic als Estats Units, obrint el camí a estils posteriors al seu col·lapse a finals dels anys setanta. Dos dels artistes més importants del còmic underground van fer front a aquesta situació amb el llançament de dues noves revistes antològiques amb històries més artísticament ambicioses: *RAW* (1980) d'Art Spiegelman i la seva dona Françoise Mouly, i *Weirdo* (1981) de Robert Crumb. Totes dues revistes reflecteixen els canvis que havien tingut lloc des de l'auge de l'underground, ja que tenien formats i seleccions d'autors diferents. El sexe, les drogues i les crides a la revolució social havien perdut la seva importància en favor d'una major atenció al dibuix i a la narració d'històries més

Imatge 6. Portada revista *RAW*, vol. 3 (1981).

complexes, subtils i fins i tot més serioses, com es pot veure en el cas de *Maus* de Spiegelman, serialitzat a *RAW* des de 1986. *RAW* és una revista que neix a Nova York l'any 1980, de la mà del matrimoni format per Art Spiegelman (amb arrels al món del còmic underground) i

Françoise Mouly, amb la intenció de crear un espai “d’alta cultura comicogràfica” on publicar les obres d’artistes internacionals (Varillas, 2014: 13).

La caricatura, que ja havia estat present a la premsa amb anterioritat, es converteix en un gènere habitual a les revistes de l’underground, sobretot *East Village Other* i *Berkeley Barb*, bressol d’artistes com Robert Crumb, Robert Williams, Larry Todd, Gilbert Shelton i Richard Corben, i a l’època posterior (García i Urrero, 2000: 70).

2.3.1.1 La producció caricaturesca als Estats Units

Una forma de comunicació visual que, de la mateixa manera que el còmic i paral·lelament al seu desenvolupament, ocupa les pàgines dels grans diaris estatunidencs durant el segle XX és la caricatura. El seu nom procedeix de l’italià *caricare* (és a dir, carregar, accentuar o exagerar els trets) i va ser la matèria primera gràfica dels còmics pràcticament fins a l’aparició en 1929 dels primers còmics èpics i d’aventures. Com a derivació de l’acudit gràfic (i d’aquí procediria la seva inicial denominació anglesa de còmics o *funnies*), els còmics primitius es van convertir en hereus o en deutors del gènere gràfic de la caricatura (Gubern, 1987: 215).

La caricatura és un retrat que exagera o distorsiona l’aparença física d’una o diverses persones, amb l’objectiu de crear una semblança fàcilment identificable i, sovint, humorística. Acostuma a ser una part integral del món periodístic, acompanyada sempre d’una sàtira que reflecteix un moment concret amb implicacions socials, especialment polítiques, de la mateixa manera que hem vist que succeeix als Estats Units amb les sèries de còmics. “És un fet que a Nord Amèrica es pot apreciar l’evolució del pensament nacional a través dels caricaturistes” (García i Urrero, 2000: 70). Per tant, com diu Borregales (2017: 113), “la caricatura reuneix en si mateixa diversos atributs: és una representació artística, un recurs periodístic i també vehicle d’humor”.

La caricatura es defineix com aquella figura satírica en la qual es deformen les faccions i l’aspecte d’una persona, d’un grup o d’uns fets amb la finalitat de poder transmetre un missatge, una idea, la majoria de les vegades sobre una qüestió determinada. Es realitza mitjançant traços simples, expressius o simbòlics amb els quals transmetre idees per mitjà d’imatges (Liébana, 2019: 3).

Durant un llarg període, els mitjans escrits d’informació, com a periòdics i revistes, mancaven de fotografies i en el seu lloc apareixien unes il·lustracions de dibuixants que ajudaven a donar una visió dels esdeveniments. Algunes d’aquestes imatges es van transformar, amb el temps, de realistes en caricaturesques. Aquest gènere va sorgir a Anglaterra com a resultat de la sàtira

impresa que il·lustrava les lluites entre el Papat i Luter, i fins i tot el rei Lluís XIV va ser objecte de les primeres caricatures. No obstant això, la caricatura política com a gènere no es va establir fins al 1770, quan a Anglaterra es va veure com una eina de defensa contra els que manaven en assumptes d'Estat.

Als Estats Units, la caricatura es va desenvolupar, en el marc de la premsa, de manera molt estreta al còmic. Els primers diaris satírics il·lustrats van ser *Harper's Weekly* (1857) i *Vanity Fair* (1859). Més tard, la caricatura política (*political cartoon*, en anglès) i l'acudit gràfic passarien també a la premsa diària, la qual cosa tindria conseqüències decisives en la gènesi històrica dels còmics (Gubern, 1987: 213).

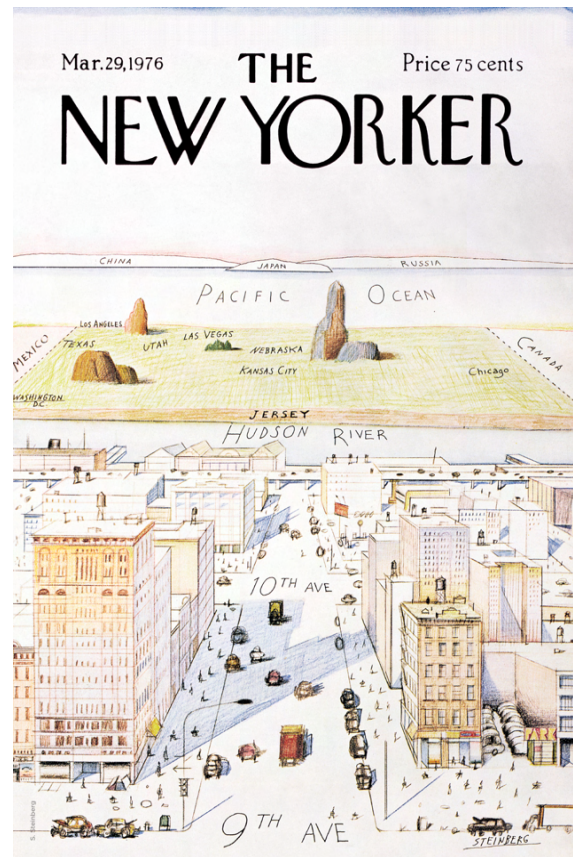
Com apunta Gubern, durant el segle XX destaca als mitjans estatunidencs la caricatura política, que deforma específicament al personatge per a ressaltar el missatge. La qualitat del dibuix i de la idea que explícitament incorpora s'acompanya del missatge subliminal, que és el significativament més important (Liébana, 2019: 7).

La producció caricaturesca estatunidenca va tenir un primer gran moment a finals del segle XIX, quan dibuixants com David Claypoole Johnston o Thomas Nast s'enreien amb enginy del poder polític, tot imitant el que feien les revistes satíriques europees (García i Urrero, 2000: 70).

Un dels primers pioners en l'ús del còmic dins la labor periodística va ser Thomas Nast (1840-1902) en les seves col·laboracions a diaris de l'època i al setmanari *Harper's Weekly*. A aquest autor se'l considera un dels pares de la caricatura política, però també realitzava reportatges gràfics centrats en esdeveniments polítics, com la campanya de Garibaldi a la unificació italiana, o bèl·lics, com les batalles de la Guerra Civil a Nord Amèrica (Matos, 2017: 79).

Com hem vist, els magnats de la indústria de la comunicació competiran per contractar els millors artistes i caricaturistes, en adonar-se de l'atenció que presten els seus lectors als missatges que transmeten aquestes il·lustracions. En aquest context de competició, Herbert Block, conegut com a "Herblock" col·labora al *Washington Post*, Daniel Fitzpatrick al *St. Louis Post-Dispatch* i Edwin Marcus i S. J. Woolf ho fan al *The New York Times*, junt amb una llarga llista d'artistes que farà que "no hi hagi ni una sola capçalera en tot el país que no compti amb un caricaturista al seu equip" (García i Urrero, 2000: 70).

En els anys posteriors, sobretot a l'època de l'esclat de moviments juvenils pacifistes, la caricatura tindrà un major recorregut no en els periòdics, sinó a les revistes de còmics. Germán Urrero destaca, en el marc de la tradició gràfica periodística d'aquests anys, l'obra de Saul Steinberg. D'origen romà, Steinberg va treballar per *The New Yorker*, amb un total de 85 portades i 642 il·lustracions internes per a la prestigiosa revista. La seva capacitat de transmetre visualment les seves idees trencadores es veu reflectida en la portada “View of the World from 9th Avenue”, que critica la perspectiva egocèntrica i limitada de la ciutat de Nova York i els seus ciutadans, en particular, i potser també dels Estats Units en general.

Imatge 7. “View of the World from 9th Avenue”, Saul Steinberg (1976). *The New Yorker*.

2.3.1.2. El cas de *The New Yorker*

The New Yorker és una revista de contingut principalment cultural i humorístic, fundada el 1925 i establerta a Nova York, que ha exercit una influència significativa en el panorama periodístic nord-americà i internacional al llarg del segle XX. Yagoda (2000) cita un fragment del què Harold Ross, anterior editor de la revista *Punch* i creador del *New Yorker* juntament amb la periodista de *The New York Times* i esposa de Ross, Jane Grant, va enviar als seus potencials subscriptors i inversors el 1924 en un prospecte:

The New Yorker comptarà cada setmana amb varies pàgines de prosa i vers, curtes i llargues, humorístiques, satíriques i diverses. *The New Yorker* espera ser distingida per les seves il·lustracions, les quals inclouran caricatures, esbossos, vinyetes, dibuixos animats i dibuixos humorístics i satírics, tot complint la seva funció. [...] No és per falta de respecte, però *The New Yorker* és una revista declaradament publicada per a una audiència metropolitana i, per tant, escaparà una influència que dificulta la majoria de les publicacions nacionals. Aquesta espera

una circulació nacional considerable, però això vindrà de persones que tinguin un interès metropolità (Yagoda, 2000: 39).

Encara, com aclareix Ross, que la publicació està centrada en la vida urbana i cultural de la ciutat de Nova York, través de les seves pàgines, ha capturat durant gairebé un segle una visió eclèctica i sofisticada de temes tan diversos com la política, la cultura popular, el medi ambient, la raça o la literatura.

Com veiem, la revista ha destacat des dels seus inicis pel seu paper en la promoció de la caricatura i la il·lustració com a formes d'expressió artística i vehicles de crítica social i política. Va marcar una desviació significativa de l'enfocament tradicional dels dibuixos humorístics, establint un nou estàndard de qualitat i creativitat en el gènere. Les caricatures són sovint reconeixibles pel seu estil minimalista, amb línies netes i poques o cap ombrejat; una simplicitat visual que facilita -tant a l'artista com al lector- centrar l'atenció en els detalls del dibuix i la clara transmissió del missatge.

La típica caricatura del *New Yorker* és tan difícil de definir amb precisió com ho és la típica prosa causal de la revista, encara que els estils distintius d'ambdós són veritablement familiars i reconeixibles. De fet, els estils comparteixen moltes característiques. Són enginyosos, subtils, habitualment es valen de l'ús sofisticat del llenguatge (incloents paraules de tres síl·labes), i depenen d'una audiència educada, informada i intel·ligent (Gale, 2011: 11).

Inge (1984) diu que el *The New Yorker* ha servit, principalment, “com un vehicle per grans talents del còmic per desenvolupar els seus estils individuals i visions distintives”, a més de crear una “societat visualment alfabetitzada”. Part del seu èxit es deu també a la qualitat professional dels seus periodistes i escriptors més habituals, una llista per la qual han passat autors com John Cheever, J. D. Salinger, Hannah Arendt, Truman Capote, John Updike, Raymond Carver, Stephen King, Leonard Cohen o Haruki Murakami, entre altres.

Ara bé, allò que tothom coneix del *New Yorker* són les seves icòniques portades. “Les portades del *New Yorker* sempre han expressat una idea, un punt de vista, de manera que les portades es veien com un llenç en el què els artistes podien fer un comentari cultural d'actualitat”, assenyala Taylor (1999: 68). La primera va ser “Eustace”, de Rea Irvin, el primer director artístic de la revista fins a la seva mort el 1951. Tilley és la representació d'un cavaller elegant, amb barret de copa, ulleres de monocle i un ramellet a la solapa del seu vestit, cosa que reflecteix la sofisticació i l'estil distintiu de la revista. Des de la seva primera aparició, s'ha convertit en un símbol reconeixible de la revista i ha estat utilitzat cada mes de febrer, ja sigui

en la seva versió original o una versió modernitzada, per commemorar l'aniversari de la publicació.

La repercussió d'Eustace Tilley radica en la seva associació amb la revista i la seva capacitat per representar el seu estil i valors, ja que al llarg dels anys, ha estat un símbol de sofisticació, intel·ligència i cultura. La seva imatge s'ha convertit en un element icònic en la cultura popular i en la història del periodisme nord-americà.

Imatge 8. "Eustace". Rea Irvin (1925). The New Yorker.

Des de l'inici, les portades han capturat l'esperit del temps en què vivien. "No mostraven únicament com vestia la gent o els cotxes que conduïen, sinó també el que els feia riure i els seus prejudicis", afirma l'actual directora d'art de la revista, Françoise Mouly, en una conferència TED Talk (2017). "Realment podies entendre com se sentia viure en aquella època", apunta.

No obstant això, la revista ha experimentat una transformació significativa en el contingut i l'estil de les seves portades des de la seva fundació el 1925 fins als temps contemporanis. Inicialment reconeguda per les seves imatges serenes i tradicionals, com cases abandonades a la platja o escenes de la natura, la revista ha evolucionat cap a una estètica més provocadora i centrada en temes actuals i polèmics, com adverteix Ravi Somaiya a l'article "New Yorker's Magazine Covers Shift From Polite to Provocative" (2014) pel *The New York Times*.

La portada publicada el 24 de setembre de 2001, després dels atemptats terroristes a les Torres Bessones de la ciutat de Nova York, va marcar un abans i un després. Aquesta portada, realitzada pel caricaturista habitual de la publicació, Art Spiegelman, en col·laboració amb Françoise Mouly -la seva dona-, ensenya una imatge totalment negra en negatiu, en la que es poden distingir les siluetes dels dos edificis enfonsats.

Imatge 9. “9-11”, Art Spiegelman i Fraçoise Mouly (2001). The New Yorker

A partir dels tràgics esdeveniments de l'11 de setembre de 2001, *The New Yorker* va abraçar una perspectiva més crítica i reflexiva a través de les seves portades. Per a Eric Drooker (2004), un artista habitual de la revista, va ser molt més que una premonició de les tragèdies que estaven per venir al país: “Tot va canviar després de l’11 de setembre, fins i tot el *The New Yorker*. Hi ha certes coses que haurien publicat -els directors artístics- als anys noranta, quan convidaven la controvèrsia a propòsit”, explica. Drooker opina que el clima ha canviat. Aquest canvi de tonalitat va ser promogut per figures clau com l'editor David Remnick i, sobretot, l'editora d'art Françoise Mouly, que van liderar una transició cap a una cobertura més compromesa amb els esdeveniments d'actualitat. Mouly confessa a la seva xerrada que, es va convertir en l'editora de la revista el 1993 amb l'objectiu de “rejovenir el que aleshores s'havia convertit en una mena d'institució estatal”; acollint nous artistes i fent que la revista encaixés amb la seva època.

Els artistes de portada, com Barry Blitt, han jugat un paper essencial en aquesta transformació. Blitt, amb més de 80 portades des de 1994, ha estat pioner en l'exploració de temes controvertits

a través de les seves il·lustracions, encenent debats a la societat nord-americana, així com reflexions sobre qüestions socials i, principalment, polítiques.

Algunes portades constaten idees clares i controvertides: aquest és un luxe que es pot permetre especialment *The New Yorker* perquè les nostres portades estan signades -aquestes expressen el punt de vista individual de l'artista, per tant, no de la revista en conjunt (Mouly, 2012: 12).

“Aquestes imatges no et diuen el que has de pensar, sinó que et *fan* pensar” (Mouly, 2017). La responsable artística de *The New Yorker* explica a la xerrada que les il·lustracions juguen amb els estereotips, alhora que reconfigura els que ja són a les nostres ments.

2.3.2. Les portades de revistes gràfiques

Originalment, les portades de les revistes de masses, com les de *TIME*, dominaven el mercat gràcies a la seva capacitat per presentar rostres icònics que unien audiències a escala mundial. Aquesta època va començar a declinar amb l'arribada de la televisió, que va atraure gran part del públic. Amb la pèrdua de les grans audiències de masses, les revistes van haver d'adaptar-se i van començar a centrar-se en nínxols més petits però rendibles. Aquesta transició va estar marcada per l'ús continuat del poder de les portades per disseminar "la cara" d'estrelles emergents i figures públiques, una tradició que es va iniciar amb les primeres estrelles del cinema.

Després de la Segona Guerra Mundial, l'augment de la confiança i l'afluència en les societats occidentals va provocar la fragmentació de la cultura de masses. Això va donar lloc a la creació de revistes que van començar a dirigir-se a audiències més específiques, amb portades que reflectien les cares adequades per a cada grup particular. Avui dia, les revistes segueixen adaptant-se a aquesta realitat, oferint portades que intenten captar l'atenció d'un públic divers i fragmentat, amb una oferta específica per a cada necessitat i preferència (Taylor, 1999: 10-12).

Sobre el paper que ocupen les revistes i les seves impactants portades dins el panorama mediàtic, Steve Taylor (1999) opina que són l'únic mitjà que està present en diferents escenaris, tant en la vida pública com en la vida privada de les persones:

És difícil pensar en una altra forma de comunicació que connecti tant l'àmbit públic com el privat de manera estricta, reclamant la nostra atenció en el context social del quiosc i el supermercat; als espais privats de la tauleta de cafè, la tauleta de nit o el bany; i habitant còmodament aquells espais liminars – quan estem viatjant, relaxant-nos, esperant a algú o que passi alguna cosa (Taylor, 1999: 4).

En envair aquests espais, la portada de revista moderna va esdevenir ràpidament el primer mitjà d'emissió, comunicant a una audiència massiva. En aquest sentit, el 2019, el director creatiu de *TIME Magazine*, D.W. Pine, va destacar en una entrevista la importància de les portades de la revista com a "una de les propietats més icòniques del periodisme". Pine reflexiona sobre com les portades tenen la capacitat d'incidir en el paisatge mediàtic saturat, captant l'atenció dels lectors i fent-los reflexionar sobre temes importants de manera immediata.

A la conferència de 2017, Mouly assegura que sempre ha estat captivada per dita la capacitat d'una simple imatge o un simple dibuix de fer-se un lloc entre el torrent d'imatges que veiem cada dia. De la mateixa manera, Pine subratlla la importància de l'art de la portada com a eina per penetrar la "pluja d'informació" del món modern i transmetre missatges complexos de manera clara i directa. "Pot capturar i cristal·litzar un esdeveniment complex d'una manera que moltes paraules no poden", apunta Mouly.

Acostumo a pensar que els milers de paraules que cada imatge val proverbialment es deixen sense parlar. Els dic als artistes que la seva imatge no està preparada fins que es pugui mostrar sense un títol. Els dibuixos barregen lliurement metàfores i part de la seva força per trencar el verb és que el seu impacte és difícil de descriure (Mouly, 2012: 15).

Imatge 10. "Unprecedented", Edel Rodriguez (abril 2023). TIME

N'és un exemple la portada de Edel Rodriguez, publicada l'abril de 2023 a *TIME*, que il·lustra una peça periodística de Nancy Gibbs titulada “Unprecedented”. La portada resumeix el moment en què el llavors president dels Estats Units, Donald Trump, es va convertir en el primer president de la història nord-americana en ser arrestat. Aquest esdeveniment històric és sintetitzat per Rodriguez amb la que representa l'empremta de l'expresident, com a símbol del procés judicial, i una boca cridant que fa referència al soroll que va fer Trump per treure profit de la situació com a reivindicació personal.

Les portades d'aquestes publicacions sovint incorporen elements propis del còmic com la caricatura, la seqüencialitat narrativa i la representació visual. En aquest context, destaca especialment el cas del *The New Yorker*, ja que la revista ha cultivat una estètica visual distintiva que recorda a les novel·les gràfiques i els còmics alternatius, arran de que molts dels seus artistes i il·lustradors habituals han sigut influenciats per les tradicions del còmic underground i la caricatura política.

Amb un enfocament en la simplicitat i la potència visual, les portades de revistes com *The New Yorker* o *TIME* cerquen cristal·litzar allò que és rellevant en un espai gràfic de dimensions limitades. Així, la importància de les portades de les revistes no radica únicament en el seu impacte visual, sinó també en la seva capacitat de provocar debat, inspirar i fer reflexionar. A més, sovint agafen un to humorístic o satíric heretat directament de la caricatura que, segons estudis recents, afecten positivament la manera en què les persones recorden els fets històrics (Twark, 2017). Aquest recurs “permet als artistes explorar alternatives a la realitat contemporània i desemmascarar veritats passades per alt o conscientment eliminades pel discurs del govern i dels mitjans de comunicació” (Twark, 2017: 176). “La sàtira, eloqüència i gràcia es conjuguen per servir de vehicle de comunicació de la mateixa manera que els diferents gèneres periodístics i les disciplines o corrents artístics [...]” (Borregales, 2017: 122).

2.4. La narrativa i el llenguatge visual del còmic

El còmic, com a forma d'art seqüencial, compta amb un llenguatge articulat mitjançant vinyetes que creen les seqüències temporals que fan avançar les històries. Els dibuixos, texts, plans i contraplans que componen aquesta sintaxi pròpia són elements ja coneguts i assumits pel lector (Matos, 2017: 83).

El vocabulari de l'art seqüencial es troba en constant desenvolupament. Des que van aparèixer les primeres tires de premsa en els periòdics a la fi del segle passat, aquesta popular forma de

lectura ha comptat amb un públic nombrós i, en particular, va formar part de la dieta literària de molts joves. Els còmics comuniquen en un llenguatge basat en una experiència visual de la qual participen tant el professional com el públic (Eisner, 1994: 7).

Els còmics se serveixen de dos importants instruments: la paraula i la imatge, en el domini de la qual es troba el potencial expressiu d'aquest mitjà. Segons Eisner, les particularitats del dibuix (perspectiva, simetria, pinzellada) i les particularitats de la literatura (gramàtica, argument, sintaxi) se superposen les unes a les altres. Aquest considera el còmic un “art de comunicació”, més que una senzilla aplicació de l'art (1996: 6).

El llenguatge dels còmics està format per codis lingüístics, icònics, cromàtics i gràfics. Mentre que el codi lingüístic s'interpreta com en qualsevol altra narració, en el codi icònic el còmic ha establert una sèrie de convencions pròpies, que li serveixen per a establir significacions profundes a través d'una simple imatge (Cuñarro i Finol, 2013: 268).

Són precisament aquesta sèrie de convencions, generalment “heretades de mitjans de comunicació i de tradicions culturals preexistents al còmic” (Gasca i Gubern, 2001: 14), les que permeten al còmic expressar narrativament el que succeeix en el món. No obstant això, també es troben troballes i formalitzacions originals, malgrat derivar d'iconitzacions d'expressions verbals del llenguatge col·loquial, de la narrativa del còmic. Metàfores visuals com *veure les estrelles* són un exemple. Com assenyala Matos (2017: 79), el llenguatge visual és un dels avantatges del còmic, ja que tothom -fins i tot persones analfabetes o estrangeres- poden comprendre les obres des d'un primer nivell de lectura.

La comprensió de les eines de les quals es val el còmic per a comunicar és fonamental per a entendre la també narrativa del dibuix periodístic, pel fet que -des de la perspectiva tècnica- “la historieta es caracteritza per emprar materials molt semblants als del dibuix i la il·lustració”, assegura Ivan Pintor (2017: 46). “Existeix un intercanvi tal de tècniques i de formes estilístiques entre els dos llenguatges que els hi pot considerar, a aquest nivell, pràcticament un llenguatge, un sol ambient” (Barbieri, 1993: 23).

Per tant, estudiant els elements o convencions iconogràfiques del còmic, com els globus, les vinyetes, les metàfores visuals o la perspectiva, podem comprendre com aquests contribueixen a la narrativa visual -provinent d'altres arts com la fotografia, el cinema i la pintura, segons Cuñarro i Finol (2013: 268)- i com poden ser utilitzats per a transmetre missatges. A més, aquests autors assenyalen la necessitat d'abordar de manera precisa les nocions que

caracteritzen els elements fonamentals de la comunicació per a entendre-la, “aclarint la seva naturalesa, funció i interrelació dels elements que formen part del procés comunicatiu”.

En aquest sentit, Pintor destaca la importància d'entendre el còmic com una forma d'art seqüencial que pot ser utilitzada per a contar històries complexes. El dibuixant proposa un diàleg prolongat entre el relat i la imatge fixa (Pintor, 2017: 30), per la qual cosa l'estudi formal dels elements del còmic permet entendre com aquests poden ser utilitzats per a enriquir i complementar la comunicació visual en la il·lustració.

L'anàlisi del còmic representa un desafiament que implica la comprensió i interpretació dels codis utilitzats en el relat, que poden ser compresos com un conjunt de signes transmissors de missatges a través d'un discurs amb característiques específiques. En aquest sentit, Pintor (2017: 42) al·ludeix a Gombrich, que recomana estimar, en primer lloc, els elements formals que constitueixen la historieta.

2.4.1. Convencions iconogràfiques o codis gràfics del còmic

Les regles que faciliten la comunicació entre l'autor i el lector del còmic són el que Gasca i Gubern (2001) descriuen com a convencions iconogràfiques o codis gràfics, i que separen en tres apartats: el relatiu a la iconografia (mostrar), el relacionat amb l'expressió literària i les tècniques narratives (narrar).

2.4.1.1. Iconografia

En l'apartat de la iconografia inclouen les convencions relacionades amb els enquadraments, les perspectives òptiques, els estereotips, la gestualitat, els símbols cinètics, les situacions arquetípiques, la descomposició del moviment, la distorsió de la realitat i les metàfores visuals i ideogrames. Nou aspectes en total que consideren centrals de la iconografia en el còmic.

La perspectiva és la profunditat -la seva simulació- i la posició relativa dels objectes, que serveix per a “manipular” l'orientació d'acord amb els plans narratius de l'autor (Eisner, 1996). El paper de la perspectiva en la narrativa del còmic va -a vegades- més enllà dels elements realistes.

De la mateixa manera que la resta de mitjans i gèneres encabits dins la cultura de masses, els còmics han generat estereotips, “personatges arquetípics sotmesos a representacions icòniques característiques i molt estables, a partir de trets peculiars que es converteixen en els seus senyals permanents d'identitat” (Gasca i Gubern, 2001: 32). El borratxo, l'heroi, passant pel rodamon,

el savi, el ric i l'arruïnat, la galeria d'estereotips humans codificat pels còmics forma un grup implantat en la indústria editorial dels més variats països.

Però al costat d'aquesta col·lecció d'estereotips humans severament codificats, i que resulten inequívocs per al lector, es cataloguen també formes molt estereotipades per a representar vivències i estats d'ànim (la sorpresa, el dolor, el terror) o objectes tan comuns com el pastís, el corró de pastar o les volutes del fumador. La tenaç estabilitat d'aquestes representacions icòniques inequívokes a través del temps i més enllà de les mutacions socials i de les peculiaritats nacionals, constitueix tota una lliçó d'antropologia cultural en l'era del "mass media" (Gasca i Gubern, 2001: 32).

Com és ben sabut, el cos humà és un potent vehicle d'expressió, utilitzat habitualment com a mitjà de comunicació. A més dels actes reflexos, que són respostes automatitzades i incontrolables, però que subministren informació valuosa, hi ha els gestos conscients i els gestos inconscients, autèntiques fonts de dades sobre l'estat d'ànim i el caràcter dels subjectes. Hi ha gestos estereotipats universals i que fins i tot es troben en els primats. Tot i això, diferents cultures han desenvolupat al llarg del temps codis gestuals propis.

Aquests gestuals ritualitzats i codificats es troben ja en la pintura egípcia i grega, així com en els frescos romans. Gombrich ha assenyalat que els gestos ritualitzats de pregària, salutació, dol en rituals funeraris, submissió, ensenyament i triomf figuren entre els primers codificats per les arts plàstiques. El simbolisme gestual va perviure en la pintura del món medieval cristiana, en què la condició docta d'un savi es representava mostrant-lo amb el dit índex de la mà dreta estès, en gest de puntualitzar alguna cosa durant una xerrada (Gasca i Gubern, 2001: 98).

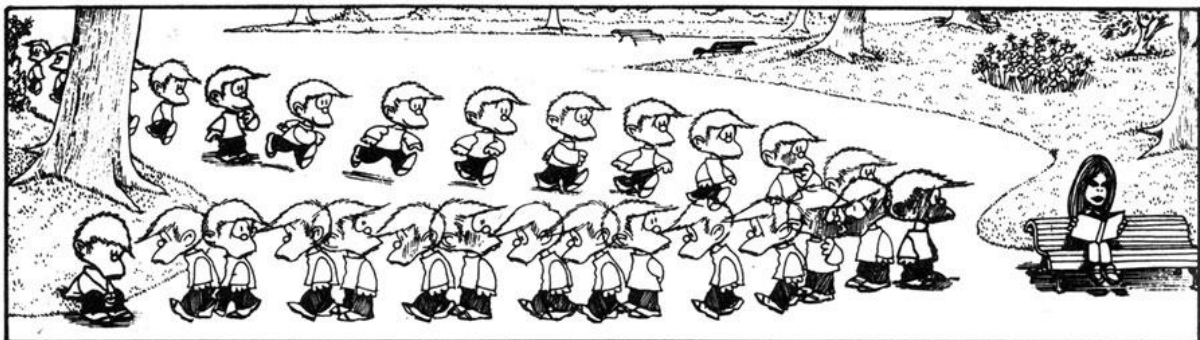
Imatge 11. Seqüència en la què es pot comprovar com és la gestualitat facial la que, independentment del text, determina les intencions del personatge. (Eisner, 1996: 110)

La combinació de les expressions facials i el llenguatge corporal són la principal eina de la historieta. Es tracta d'una forma de comunicació no verbal que té els seus fonaments en la posició del cos (gestos, expressions facials i moviment dels ulls) i que expressen actituds i emocions dels personatges. “El cos humà, l'estilització de la seva forma, i la codificació dels gestos i posicions produïts per les emocions són acumulats en la memòria, conformant un vocabulari no verbal de gestos” (Eisner, 1996: 100). És a dir, que la familiaritat del lector amb aquests gestos propis dels humans facilita la comprensió i interpretació de connotacions específiques.

L'expressió de l'emoció es produeix mitjançant símptomes (com ara el rubor o el riure) que són naturals i no apresos; la comunicació de la informació, mitjançant signes i codis (com ara el llenguatge o l'escriptura) que es basen en convencions [...] La nostra parla fa ús de símbols convencionals que han d'aprendre's, però el to de veu i la velocitat de pronunciació serveixen per a alguns símptomes d'emoció que poden ser captats per nens petits o animals [...] (Gombrich, 1962: 57).

A més dels personatges arquetípics o estereotipats, Gasca i Gubern (2001: 148) distingeixen les situacions estereotipades com una convenció iconogràfica del còmic. Les descriuen com “certes situacions canòniques i ritualitzades”, que també estableixen senyals identitàries. Per exemple; les situacions de perill o persecució, la fam, la sorpresa, la caiguda, etc. En el cas de la convenció manifesti un estat d'ànim, els autors assenyalen que es converteix en un sensograma.

Per tal de simbolitzar el moviment als còmics, no només existeix la línia, sinó que els artistes també recorren a la descomposició de la imatge de la figura de la qual pretenen expressar la mobilitat. Es genera, així, una mena d'efecte òptic, plasmant les fases consecutives de l'acció.

Imatge 12. Escena de “Mafalda” i exemple de l’ús de la descomposició de la figura per expressar la mobilitat.

El dibuix permet representar la fantasia o la distorsió de la realitat que coneixem. Això es pot justificar per la percepció subjectiva d'algun dels personatges.

En el dibuix dels còmics, l'imperi de la subjectivitat del dibuixant pot ser tan gran com perquè les formes del món, sense deixar de ser-ho, deixin d'assemblar-se a elles. Aquesta és la meta dels experiments distorsionadors dels dibuixants més audaços, que mai podrien tenir el seu equivalent al cinema d'imatge real (Gasca i Gubern, 2001: 308).

Per acabar, les metàfores visualitzades. Es tracta d'una figura retòrica, habitual de la poesia, “en què les paraules s'utilitzen amb un sentit diferent del propi, amb raó de certa relació analògica” (Gasca i Gubern, 2001: 312). Les metàfores visuals expressen l'estat psíquic dels personatges a través de signes icònics de caràcter metafòric, segons afirma Gubern (1974: 148). Pot tractar-se d'una paraula o una imatge, segons Zeegen (2006: 29), i no fa falta que es llegeixi o es vegi literalment, sinó que funciona com una comparació. L'ús de símbols o formes discurs que no representen coses reals, per exemple, es pot descriure com a tal.

Per a crear una metàfora visual el dibuixant ha d'assignar-li un sentit profund i concret a un signe icònic, atorgant-li a aquest una significació i connotació específica, convertint-se automàticament en un símbol. Després, mitjançant l'estereotip i l'ús, aquesta passa a formar part de les convencions iconogràfiques del mitjà i es converteix en una metàfora visual reconeguda. Instaurar una metàfora és un procés de simbolització, una assignació de significació que utilitza tots els sentits (Cuñarro i Finol, 2013: 274).

Amb la condició de comprendre les metàfores i, per tant, realitzar una correcta lectura del còmic, el lector haurà de conèixer el marc cultural vigent en el determinat temps i espai, ja que “la lectura dels ideogrames varia segons les diversitats culturals” (Cuñarro i Finol, 2013: 274).

2.4.1.2. Expressió literària

Pel que respecta a l'expressió literària, Gasca i Gubern (2001) parlen dels cartutxos amb textos inscrits, els globus, la retolació, els monòlegs, els idiomes críptics, les paraulotes, la veu en off, els rètols i les onomatopeies.

El primer element que trobem són els cartutxos; “càpsules internes dins la vinyeta o entre dues vinyetes consecutives” (2001: 412). La seva funció principal és esclarir o explicar el contingut de la imatge o l'acció, facilitant així la continuïtat narrativa.

El globus o les bafarades representen i integren en la representació visual els diàlegs o els pensaments. Es tracta d'un retolat que s'atribueix un discurs a determinat personatge de la

història i aconsegueix “capturar i fer visible -sobretot- un element eteri: el so” (Eisner, 1996: 26).

Per altra banda, els autors mencionen com el tractament del text literari pot utilitzar-se per aportar connotacions. L'ús de majúscules, minúscules, signes d'exclamació o diferents mides de lletra, entre altres, poden convertir-se en un mitjà creatiu i expressiu molt eficaç a l'hora de comunicar. Per expressar-se, els personatges del còmic fan servir el monòleg o soliloqui. A l'hora de representar alfabetes que no són el llatí, molts artistes inventen escriptures críptiques allunyades de la realitat (2001: 512).

En el cas de les paraulotes, com el còmic és un mitjà massiu a través del qual no era apropiat difondre-les, es va recórrer a inventar codis gràfics que substituïssin les paraules malsonants i, així, fos apte per públic infantil.

Els autors fan també referència a la veu en off, un recurs molt habitual al cinema. En el cas dels còmics, aquesta eina es reflecteix en locucions de personatges que no podem veure. A més, també s'utilitzen rètols amb textos inscrits que subministren informació al lector i a la narració, de manera similar que els cartutxos.

En últim lloc, les onomatopeies són representacions visuals de sons acústics que poden contribuir a la definició de la temporalitat de l'acció, ja que el lector pot avaluar la durada d'un so conegut en particular.

2.4.1.3. Tècniques narratives

Finalment, entre les tècniques narratives figuren les convencions relatives al muntatge de les vinyetes, al pas del temps, les accions paral·leles, el flashback, el zoom, la visió i els punts de vista.

La vinyeta és un requadre delimitat que constitueix la unitat bàsica d'espai i temps en el còmic. Emmarcar en vinyetes separa les escenes i actua com una puntuació que es converteix en el criteri que dicta la il·lusió del temps. Eisner considera que el temps, que descriu com “el fenomen de la durada i la seva experiència”, o l'habilitat de comunicar el seu pas, és una dimensió fonamental de l'art seqüencial (Eisner, 1996). El mateix pes li atribueix Pintor (2017): “Els modes d'enfrontar-se a la temporalitat constitueixen l'eix sobre el qual pot fer-se descansar l'avaluació de les poètiques i corrents [...]”. Per tant, la vinyeta és l'espai on conflueixen el llenguatge icònic i el llenguatge verbal.

És el dibuixant qui s'encarrega de la diagramació; el procés de filar el discurs narratiu i el ritme de la història mitjançant un codi icònic. Per exemple, establint la grandària i la disposició de les vinyetes, entre altres matisos. Ara bé, el pas del temps és aquella tècnica que descriuen com la més elemental del còmic:

El motor de la narrativitat resideix fonamentalment en el pas d'una situació a la següent, per mitjà de vinyetes o lexipictogrames consecutius, per obra de cartutxos que expliciten un pas del temps determinat i també per altres recursos (fulles de calendari, rellotges, etc.) (Gasca i Gubern, 2001: 642)

En relació amb les vinyetes, cal destacar l'anomenat espai o blanc intericònic, l'omissió temporal o espacial en mig d'una seqüència d'imatges. "Més important del que succeeix a l'interior dels quadres -vinyetes- és el que passa a l'espai blanc que apareix entre ells", apunta Pintor (2017: 254). L'ús lineal d'aquest fa possible tant l'el·lipsi com el diàleg entre les imatges, però també té la capacitat d'expressar coses molt més enllà del pas del temps o la consecutivitat de les accions. L'autor cita la manera en què Comès ha utilitzat el blanc intericònic, per exemple, per representar la separació entre la realitat i un món imaginari. En aquests casos, "la pàgina deixa de ser una màquina de successivitat o un espai de trobament entre la continuïtat i la discontinuïtat" (2017: 264).

Quan es trenca aquesta successivitat, i tenint en compte que qualsevol forma de representació visual involucra tot allò que es veu i allò que no, Pintor reflexiona sobre el concepte de fora de camp, molt desenvolupat a la fotografia i al cinema:

La noció de fora de cap respon a la necessitat inherent d'ancorar-se a l'espai real i escollir el que es mostra i el que es deixa fora del marc, però continua sent actualitzable (perquè s'ha vist, perquè està apunt de ser vist o perquè s'elideix d'una manera significativa) (Pintor, 2017: 307).

Per altra banda, les accions paral·leles són aquelles que configuren una estructura narrativa en alternança d'accions que succeeixen simultàniament en un altre escenari. Pel que fa a la tècnica del flashback o evocació al passat d'un personatge, pot ser activat pel relat oral o escrit d'un narrador.

*Imatge 13. Fragment de "Maus", d'Art Spiegelman (1978-1991: 214).
Exemple de l'ús del flashback al còmic.*

El zoom, l'objectiu de distància focal variable, permet transmetre al lector una sensació d'apropament o allunyament en relació amb un objecte. Aquest efecte visual té connotacions psicològiques, ja que aporta intimitat (quan s'apropa) o abandonament (quan s'allunya) a l'escena (Gasca i Gubern, 2001: 664).

Finalment, la visió i el punt de vista. Com és evident, són elements rellevants del còmic, ja que aquest implica de manera decisiva a la vista. "La imatge dibuixada des del punt de vista d'un personatge introdueix la visió subjectiva", que comporta un enquadrament que tracta el lector del còmic com si fos el mateix personatge de ficció (Gasca i Gubern, 2001: 672-676).

Cuñarro i Finol (2013) divideixen també els signes plàstics en dos grups; l'específic del missatge (enquadrament, posa o marc) i els no específics (color, il·luminació o textura). El color -i fins i tot les tonalitats- es vinculen a significats presents en l'imaginari cultural, per la qual cosa disposa d'un gran potencial semiòtic alhora que la seva apreciació "ve donada pel context cultural i per l'època". L'ús del color com a recurs narratiu en el còmic és dirigit a cridar l'atenció.

2.5. Periodisme còmic

Els experts consideren la historieta com un producte cultural de la modernitat industrial i política occidental que va sorgir en paral·lel a l'evolució de la premsa com a primer mitjà de comunicació de masses, i busquen la primera entre les reproduïdes en les revistes gràfiques (Gubern, 1972: 13-15). Al respecte, Diego Matos (2017: 14) afirma que “el còmic i el periodisme han coquetejat des dels seus inicis” i, per tal d'entendre les hibridacions actuals entre periodisme i còmic, cal remuntar-se a principis dels anys noranta; al còmic independent d'Art Spiegelman o Joe Sacco, que apuntava el següent en una entrevista:

[...] Amb uns orígens segellats a foc en el desenvolupament de la premsa com a indústria cultural de masses, només era qüestió de temps que el còmic i el periodisme tornessin a unir els seus camins. Memòries, narratives documentals, fets, text i imatge es fusionen avui per donar lloc a un subgènere nou dins del còmic, el “còmic-periodisme” o “periodístic” [...] (Espiña Barros, 2012).

Aquest tipus de periodisme utilitza les vinyetes per narrar fets reals, “sota la premissa de la no-ficció i amb resultats que oscil·len entre el relat autobiogràfic i la narració fàctica amb codis importats del periodisme” (Melero, 2011: 118).

Segons Melero, la necessitat global i quotidiana explica la “injecció de realitat” en els mitjans culturals tradicionalment relacionats amb la ficció narrativa. La diversificació del periodisme cap a mitjans basats en la comunicació visual, com és el cas del còmic, implica que “els lectors treballin amb la seva imaginació en una dimensió seqüencial i que s'estableixin unes emocions i connexions amb els protagonistes” (Matos, 2017: 16), cosa que permet convertir temes que poden semblar complexos inicialment en més accessibles.

Molts experts destaquen el potencial persuasiu i comunicatiu d'aquesta disciplina, no sols en els mitjans de comunicació, sinó també en el marc de l'educació, com fa Ariadna Matilde Chacón (2016). Al respecte Joe Sacco, un dels impulsors del fenomen, opina:

Crec que els còmics són un mitjà fantàstic de presentar informació complexa. Els tebeos són un mitjà popular, i m'agrada la manera en què aconsegueixen que hi hagi gent que llegeixi coses que ignorarien normalment a qualsevol altre mitjà (Espiña Barros, 2022).

No obstant això, com assenyala Diego Matos (2017): “El còmic periodisme ha de lluitar contra l'inconvenient que el dibuix implica una subjectivitat percebuda pel lector amb molta més potència que en una foto”. Joe Sacco, un dels impulsors del fenomen, opina el següent:

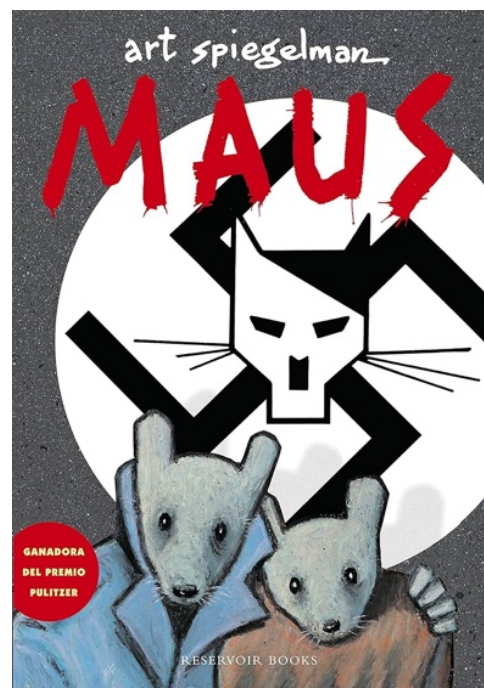
Un dibuix reflecteix la visió de cada dibuixant individual. No crec que això hagi de desterrar les cròniques dibuixades del món del periodisme. Crec que és possible ser rigorós dins el marc subjectiu d'una obra dibuixada. En altres paraules, els fets [...] i la subjectivitat no s'exclouen mútuament (Sacco, 2012: 3-4).

Xavier Melero (2011) posa en valor la capacitat comunicativa del còmic, tenint alhora en compte aquesta subjectivitat inevitable:

El còmic suggereix un conflicte addicional. El plus de subjectivitat intrínsec a la naturalesa verb-icònica del mitjà. La codificació gràfica de la realitat sempre serà imperfecta, com ocorre en el pla estrictament textual. Per tant, el requisit ha de ser el mateix: el significatiu ha d'ajustar-se a la veritat, encara que necessàriament aquesta sigui interpretada a través de la singularitat artística del dibuixant (Melero, 2011: 130).

2.5.1. Art Spiegelman i Joe Sacco

El còmic es va deslligant progressivament de l'etiqueta d'art menor o subproducte cultural. Diego Matos (2017: 89) afirma que el còmic “ja no és cosa de nens” i que porta temps demostrant el seu potencial, colant-se a les universitats, festivals i biblioteques. Això succeeix, principalment, a partir del reconeixement a *Maus* (1978-1991), d'Art Spiegelman, que va rebre un premi Pulitzer l'any 1992. Es tracta d'una novel·la gràfica que explora les experiències dels pares de l'autor, supervivents jueus de l'Holocaust a Polònia durant la Segona Guerra Mundial. Mitjançant l'ús d'animals antropomòrfics, com ratolins per als jueus i gats per als nazis, Spiegelman presenta una narrativa que humanitza els seus protagonistes i reflecteix les dinàmiques de poder i persecució. A través d'una

Imatge 14. “Portada de Maus, d’Art Spiegelman, publicat per l’editorial Reservoir Books el 2003.

estructura narrativa que intercala el passat del pare amb el present del fill, l’obra es converteix en una reflexió metanarrativa sobre la relació entre generacions i el pes de la història familiar. “Amb el Premi Pulitzer atorgat a un còmic per primera vegada, semblava que el mitjà es reconeixia, per fi, com a art en majúscules, com a cultura, amb totes les lletres” (Matos, 2017: 61). Això va suposar, doncs, un canvi de paradigma que va donar una empenta al gènere.

L'èxit de *Maus* servirà per a enaltir, reeditar i popularitzar entre els lectors propostes *cultes* de moderada repercussió inicial, com la d'Eisner, sovint separades de l'època post-*Maus* per dècades de silenci. El reconeixement posterior d'aquestes obres s'explica per la construcció de públics més exigents i la incorporació de noves audiències instruïdes en cotes de maduresa temàtica i estilística cada vegada més altes (Melero, 2011: 120).

De totes maneres, experts com Diego Matos (2017) assenyalen a Joe Sacco -estatunidenc nascut a Malta- com un referent que ha aconseguit ser un excel·lent “periodista, il·lustrador, dibuixant, historietista, entrevistador, narrador, referent i mestre”.

L'última dècada coneix un fort auge del què els especialistes comencen a anomenar periodisme gràfic. No obstant això, alguns exemples fonamentals d'aquest gènere havien vist la llum abans. Els retrats de Will Eisner, els escorços underground de Robert Crumb, indagats i dibuixats amb una riquesa de detalls que roça el document antropològic, obren la via a Joe Sacco (Palestina i Goradze) (Magi, 2010).

Sobre el paper de Sacco, Garcia i Castro afirmen que “va despuntar entre els historietistes alternatius nord-americans que als 90 van continuar el llegat del comix dels 60 i els 70, en bona mesura influenciats per aquest, però pertanyents ja a una altra generació” (2013: 272). Al ser preguntat en una entrevista per la influència que tenen dits autors en les seves obres, el propi Sacco reconeix: “Sí, és que bàsicament aquestes eren les meves fonts i la figura de Crumb és seminal, no només en la meua obra, sinó en la meua pròpia forma de dibuixar. És una gran influència” (Espiña

Barros, 2014)

En els seus treballs, com *Palestina* (1993-1996), *Goradze: Zona Protegida* (2000) i *Notes al peu de Gaza* (2009), Sacco utilitza el còmic com a mitjà per explorar i explicar conflictes i crisis humanitàries en llocs com Palestina, Bòsnia i

Imatge 15. “Notes al pie de Gaza”, de Joe Sacco (2011). Reservoir Books.

Hercegovina, i altres regions afectades per la guerra i la injustícia. Mitjançant entrevistes, investigació de camp i un estil de dibuix que captura la realitat amb cruesa, Sacco ofereix una visió íntima de les vides de les persones que viuen en zones de conflicte.

Els autors assenyalen un canvi de paradigma en el món del còmic que introdueix un component autobiogràfic -l'experiència real- a les vinyetes, de manera que es trenca l'estereotip establert pel sistema infantil dels superherois, com ja havia començat a fer Spiegelman. "El model clau en el camp de la no-ficció al còmic i, per extensió de la novel·la gràfica contemporània, és per descomptat *Maus*" (2013: 272). Sobre aquest nou model, Matos (2017: 63) explica que "deixa de banda l'ànsia de l'objectivitat a favor de l'autenticitat més propera; l'honestedat sense filtres". No deixa de ser una manera d'explicar la veritat, però utilitzant altres fórmules adaptades a la sensibilitat dels esdeveniments.

Joe Sacco afirma (Espiña Barros, 2014) que ell "entén el periodisme com el primer esglaó de la història". En aquest sentit, experts com Borregales (2017) destaquen la importància del periodisme gràfic, concretament la caricatura, com una "font de coneixement històric".

Segons el criteri posicional, les caricatures constitueixen una font històrica de tipus directa (o primària); descriuen de primera mà i donen compte del fet proper i contemporani que registren o problematitzen (vinyetes puntuals), i ho fan de forma similar al periodisme escrit (Borregales, 2017: 120).

Segons el criteri d'intencionalitat, afegeix l'autor, són una font històrica de tipus testimonial i cultural i formen part de la "memòria oficial de les societats": "Són el reflex de 'l'imaginari' que els components d'un grup construeixen, de la seva mentalitat i ideologia" (Borregales, 2017: 120). De la mateixa manera, sense desvirtuar la capacitat comunicativa de les paraules, i recordant que "cap mitjà de comunicació pot aconseguir capturar totalment la realitat que volem representar", Staley (2009: 17) opina que els mitjans visuals poden jugar un paper important per als historiadors.

3. Anàlisi documental

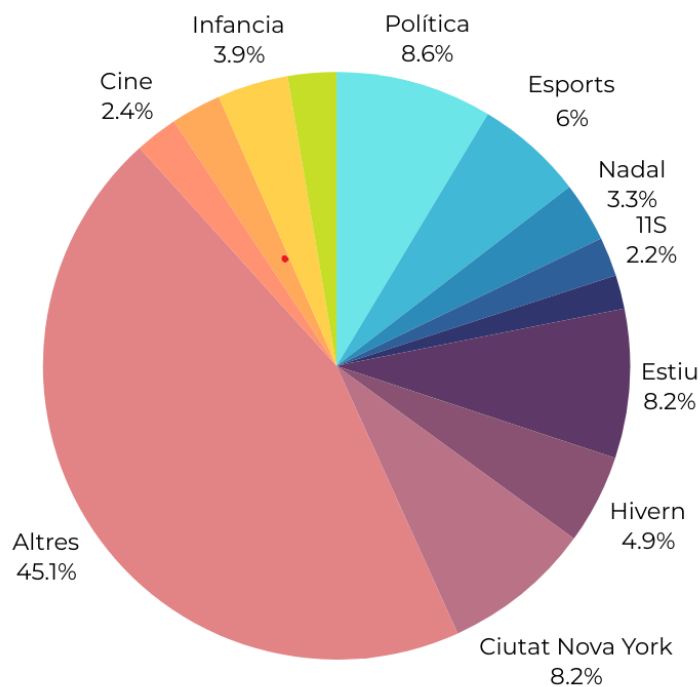
Per realitzar la nostra investigació, com hem assenyalat, decidim estudiar el cas concret del *New Yorker*, ja que es tracta d'una revista de referència amb un recorregut i un gran pes dins la història dels mitjans gràfics novaiorquesos i americans. A més, acotem l'anàlisi en un període concret com són les dues primeres dècades del segle XXI perquè l'objectiu és explorar la manera en què els dibuixos d'aquesta revista cristal·litzen la informació d'actualitat en el panorama de la digitalització i les xarxes socials, lligat als excessos d'informació i la desinformació. Aquesta tria també està motivada pel canvi que pateix la direcció d'art de la revista -com hem vist al marc teòric- quan Françoise Mouly pren el càrrec a finals del segle XX, rellevant Tina Brown. En aquest sentit, com assenyalen els experts, després de Mouly i, més concretament, després de la portada de l'11-S, la línia editorial de la revista evoluciona cap a un to més crític i que incideix més en l'actualitat i els conflictes socials vigents.

Abans de limitar el tema del treball, hem portat a terme una anàlisi documental de les portades publicades a la revista *The New Yorker* entre gener de l'any 2000 i el desembre de 2020; 988 en total. En aquesta anàlisi, inclosa en l'annex del treball, es documenta l'autoria, el títol, la data de publicació i la o les temàtiques generals de les portades de la revista. L'objectiu és identificar els temes d'estudi per fer posteriorment una segona anàlisi de contingut més exhaustiva, per estudiar la manera en què la il·lustració en les portades comunica visualment sobre fets d'actualitat.

Durant aquest primer estudi destaquen diverses tendències temàtiques a les portades de la revista novaiorquesa durant les primeres dues dècades del segle XXI. La temàtica general més tractada durant aquest període és la política de la Casa Blanca, que ocupa fins a 84 portades, prop d'un 8,5% del total. D'aquestes, 34 tracten un tema en el qual Donald Trump està involucrat, 26 parlen sobre les eleccions presidencials i 21 tracten de les accions del govern de Barack Obama.

També destaquen les il·lustracions sobre temes relacionats amb el món dels esports, amb 58 portades (6%); sobre dones i feminisme (1,4); sobre el racisme (1,8); i en referència a l'atemptat terrorista de l'11-S (2,2%), així com la posterior Guerra a l'Iraq.

Ara bé, la majoria de les portades són sobre assumptes més quotidians, de l'estil de vida de la ciutat de Nova York (8,2%) o fins i tot de festivitats i tradicions: només el Nadal, per exemple, ocupa un total de 32 portades (3,3%). En aquest sentit, també es presta molta atenció a les

Imatge 16. Gràfic de la proporció que ocupa cada tema a les portades de The New Yorker (2000-2020).

Elaboració pròpia.

estacions i al clima, amb obres que retraten els costums dels ciutadans en les diferents èpoques de l'any: l'hivern apareix en 48 portades i l'estiu en protagonitza el doble -fins a 80-, un 8,1% sobre el total, mentre que el canvi climàtic apareix a 26. Relacionat amb la vida novaiorquesa, també apareixen sovint il·lustracions del món de la cultura com de cinema (2,4%), principalment quan se celebren els Premis Oscar, i música (2,7%), seguint la programació d'esdeveniments i concerts a la ciutat.

Finalment, la temàtica que triem per estudiar és el racisme, que, encara que només té presència en 19 portades, és un tema adient perquè té molta rellevància social i està molt present en la cobertura informativa d'esdeveniments socials a la revista. A més, el context històric americà amb l'esclavitud, la segregació racial i la lluita contra la violència policial construeixen l'imaginari social amb diversos símbols històrics, que se segueixen reproduint avui en dia. Tot i ser un assumpte del passat, també marca amb força l'actualitat mediàtica nacional i internacional de l'última dècada, ja que, desgraciadament, el pes del racisme sobre la història d'aquesta nació ha arribat fins al present.

Com assenyala Amnistia Internacional (2023), als Estats Units, la policia sovint mata o fereix de gravetat a persones durant els arrestos propiciats pel racisme. Encara que des de les institucions nord-americanes no es porta un registre oficial d'aquestes dades, segons un estudi de la Universitat de Seattle publicat a la revista *The Lancet* (2019), entre 1980 i 2019 haurien mort fins a 30.800 persones, la majoria d'elles negres. L'ONU va denunciar el 2014 que, cinquanta anys després de l'aprovació dels Drets Civils als EUA, la discriminació racial es continua donant de forma constant. Així ho confirma el mateix estudi (2019), que conclou que els negres tenen 3,5 més probabilitats de morir a mans de la policia que els blancs. A més, consideraven l'esfera judicial i policial com una de les més representatives i "àmpliament

condicionades”. En aquest sentit, Amnistia Internacional alerta que, “amb massa freqüència”, no es porta aquests agents que han fet un ús il·legítim de la força davant la justícia.

Amb l’aparició de les xarxes socials i la transició cap a una societat més visual i cada cop més connectada, els casos de brutalitat policial cada cop són més mediàtics. Durant el mandat de qui va ser el primer president negre dels Estats Units, Barack Obama, neix el moviment activista Black Lives Matter (BLM), en resposta a les detencions arbitràries i violentes vers la comunitat negra. No obstant això, és a partir de l’any 2014 que aquest es desencadena com una revolució a gran escala, arrel de les morts de Michael Brown o Freddie Gray. Així, neix una nova generació que lluita pels drets de la població negra, que està estretament connectada amb la seva història i predecessors com Martin Luther King, però diferenciada per l’absència d’un líder carismàtic en el present. Per contra, el moviment jove BLM neix i s’organitza a través de les xarxes socials i, per tant, es regeix per les normes de la societat de la informació i l’era visual, cosa que fa encara més pertinent la nostra anàlisi.

Cal destacar que la problemàtica estructural del racisme als Estats Units, encara que és especialment present als cossos policials cap als afroamericans, s’estén també entre la societat cap a altres races. És el cas de les persones asiàtiques, que van començar a rebre onades d’odi i atacs violents a partir de la pandèmia de la covid-19. Segons dades de l’FBI, el 2020 els incidents motivats per l’odi contra els asiàtics van augmentar un 77% respecte del 2019. Tragèdies com la matança de 8 persones -la majoria asiàtiques- en un saló de massatges d’Atlanta el 2021 o els dos tiroteigs consecutius que el 2023 van posar fi a la vida 18 persones en només dos dies a Califòrnia, durant les celebracions de l’Any Nou Xinès, han fet augmentar la preocupació entre les comunitats xineses estatunidenques.

Per altra banda, l’arribada de Donald Trump al poder l’any 2017 va posar al centre del debat públic la regulació de la immigració, posant èmfasi a la provinent de la frontera del país amb Mèxic. L’administració de Trump va implementar polítiques com la construcció de murs a la frontera sud, l’augment de les detencions i deportacions d’immigrants sense papers, la separació de famílies en la frontera i l’eliminació del programa DACA (Acció Diferida per a Arribats en la Infantesa), que protegia els immigrants arribats als Estats Units com a nens. Aquestes retòriques antiimmigració van alimentar i legitimar expressions de racisme i xenofòbia envers els mexicans i altres grups immigrants.

Cal no oblidar tampoc la ferida incurable que va deixar l’atemptat de l’11S a tota la societat americana, així com els conflictes bèl·lics a l’Orient Mitjà que se’n van derivar. Que el racisme

dirigit a la població musulmana fos més latent a la primera dècada del segle XXI no significa que s'hagi extingit per complet, ja que els prejudicis, el rebuig i la islamofòbia s'ha integrat de manera silenciosa a la societat nord-americana. Així ho assenyalava el 2023 el director executiu del capítol californià del Consell Americà sobre Relacions Islàmiques (CAIR-CA), Hussam Ayloush: “Després de 22 anys, desgraciadament, la islamofòbia s'ha arrelat i s'ha convertit en part de l'estructura del racisme que existeix a algunes parts del nostre país”.

En resum, la nord-americana és una societat amb una història plena d'esquerdes racistes i xenòfobes que han anat variant segons els fets d'actualitat i que, durant aquestes primeres dècades del segle XXI, ha tingut molt pes als mitjans de comunicació.

L'article acadèmic d'Arroyo-Almaraz, Hernández i Liberal (2021), analitza l'ús de la il·lustració a la mateixa revista, *The New Yorker*, i el seu poder de transmissió del missatge dins un context molt concret com és el de la pandèmia mundial produïda per l'extensió de la covid-19 el 2020. El racisme, per contra, és un tema social que no s'ha estudiat prèviament des d'aquesta perspectiva.

Per aquest motiu, portarem a terme una anàlisi documental de 10 de les 19 portades que protagonitza el racisme; una mostra que correspon a les il·lustracions que fan referència a fets noticiables concrets, ja que la investigació se centra en la seva capacitat d'informar sobre l'actualitat de manera visual.

Ho farem amb base a la metodologia d'anàlisi d'imatges que proposa Del Valle (2002), que ja s'utilitza a l'estudi d'Arroyo-Almaraz, Hernández i Liberal (2021), i que considera tres aspectes: denotació, connotació i context. La denotació es refereix al que realment apareix a la fotografia, mentre que la connotació fa referència al que suggereix i el context proporciona el marc de referència (Del Valle, 2002).

El significat denotatiu és aquell contingut explícitament reconegut inequívocament, tant per l'emissor com pel receptor. Sorgeix de la lectura descriptiva de la imatge i, per tant, assenyala el que realment hi apareix. Del Valle proposa fer les següents preguntes per a realitzar una anàlisi denotativa d'una imatge:

- Qui apareix?
- Quina situació o quins objectes estan representats?
- Quin lloc representa?
- Quan s'ha realitzat?

- Com descrivim les accions que es porten a terme?

Per altra banda, l'autor menciona el context, especialment rellevant per a la imatge de premsa i de caràcter històric o documental, que fa referència al marc en el què se situa la imatge. Els indicadors fonamentals, apunta, són l'espai, el temps i els esdeveniments. A l'anàlisi de les portades durant la pandèmia es tenen en compte, concretament, el context històric, el context cultural, el context social o econòmic i el context ideològic.

Finalment, el significat connotatiu abasta tota la resta; tot allò que no apareix a la imatge de manera referencial, però, de totes maneres, ho suggereix. És a dir, allò que la imatge fa pensar al lector; aspectes religiosos o ideològics, per exemple (Del Valle, 2002).

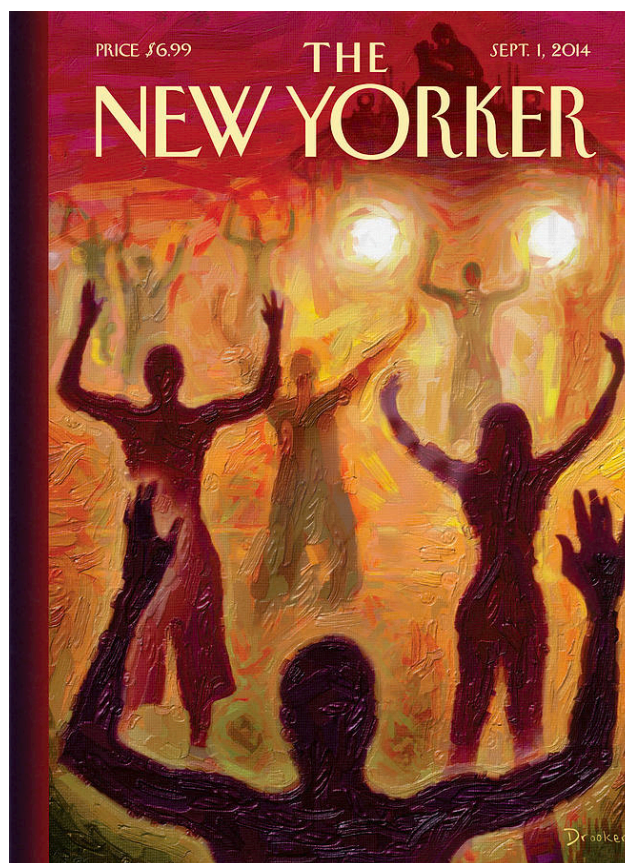
Per això, Del Valle divideix l'anàlisi connotativa en dues parts: l'objectiva, que valida un determinat context cultural passant per la memòria col·lectiva, i la subjectiva, condicionada per la interpretació personal. En aquest sentit, Arroyo, Hernández i Liberal (2021), apunten: "És diferent per a cada espectador, ja que els antecedents de cada individu interfereixen a l'hora de decodificar el missatge de la imatge. Per això és abstracte i subjectiu".

3.1. “Ferguson, Missouri”

FERGUSON, MISSOURI

01/09/2014

Eric Drooker

Anàlisi denotativa o descriptiva

L'obra d'Eric Drooker mostra una desena de persones concentrades al carrer -que ocupen gran part de la imatge- amb els braços alçats davant d'un tanc militar que els amenaça amb la llum dels seus dos focus. La tonalitat de la llum i del conjunt de l'escena és càlida, fins al punt que sembla que les persones estiguin envoltades en flames.

Anàlisi contextual

El 9 d'agost de 2014, Michael Brown, un jove afroamericà desarmat de 18 anys, va ser abatut a trets, sota sospita d'assalt, agressió i robatori, per Darren Wilson, un policia de 28 anys. L'agent va interceptar a Brown i un amic seu pel carrer, després de rebre un avís per un robatori en una botiga propera. El jove es va resistir violentament a les ordres de Wilson i, després d'un forcejament, aquest el va disparar fins a sis cops, provocant-li així la mort. Aquesta tragèdia, sumada a la lentitud amb la qual la informació sobre el procés judicial arribava a la ciutadania, va desencadenar una sèrie de reaccions de protestes anomenades “desordres de Ferguson”. A mesura que les manifestacions anaven a l'alça, el governador va declarar l'estat d'emergència

i la policia va establir tocs de queda i va distribuir patrulles antidisturbis per tal de mantenir-les sota control. Però el que va generar especial alarma va ser la utilització d'un tanc militar, construït per actuar exclusivament a zones bèl·liques. Un any després de la mort de Brown, el jurat es va negar a condemnar a Wilson per assassinat, al·legant que havia actuat en defensa pròpia.

Imatge 17. Manifestant aixecant els braços als “desordres de Ferguson”, Scott Olson (Getty Images)

L'autor s'inspira en les imatges d'Scott Olson, un fotògraf de Getty Images,

que va cobrir les violentes protestes de Ferguson i va acabar sent detingut durant aquestes.

Aquests fets van portar al centre del debat social i polític dels Estats Units la relació entre els cossos policials i la població afroamericana, la militarització de la policia, la legislació sobre l'ús de la força i altres aspectes relacionats amb les diferències per qüestió de raça.

Aquests fets es produeixen durant el mandat de Barack Obama, el primer president negre de la història dels EUA, un moment marcat pel partidisme polític, amb els Demòcrates i els Republicans que tenien visions divergents sobre qüestions relacionades amb la seguretat pública i els drets civils. L'administració d'Obama va jugar un paper crucial en la resposta federal als esdeveniments, ja que el Departament de Justícia dels Estats Units va iniciar una investigació sobre les pràctiques del Departament de Policia de Ferguson, emetent un informe que revelava pràctiques discriminatòries i abusos de drets civils.

Anàlisi connotativa

Les persones amb els braços alçats disposades davant del tanc suggereixen un acte de desafiament pacífic i resistència davant un poder establert que utilitza una resposta desproporcionada, evidenciada a través del tanc militar. L'ús de tonalitats que contrasten amb els colors vermellors reproduïen l'atmosfera de tensió i conflicte palpable, alhora que transmet la ràbia i la violència que van caracteritzar els aldarulls a Ferguson.

La imatge funciona com una metàfora, no només de la repressió desproporcionada que patia el col·lectiu afroamericà en el moment dels fets, sinó de la vigilància i intimidació amb la que conviu aquesta comunitat diàriament per culpa de la policia -sense que necessàriament hagin comès un crim o vagin armats- i la revolució que es començava a estendre al país en aquell moment.

Aquesta representació visual es basa en les imatges reals fetes per Olson de les protestes per la mort del jove Michael Brown, cosa que connecta directament amb l'imaginari col·lectiu del públic, i simbolitza la lluita per la justícia i la igualtat, la resiliència de la comunitat davant de l'adversitat i la desconfiança cap a unes institucions que actuen com a opressors.

3.2. “Broken Arch”

BROKEN ARCH

08/12/2014

Bob Staake

Anàlisi denotativa o descriptiva

La portada mostra la silueta dels edificis d'una ciutat situada davant de la riba d'un riu, on es reflecteix el cel blau. Ara bé, el que centra la major part de l'atenció és el monument artificial

més alt dels Estats Units. Es tracta del Gateway Arch, la part més important del Monument a l'Expansió Nacional de Jefferson, a Saint Louis, Missouri. La representació que fa Staake és una estructura dividida per un vuit al centre d'aquesta. La divisió, que marca amb color negre a la dreta i color blanc a l'esquerra, s'estén als gratacels de la ciutat. De la mateixa manera, l'edifici que se situa sota el fracturat Gateway Arch, l'Antic Palau de Justícia, està fragmentat en dues parts; una clara, i una fosca.

Anàlisi contextual

Gairebé tres mesos després de la mort de Michael Brown, el jove de 18 anys que va ser assassinat per un oficial del Departament de Policia de Ferguson (FPD), el 24 de novembre de 2014 finalitzen les protestes a Ferguson.

El Departament de Justícia dels EUA va emetre dos informes, un va exonerar Wilson d'haver violat els drets civils de Brown, perquè considerava que no hi havia proves per negar la "creença subjectiva declarada per Wilson que temia per la seva seguretat". L'oficial no va ser acusat davant la justícia, però a finals de novembre va presentar la seva renúncia com a agent. L'altre informe va acusar el Departament de Policia de Ferguson de discriminació i ús excessiu de la força contra la comunitat negra, amb elevades xifres de detencions injustificades d'afroamericans. Aquest va revelar dades com que en els darrers dos anys els ciutadans negres de Ferguson, que són el 67% de la població, van ser objecte del 85% de les detencions de trànsit i el 88% dels casos en què la policia va emprar la força.

En aquest context, explota el moviment Black Lives Matter, que demanava un canvi en la manera com la policia tracta les minories i exigia una revisió del racisme sistèmic i l'equitat, ja que Michael Brown no va ser l'única víctima de la brutalitat policial durant el 2014. A l'octubre, Laquan McDonald, un jove de 17 anys que deambulava pels carrers de Chicago, va rebre 16 trets d'un agent de policia blanc. Un mes més tard, Tamir Rice, un nen de 12 anys, va ser abatut per un agent a Cleveland (Ohio) mentre jugava amb una pistola de joguina en un parc, confonent-la amb una arma real. En juliol del mateix any, Eric Garner va morir estrangulat a Nova York per l'ús d'una tàctica prohibida per part d'un agent policial, un mes abans de la mort de Brown a Ferguson.

En aquest context, una investigació de ProPublica l'any 2014 assenyalava que els joves negres als EUA tenen 21 cops més possibilitats de morir per trets de la policia que els blancs.

L'autor de la il·lustració, originari de Ferguson, utilitza un monument històric de la ciutat on es produeixen els aldarulls, que es va construir en una dècada de fites per l'home com l'arribada a la lluna o el final de la Segona Guerra Mundial, per crear una metàfora sobre el conflicte i les desigualtats que enfronta la societat estatunidenca.

Com hem mencionat, l'administració d'Obama, encara que no es mostra molt contundent, impulsa investigacions per adjudicar responsabilitats. Per altra banda, encara que alguns republicans van expressar preocupació per les desigualtats racials i van mostrar suport a reformes moderades, altres van adoptar posicions més conservadores, argumentant que els casos individuals de violència policial no reflectien un problema sistèmic.

Anàlisi connotativa

El Gateway Arch, un símbol de progrés social i unió nacional i, per tant, la divisió que en fa Staake representa la idea de fractura social entre diferents comunitats i grups de la població, exposades arrel dels esdeveniments de Ferguson, lloc on es troba el monument. A més de la discriminació, l'oposició del color blanc i el negre transmeten un allunyament i un conflicte entre les persones de diferent raça.

La divisió també de l'edifici situat sota el vuit del punt més alt de l'arc, l'Antic Palau de Justícia de Missouri, fa referència a la desigualtat que separa els ciutadans nord-americans blancs dels negres: el tractament que reben davant la llei o les autoritats. La mort de Michael Brown, un jove afroamericà desarmat, i la falta de judici per part de l'oficial de policia Darren Wilson, qui el va matar, posen en relleu aquestes diferències flagrants.

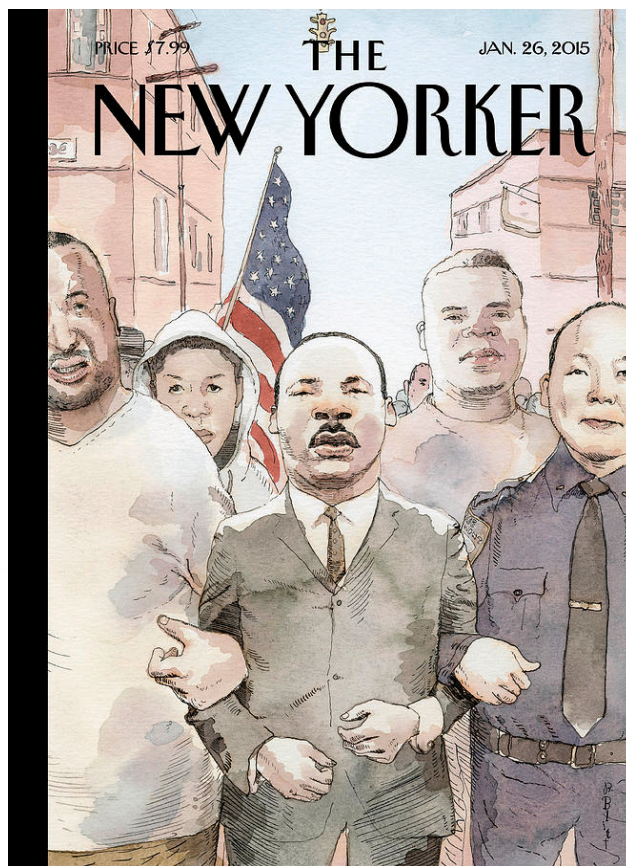
Per tant, la imatge representa la divisió i la polarització a la què se sotmetia el país en aquest moment; una societat que està dividida ideològicament, racialment i econòmicament, amb una clara separació entre els que tenen poder i els que no.

3.3. “The Dream of Reconciliation”

THE DREAM OF RECONCILIATION

26/02/2015

Barry Blitt

Anàlisi denotativa o descriptiva

La figura de Martin Luther King és la primera que identifiquem en veure l'escena de Barry Blitt, que se situa al carrer. Agafats dels seus dos braços, hi ha un agent vestit amb uniforme policial de faccions asiàtiques (dreta) i un home que sembla ser àrab (esquerra). Darrere seu, també posicionats en fila, hi ha una noia i un noi (que podria ser Michael Brown), que precedeixen el que es percep com una multitud, juntament amb una gran bandera dels Estats Units. Així doncs, es tracta de perfils de diversitat racial.

Anàlisi contextual

Arrel de diversos incidents, inclosa la mort de Michael Brown a Ferguson i la d'Eric Garner el 2014, les tensions entre les comunitats afroamericanes i els departaments de policia es van intensificar, amb manifestacions i protestes arreu del país. Aquests incidents van generar una major consciència sobre el racisme sistèmic i la brutalitat policial, i van provocar crides a la reforma del sistema de justícia penal. La gent exigia la rendició de comptes per les morts injustificades de persones de color a mans de la policia i demanava mesures per abordar les

desigualtats racials profundament arrelades a la societat nord-americana. L'any 2015, encara que el col·lectiu negre als Estats Units tan sols representava un 2% de la població, fins a un 15% de les morts registrades (1.134) a mans d'agents policials en aquest any corresponen a homes afroamericans d'entre 15 i 34 anys, segons un estudi del diari britànic *The Guardian*.

El dibuix fa referència a la marxa pacífica “Selma to Montgomery”, liderada per Luther King el març del 1965, que va portar milers de persones afroamericanes davant el capitol de Montgomery després de cinc dies de camí. Martin Luther King Jr. era un líder del moviment dels drets civils als Estats Units que va actuar com a ferm defensor de la pau i la igualtat racial, conegut per la seva defensa dels drets humans i el seu discurs, en el que va pronunciar la famosa frase "Tinc un somni". A més, creia en la capacitat de canviar i redempció de les persones, independentment del que haguessin fet en el passat. Promovia, així, el perdó com un esglaó imprescindible en el camí cap a la pau: “Qui és incapaç de perdonar és incapaç d'estimar”. Encara que King va ser brutalment assassinat l'any 1968, les seves proclames a favor dels drets dels afroamericans han seguit vigents fins a l'actualitat.

Imatge 18. Manifestació Selma to Montgomery, EUA (1965). NBC NEWS.

Anàlisi connotativa

“The Dream of Reconciliation”, com el seu títol indica, és una obra que transmet un missatge d'esperança i possibilitat de reconciliació enmig de tensions socials i racials. Blitt utilitza una paleta de colors suaus i una composició tranquil·la per expressar aquesta idea de pau i harmonia, uns tons que contrasten amb la foscor i la tensió de la situació a Ferguson, Missouri. La imatge també transmet una sensació d'esperança i optimisme per al futur, ja que la presència d'una llum brillant al fons pot interpretar-se com un símbol de renovació i possibilitat de canvi.

Establint una connexió amb la mobilització que va promoure l'any 1965 Martin Luther King, Blitt emplaça a recuperar el missatge de l'emblemàtic activista, que a més de defensar els drets civils i l'empoderament de les persones negres estatunidenques, considerava imprescindible reconciliar-se amb les persones amb qui sembla difícil fer-ho. És també un recordatori de la

rellevància de King en el discurs actual contra el racisme, així com un emplaçament a no repetir una part tan fosca de la història dels Estats Units.

Per tant, amb la seva il·lustració, l'autor pretén allunyar del centre focus mediàtic la tensió entre la policia i la ciutadania, que en aquell moment monopolitza la conversa pública. En aquest context de tensió, aquesta portada de *The New Yorker* utilitza una imatge com a referent històric per llançar un missatge de conciliació entre els ciutadans dels Estats Units, no només després dels fets de Ferguson, sinó també de l'11S.

3.4. "Injustice: Baltimore, 2015"

INJUSTICE: BALTIMORE, 2015

11/05/2015

Peter Mendelsund

Anàlisi denotativa o descriptiva

La il·lustració mostra un fons blau amb nou estrelles blanques i una franja vermella a la part esquerra, que representen un fragment de la bandera nacional dels Estats Units. Com si es tractés d'una superfície de vidre, l'estrella situada just al centre de la imatge, és travessada pel que podria tractar-se d'una pedra o, fins i tot, un tret. Així, presenta un forat negre al mig, envoltat d'un seguit de grans esquerdes.

Anàlisi contextual

Aquesta portada, de la mateixa manera que les tres anteriors, ve precedida de la mort d'un altre home afroamericà arran d'un incident policial. En aquest cas, es tracta de Freddie Gray, un jove de 25 anys que va morir a Baltimore el 19 d'abril de 2015 després de ser detingut per portar una navalla. Un cop dins el furgó, quan encara era sota custòdia policial, va patir una greu lesió a l'espina dorsal a causa de no portar posat el cinturó de seguretat, com bé marca la llei. Més tard, va ser traslladat a l'hospital, on va entrar en coma i va morir una setmana després.

Els sis agents de policia involucrats en la mort de Gray van ser suspesos dels seus càrrecs per homicidi involuntari i, novament, els carrers de Baltimore es van omplir de persones que demanaven justícia per la víctima i una investigació més profunda. En aquestes mobilitzacions va haver-hi fins a 200 detinguts i es va acabar declarant el toc de queda. Durant la setmana

Imatge 19. Dues dones netejant els carrers reflectides al vidre trencat d'un caixer automàtic a Baltimore, Maryland, el 28 d'abril del 2015. Jim Watson (AFP/Getty Images).

següent als fets, especialment el dia de l'enterrament de Gray, el 28 d'abril, es van organitzar diverses marxes Baltimore, algunes de les quals van acabar amb el llançament de pedres i maons als policies i també als aparadors de botigues de la zona.

Després d'aquests fets, el llavors president dels

Estats Units, Barack Obama, va fer les següents declaracions en una roda de premsa a la Casa Blanca: “Des de Ferguson i el grup de treball que vam reunir, hem vist massa casos del que sembla que són agents de policia interactuant amb individus, principalment afroamericans, sovint pobres, de maneres que han plantejat preguntes preocupants. I sembla que apareix ara un cop a la setmana, o un cop cada dues setmanes... El que diria és que aquesta ha estat una crisi desenvolupada lentament. Això fa temps que passa. Això no és nou, i no hem de pretendre que és nou”.

Anàlisi connotativa

Les cinquanta estrelles de la bandera dels Estats Units simbolitzen els cinquanta estats que constitueixen el país. La fractura a la qual Mendelsund sotmet a aquesta bandera, representa la fragilitat d'una nació que està marcada per un seguit d'incidents violents, amb armes involucrades. Així, la portada al·ludeix al problema recurrent -encara que no nou- de la violència cap a les persones racialitzades al que ja feia referència Obama. “Allò que està trencat en un país no s'arreglarà amb imatges”, comentava l'autor. Per fer-ho, estableix una connexió amb el llançament de pedres a les recents protestes de Baltimore, acció que es pot interpretar com a rebel·lia o un desafiament; en aquest cas, cap a *l'establishment* racista dels EUA.

3.5. “Stop”

STOP
14/03/2016
Chris Ware

Anàlisi denotativa o descriptiva

La imatge mostra un carrer proper a una escola estatunidenca on tres nens negres són aturats per la senyal d'estop una dona -que vesteix una jaqueta groga- aturada davant el cotxe de dos policies blancs, que mantenen una expressió molt seriosa, de desconfiança cap als nens. Als

voltants s'identifiquen altres nens i nenes, també afroamericans, que van a l'escola acompanyats de les seves mares, a diferència dels que han estat aturats.

Anàlisi contextual

A les escoles americanes hi ha els guàrdies de pas que controlen la seguretat dels nens en el seu camí cap al centre educatiu, tots els empleats de la policia. Ware explica que s'inspira en un barri perifèric de Chicago -la seva ciutat-, on treballen els guàrdies de "Safe Passage", arran del tancament de cinquanta escoles l'any 2013. La majoria d'aquestes treballadores són dones afroamericanes de mitjana edat.

A mitjan 2016, de les 509 persones mortes a mans de la policia nord-americana, 123 eren negres. Per aquest motiu, els Estats Units es troben immersos en una crisi de confiança entre els cossos policials i la comunitat negra. Aquesta tensió esclata principalment, com hem vist, a causa d'una sèrie d'incidents de violència policial que van generar gran indignació i protestes arreu del país. Michael Brown, Eric Garner i Freddie Gray són els casos més mediàtics. Malgrat les crides a la rendició de comptes, molts agents implicats en aquests casos no enfrontaven judicis, augmentant la sensació de falta de justícia.

Imatge 20. Dona negra de mitjana edat exercint de voluntària com a vigilant de "Safe Passage" a Chicago, Illinois (Black United Fund of Illinois – FUND).

Anàlisi connotativa

La intersecció que representa l'autor és una metàfora de les profundes divisions socials que afronta el país. El nen més petit al primer pla, que dirigeix la seva mirada no cap al vehicle policial sinó cap a la guàrdia d'encreuament, posa de manifest el paper de les figures d'autoritat en la conformació de percepcions i experiències, especialment per a les comunitats marginades.

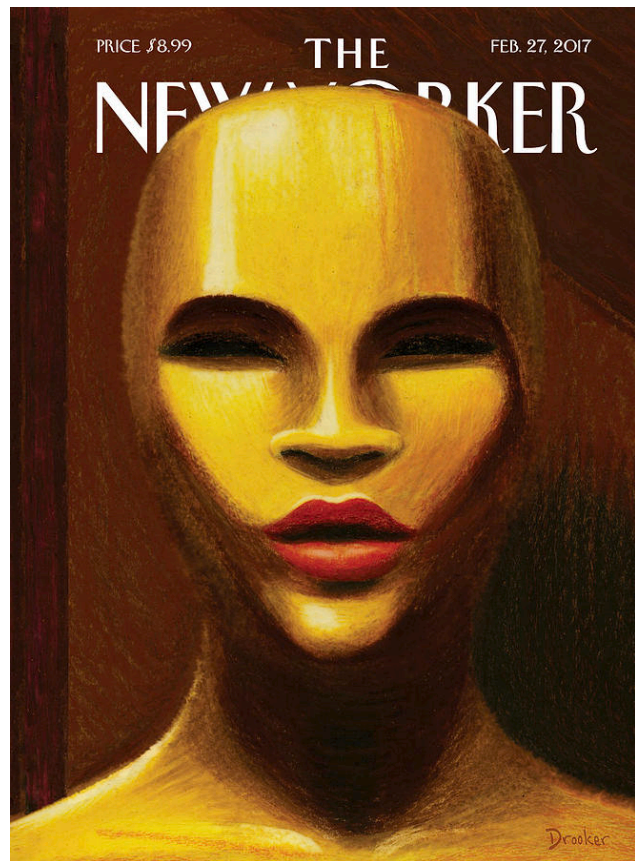
El senyal d'estop actua com a reivindicació per aturar les tendències racistes en les actuacions policials, però, sobretot, emplaça el lector -a la societat- a parar i reflexionar sobre la situació.

3.6. “#OscarsNotSoWhite”

#OSCARSNOTSOWHITE

27/07/2017

Eric Drooker

Anàlisi denotativa o descriptiva

Sobre un fons marró, apareix un bust del què sembla una figureta daurada dels Premis Oscar. No és la forma clàssica de l'estatueta, sinó que aquesta té faccions afroamericanes i, a més, porta els llavis pintats de vermell.

Anàlisi contextual

L'any 2015 es va produir una polèmica paradigmàtica per la proporció de dones i membres de grups ètnics o racials minoritaris nominats als Premis Oscar. Per segon any consecutiu, els 20 nominats a les categories interpretatives eren actors i actrius blancs d'ascendència europea, cosa que només havia passat dues vegades, el 1998 i el 2014. A més, de l'any 2008 fins aquell moment, havien estat únicament el 8%.

Llavors, arran de la denúncia de l'activista i advocada afroamericana April Reign a l'Acadèmia de Hollywood per la falta de diversitat, paritat i inclusió, es va posar en marxa el moviment #OscarsSoWhite. Aquest moviment va redibuixar la indústria cinematogràfica i nord-americana, ja que, a partir del 2016 fins a el 2023, el percentatge de nominats pertanyents a

grups ètnics poc representants va ascendir fins al 17% i el de les dones va passar del 21% al 27%.

Aquesta lluita no es va limitar només als professionals de l'actuació que optaven als premis, sinó que també s'estenia als membres de l'Acadèmia. Segons un estudi del *Los Angeles Times* (2012), el 94% dels seus membres amb dret a vot són blancs i, a més el 77% d'aquests són homes. Després de l'#OscarsSoBlack, l'Acadèmia va prendre mesures i va eliminar el dret a vot vitalici.

Més tard, el 2017, quan es publica la portada #OscarsNotSoWhite d'Eric Drooker, la situació ha canviat dràsticament. La que fou la 89ª edició dels Oscars va estar marcada per ser la més diversa de la història d'aquests premis, amb fins a 6 nominats de color.

Drooker utilitza l'estatueta dels premis, un símbol clàssic dins la història del cinema de Hollywood, per representar el canvi que es va donar en l'edició de 2017. En aquest sentit, també fa un joc de paraules amb el nom del moviment que va propiciar aquests canvis, #OscarsSoWhite, per contrastar amb la nova situació.

Just abans de la publicació de les nominacions, a finals de gener de 2017, Donald Trump havia esdevingut el 45^è president dels Estats Units. Per a molta gent, la diversitat de la 87ª edició era una resposta en contra de la possessió del poder del republicà, que estava imposant vetos a ciutadans diversos països estrangers per tal d'accedir al país.

Anàlisi connotativa

La "remodelació" de l'estatueta és una metàfora, amb un to lleugerament satíric, que representa el canvi paradigmàtic que es produeix als Premis Oscar de l'any 2017, l'edició amb més diversitat ètnica, en comparació amb els de 2015, amb una representació nul·la.

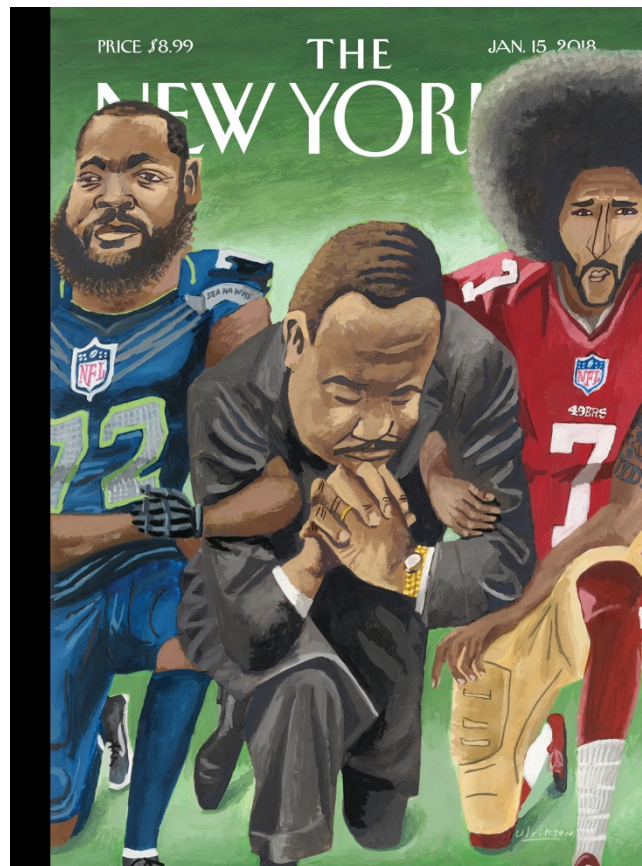
Per tant, la figureta és un reflex de l'estat de l'Acadèmia de Hollywood i els membres que la componen. L'autor transmet aquesta idea a través de la transformació d'una figura que passa de tenir la silueta d'un home caucàsic a les faccions d'una dona de raça negra, com hem vist que passa amb els nominats.

3.7. “In Creative Battle”

IN CREATIVE BATTLE

15/01/2018

Mark Ulriksen

Anàlisi denotativa o descriptiva

Davant un fons de color verd, que representa un camp de futbol americà, protagonitzen la portada tres homes agenollats i amb els braços entrelligats. Amb un vestit de color negre, les mans encreuades i els ulls tancats, Martin Luther King se situa al mig de dos exjugadors de l’NFL; Colin Kaepernick, dels 49-ers (dreta), i Michael Bennett, dels Seattle Seahawks (esquerra).

Anàlisi contextual

Colin Kaepernick és conegut pel seu activisme i el seu suport al moviment Black Lives Matter. El 2016, l’exjugador es va negar a quedar-se dret durant l’himne nacional abans dels partits, al·legant que, per a ell, això és més gran que el futbol i seria egoista per part seva mirar cap a un altre costat. La protesta buscava aixecar consciència sobre la brutalitat policial i la desigualtat racial que enfrontava els Estats Units: “Hi ha cossos al carrer i gent amb permís de pagament i assassinat”, va criticar en aquest sentit Kaepernick. El moviment, batejat com a #TakeAKnee, es va estendre ràpidament i ha passat a la història com un dels símbols més

Imatge 21. Colin Kaepernick s'agenolla durant l'himne nacional abans d'un partit l'octubre de 2016, a Santa Clara, Califòrnia. Ezra Shaw (Getty Images).

reconeguts de la lluita contra el racisme a l'esport, que ha transcendit el futbol americà i els EUA, arribant a camps de futbol de grans clubs europeus.

El 26 d'agost de 2017, Michael Bennett, llavors de l'NFL com Kaepernick, va estar implicat en un incident amb el Departament de Policia de Las Vegas.

L'exjugador va informar a través d'un comunicat a les xarxes socials que va ser agredit per agents de policia després de fugir cap a un lloc segur en sentir trets després del combat de boxa entre Floyd Mayweather i Conor McGregor. Segons ell, li van apuntar amb una arma i el van retenir sense motiu durant l'incident.

Davant aquests fets, Kaepernick, que ja estava molt implicat en la causa, va respondre al missatge de Bennett a Twitter: "Aquesta violació que ha succeït en contra del meu germà Michael Bennett és repugnant i injusta. Estic al costat d'en Michael i estic al costat de la gent". Aquest suport va provocar una onada de missatges del mateix tipus per part de la comunitat, no només del món de l'esport, sinó afroamericana.

Llavors, Bennett, inspirat per Kaepernick, va començar a agenollar-se també durant l'himne nacional en partits, cosa que va potenciar l'abast de #TakeAKnee, però també les crítiques cap al moviment. Encara que molts jugadors de la NFL i d'altres esports van simpatitzar amb la causa de Kaepernick, hi va haver altres que van trobar que aquest acte d'agenollament durant l'himne nacional era irrespectuós i indignant, inclòs el llavors president Donald Trump. En canvi, l'expresident Obama va assegurar el 2016, en una entrevista a la CNN, que respectava la decisió del jugador de no aixecar-se durant l'himne: "Honrar la nostra bandera i el nostre

himne és part del que ens uneix com a nació. Però també recordo que part del que fa especial aquest país és que respectem el dret de les persones a tenir una opinió diferent”, va defensar.

El títol de la portada, fa referència al discurs d'acceptació del Premi Nobel que va rebre Luther King el 1964, en el que va parlar d'una “batalla creativa -creative battle- per acabar amb la llarga nit d'injustícia racial”. A més, la publicació d'aquesta coincideix amb l'aniversari de l'activista, que hagués complert 89 anys.

Anàlisi connotativa

La presència de Martin Luther King, un líder emblemàtic del moviment pels drets civils, tant a la imatge com al títol, actua com a símbol de la lluita històrica contra la injustícia racial. Es fa coincidir la data del seu aniversari amb el recordatori que la seva reivindicació continua vigent, però a través de nous líders que lluiten pels mateixos objectius que King fa més de mig segle. El fet que estiguin agafats entre ells, reforça la idea que estan units com a membre d'una mateixa comunitat i societat en la mateixa lluita. Alhora, aquest gest reitera la connexió amb la marxa de Selma a Montgomery que va liderar el 1965 Martin Luther King, com ja fa Barry Blitt a “The Dream of Reconciliation”.

En l'imaginari col·lectiu, l'himne nacional representa els valors fonamentals de la nació i la unitat nacional. Agenollar-se durant aquest moment solemne i simbòlic és una manera d'expressar el desacord amb les injustícies que viuen moltes persones dins la societat nord-americana i una crida a la consciència i l'acció per a la reforma social. Per tant, aquesta acció no només simbolitza la solidaritat amb les víctimes de la brutalitat policial i la discriminació racial, sinó que també és resistència contra les estructures de poder injustes.

3.8. “Yearning to Breathe Free”

YEARNING TO BREATHE FREE

02/07/2018

Barry Blitt

Anàlisi denotativa o descriptiva

La portada de Blitt mostra cinc nens immigrants atemorits, amagats sota la falda de l'Estàtua de la Llibertat, situada a la petita illa anomenada Liberty Island a la ciutat de Nova York, que només apareix a la imatge de cintura cap avall.

Anàlisi contextual

Desenes de milers de menors no acompanyats arriben a la frontera dels Estats Units amb Mèxic. L'any 2018, concretament, es van registrar gairebé 400.000 detencions entre els ports d'entrada de la frontera sud-oest del país, segons dades del govern nord-americà, un 32% més que l'any anterior.

Davant aquest flux migratori, l'abril del 2018, es va adoptar oficialment una política de "tolerància zero" l'administració Trump, que obligava les autoritats a detenir i processar penalment a tots els adults atrapats que entraven als Estats Units sense autorització, en lloc d'alliberar la majoria d'ells per esperar una data del tribunal d'immigració. A més, per llei, els menors no es poden detenir al costat de tutors a l'espera de judici; arran d'aquesta mesura, els

funcionaris van separar més de 4.300 nens de les seves famílies i els van reclassificar com a no acompanyats entre juliol de 2017 i juny de 2018. Aquesta política “trumpista” va portar a situacions absurdes com la convocatòria de nens immigrants, fins i tot de tan sols 3 anys, per a procediments de deportació sense la presència dels seus pares. Aquests nens es van enfrontar a procediments legals sense tenir algú que els defensés adequadament, ja que molts no podrien explicar els motius pels quals les seves famílies van fugir dels seus països d'origen. Aquesta situació va provocar una gran controvèrsia a escala nacional.

El títol remet a la inscripció de l'Estàtua de la Llibertat, que va ser un obsequi de França al segle XIX per celebrar el centenari de la independència dels Estats Units: *“Give me your tired, your poor, Your huddled masses yearning to breathe free, The wretched refuse of your teeming shore”*. Aquests versos són part d'un poema que va compondre Emma Lazarus el 1883 per recaptar fons per construir un pedestal per l'estàtua.

Anàlisi connotativa

Els nens protagonistes de la il·lustració són la representació dels milers de menors que van ingressar al país amb la seva família en cerca d'un futur millor, però que, arrel de la política "tolerància zero" enfront la immigració, van quedar desemparats i sotmesos a una situació traumàtica en ser separats dels seus pares. La juxtaposició que fa Blitt del títol "Yearning to Breathe Free" i el bateig dels Estats Units com la "Terra dels Lliures" parla sobre la promesa trencada d'Amèrica de protegir aquests nens, que s'aferren -figuradament i literalment- al símbol que suposadament representa el país que s'ha d'encarregar de mantenir-los segurs, com bé expressa el fragment del poema.

La portada té un missatge polític, transmès a través del simbolisme de l'estàtua i els nens que s'hi amaguen, que critica la contradicció dels valors que -teòricament- representen la nació estatunidenca que representa la política d'immigració que va portar a terme l'administració de Donald Trump el 2018.

3.9. “Welcome to Congress”

WELCOME TO CONGRESS

19/11/2018

Barry Blitt

Anàlisi denotativa o descriptiva

La imatge dibuixa una habitació sense color, plena d'homes de mitjana edat amb vestimenta elegant, conversant entre ells. A la dreta, s'obre una porta per la qual accedeixen a l'estança un grup de persones, encapçalades per Deb Haaland i Ilhan Omar, de característiques oposades a les que s'hi troben a dins. La majoria d'aquestes persones novingudes són dones, de procedències diverses i estan representades amb color, a diferència dels altres personatges.

Anàlisi contextual

A les eleccions de mig mandat el novembre de 2018, mentre Donald Trump estava en el seu primer any de mandat com a president dels Estats Units, es van assolir resultats històrics en la política nord-americana. Les dones van assolir la major representació al Congrés dels Estats Units de la història. Després de la votació, almenys 92 havien guanyat a la Cambra i 10 havien guanyat al Senat (unint-se a 10 que ja eren a la cambra alta) per a un total de 112 dones, superant el rècord anterior de 107 dones.

No només va ser una fita històrica per la quota femenina a la cambra, sinó que també es van assolir grans progressos en la representació de la diversitat racial i religiosa dins aquesta. Deb Haaland i Sharice Davids van esdevenir en aquest moment les primeres dones natives americanes elegides al Congrés. Per la seva part, Rashida Tlaib i Ilhan Omar es van convertir en les primeres dones musulmanes que representen els seus estats a la Cambra, i Alexandria Ocasio-Cortez i Abby Finkenauer en ser les dones més joves a exercir com a legisladores.

Un dels aspectes socials més destacables d'aquest moment polític, en el que Trump ocupava el seient del Despatx Oval, paradògicament, és l'auge de l'activisme entre les dones i -com hem vist- entre el col·lectiu afroamericà, que busca una millora en la seva representació a institucions i altres espais públics.

Anàlisi connotativa

Com és habitual de l'autor, Blitt fa una crítica satírica a la poca representació, no només femenina, sinó també racial que hi ha al Congrés dels Estats Units, que ha estat summament insuficient fins al moment. L'escena representa la situació amb la què es trobaran aquestes noves integrants de la cambra: una habitació plena d'homes blancs.

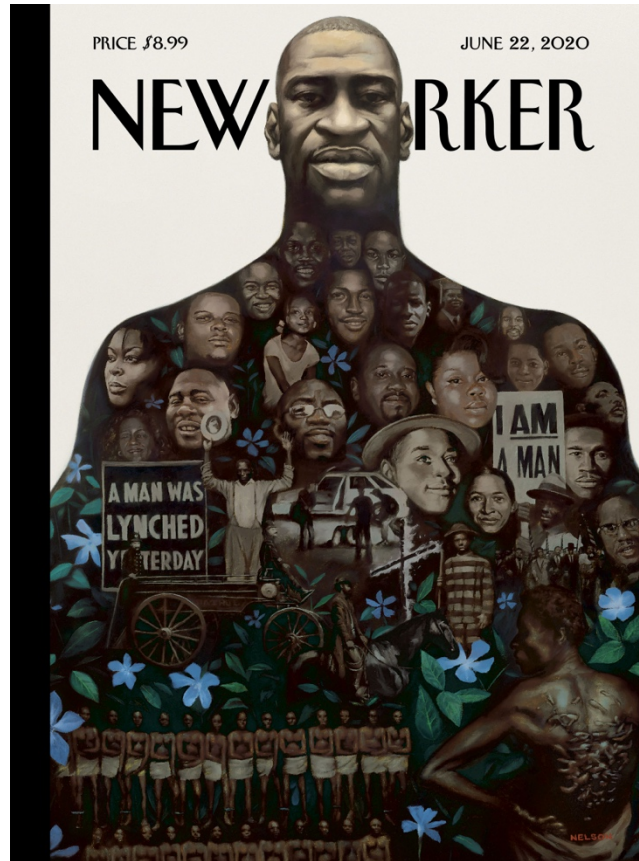
A través de l'ús del color, que denota l'homogeneïtat d'homes de raça caucàsica, transmet una metàfora de doble sentit: les dones que entren a l'habitació -que representa el Congrés- aporten diversitat racial i de gènere i, per aquest mateix motiu, aporten "color" i coses noves a un sistema que ha estat encallat en una representació política que no era un reflex fidel de la societat nord-americana i la seva població diversa.

3.10. “Say Their Names”

SAY THEIR NAMES

22/06/2020

Kadir Nelson

Anàlisi denotativa o descriptiva

La imatge de George Floyd, un home negre que va morir a mans de la policia americana el maig de 2020 i es va convertir en un cas mediàtic a nivell internacional, és la figura que protagonitza la portada. Sobre un fons blanc, el seu rostre ocupa la part superior de l'espai, tapant dues lletres del títol de la revista. El cos de Floyd està omplert per les cares d'altres víctimes, així com d'activistes i altres escenes i proclames rellevants de la història de la lluita contra el racisme, tot acompanyat de flors blaves de bígar.

Els seus noms, començant des de dalt a l'esquerra, són: Ahmaud Arbery, de 25 anys, mort el febrer de 2020; Tony McDade, de 38 anys, mort el maig de 2020; Trayvon Martin, de 17 anys, mort el febrer de 2012; Laquan McDonald, de 17 anys, mort l'octubre de 2014; Freddie Gray, de 25 anys, mort l'abril de 2015; Eric Garner, de 45 anys, mort el juliol de 2014; Aiyana Stanley-Jones, de 7 anys, morta el maig de 2010; Botham Jean, de 26 anys, mort el setembre de 2018; Michael Brown, de 18 anys, mort l'agost de 2014; Sandra Bland, de 28 anys, morta el juliol de 2015; Yvette Smith, de 47 anys, morta el febrer de 2014; Alton Sterling, de 37 anys, mort el juliol de 2016; David McAtee, de 53 anys, mort el juny de 2010; Walter Scott, de 50

anys, mort l'abril de 2015; Breonna Taylor; de 26 anys, morta el març de 2020; Tamir Rice, de 12 anys, mort el novembre de 2014; Philando Castile, de 32 anys, mort el juliol de 2016; Stephon Clark, de 22 anys, mort el març de 2018; Martin Luther King, Jr., de 39 anys, mort l'abril de 1968; Medgar Evers, de 37 anys, mort el juny de 1963; Malcom X, de 39 anys, mort el febrer de 1965; Emmett Till, de 14 anys, mort l'agost de 1955.

Pel que fa als fets històrics, concretament, apareix la cara de Rosa Parks, sota el cartell que proclama "I am a man", la icònica frase utilitzada durant la vaga de treballadors de l'estació de Memphis de 1968. A l'altra banda es llegeix el cartell "A man was lynched yesterday", al costat del qual hi ha un home amb els braços aixecats, en referència a una imatge de 1921, de la massacre racial de Tulsa (Oklahoma). A la seva dreta, es dibuixa un cotxe amb les siluetes de tres homes drets i un estirat a terra, que remet a l'incident de Rodney King el 1991, junt amb una creu envoltada en flames, una pràctica associada al grup defensor de la supremacia blanca, Ku Klux Klan.

A la part inferior de la portada, s'identifiquen un total de 25 persones, distribuïdes en dues fileres horitzontals, que es troben amb els braços plegats i nues, a excepció d'una curta tela blanca agafada de la cintura. A la dreta de Parks, torna a aparèixer la imatge de Martin Luther King, agafat dels braços de la seva gent a les marxes de Selma a Montgomery (1965) i sota seu, finalment, veiem la imatge d'un home de complexió prima que té l'esquena plena de cicatrius de fuetades; és Peter o Gordon, un esclau estatunidenc que es va escapar de la seva plantació de Louisiana el 1863.

Anàlisi contextual

George Floyd, un home afroamericà, va ser detingut per la policia de Minneapolis sota sospita d'haver utilitzat un bitllet fals de 20 dòlars. Durant l'arrest, un agent de policia va mantenir el genoll sobre el coll de Floyd durant més de nou minuts, malgrat les seves peticions de respirar i les crides dels espectadors perquè el policia l'alliberés, cosa que va acabar amb la seva vida.

Aquest incident va ser capturat en vídeo i va desencadenar una onada d'indignació i manifestacions a tot el país. Les persones van sortir als carrers per exigir justícia per a George Floyd i per a totes les víctimes de la brutalitat policial. Les protestes es van iniciar a Minneapolis (Minnesota) el 26 de maig de 2020, però es van estendre ràpidament per tot el món, consternat per les imatges. La frase que pronunciava en aquest, "I can't breathe" ("No puc respirar"), va servir com a missatge per reivindicar la seva mort i la de molts altres

afroamericans. Malgrat la majoria van ser pacífiques, hi va haver confrontacions i violència en algunes ocasions. La policia també va ser criticada per l'ús excessiu de la força, inclòs l'ús de gasos lacrimògens i balles de goma contra manifestants, periodistes i vianants.

Imatge 22. Manifestació per la mort de George Floyd a Nova York, 2020 (Rolling Stone).

La mort de George Floyd és un moment d'inflexió per la lluita contra el racisme i els abusos del poder policial als Estats Units. Tot i haver-se iniciat més d'una dècada enrere, el moviment Black Lives Matter va esclatar de manera massiva en protestes arreu del país i arreu del planeta. A més, va avivar novament el debat nacional sobre el racisme estructural i la necessitat de reformar els sistemes de justícia penal per assegurar la igualtat de tracte per a tothom, independentment del seu color de pell.

En aquell moment, el país ja estava sotmès a una pressió considerable per diversos fronts, inclosa la pandèmia de la COVID-19, que havia causat una crisi de salut pública i econòmica sense precedents, i la polarització política exacerbada pel mandat del president Donald Trump. Així, les protestes en reacció a la mort de Floyd van ser una manifestació de molts dels problemes profundament arrelats que afectaven la societat nord-americana en aquell moment; no només van ser sobre la brutalitat policial, sinó també sobre la desigualtat econòmica, el racisme sistèmic i la manca de responsabilitat de les autoritats.

A més de les cares de moltes víctimes, que la població pot identificar arran d'haver-les vist als mitjans de comunicació, Nelson fa servir múltiples referències gràfiques de moments històrics

i tràgics, gravats també a la memòria de la majoria de la societat. És el cas de la cara de Rosa Parks, una dona reconeguda per haver estat detinguda l'any 1955 a Montgomery (Alabama) per negar-se a cedir el seu lloc a un autobús segregat; la reproducció de les imatges del violent incident policial en què va morir Rodney King l'any 1991, abatut per quatre agents de la policia de Los Angeles; o la fotografia de 1863 de l'esclau anomenat Peter, que va tenir un impacte molt gran a la societat nord-americana en sortir a la llum, modificant la percepció de l'esclavitud al país.

Imatge 23. Gràfic amb les referències històriques assenyalades a la portada de Kadir Nelson. Elaboració pròpia.

Anàlisi connotativa

La portada de Kadir Nelsón és un homenatge a les víctimes del racisme estructural que han patit els Estats Units des dels inicis de la seva història. Reflecteix el moment de dol, consternació, indignació i reflexió pel que passa el país.

La manera en què es plasma la silueta de George Floyd sobre el fons pot recordar a una fotografia d'arxiu policial o, fins i tot, a la figura que utilitzen els agents en les seves pràctiques de tir amb armes de foc; una metàfora de la tendència dels cossos policials americans de veure els negres com un objectiu.

Nelson dibuixa a Floyd com la “punta de l’iceberg”, ja que la seva mort s’exposa globalment, però darrere seu s’acumulen anys de tragèdies i milers de víctimes mortals.

Per representar els orígens d’aquesta lluita, Nelson escull una sèrie de moments i persones amb molta càrrega simbòlica dins la història d’aquesta lluita per recordar els seus orígens. Ho fa de manera que els esclaus, la majoria dels quals no podem ni identificar, són el principi -la base- d’una problemàtica que segueix vigent segles després i que ha amuntegat morts fins ara. L’estructura que representa Floyd també és sustentada per herois del moviment pels drets civils i les cares de les víctimes més recents -la majoria per abusos policials, com ell- s’acumulen al seu coll, fent que no pugui respirar; una referència a la manera en què va perdre la vida.

La imatge representa com, a partir d’aquesta mort, reneix amb més intensitat que mai la lluita pels drets de les persones negres, una reivindicació que no és nova i que arrossega una llarga trajectòria.

Entremig de totes les persones, apareixen flors blaves de bígar, una planta que s’utilitzava per assenyalar les tombes de persones esclavitzades i lliures enterrades, suggerint que la raó de la mort de totes elles és la mateixa. Per altra banda, el blau de les flors, de manera més subjectiva, pot recordar a les llums blaves que projecten les patrulles policials i que, en aquest moment, atemorien especialment al col·lectiu afroamericà.

Però, per sobre de tot, “Say Their Names” és un homenatge a totes les víctimes que ha provocat l’esclavitud i el racisme residual d’aquests tràgics antecedents que encara inunden la societat nord-americana. Un homenatge a totes aquelles persones, a les que podem posar cara i a les que no, que insta -com el títol indica- a dir els seus noms i evitar així que caiguin en l’oblit.

4. Mostra d'anàlisi de xarxes socials

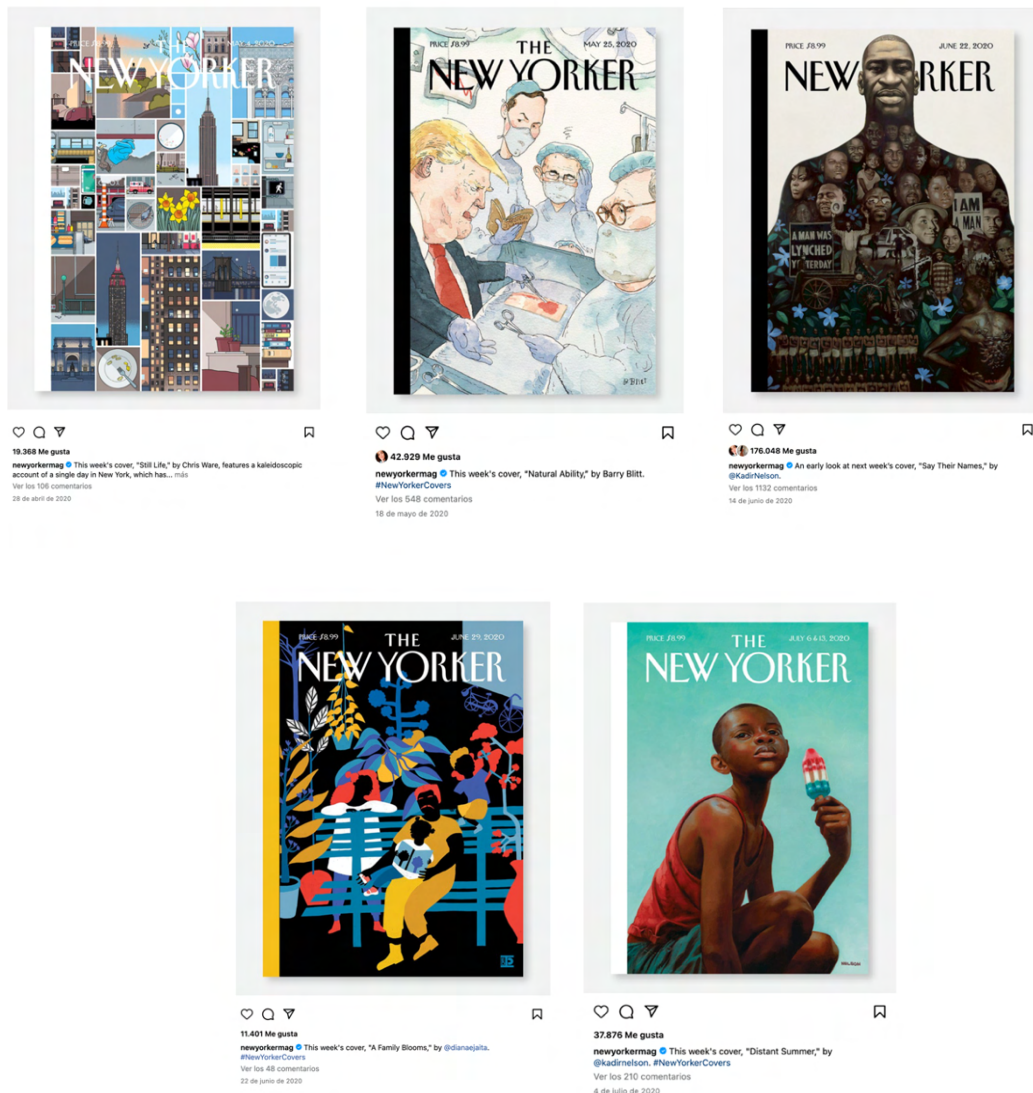
Per tal de demostrar l'impacte que tenen en l'audiència les portades il·lustrades de *The New Yorker* sobre l'actualitat del racisme als Estats Units, realitzem una mostra d'anàlisi de xarxes socials. Concretament, l'anàlisi és de cinc publicacions del perfil de la revista (@newyorkermag) a la plataforma Instagram, ja que es tracta de la segona plataforma amb més seguidors de la publicació novaïorquesa, després de X (Twitter), amb més de 8,4 milions. A més, Instagram es basa principalment en contingut visual i imatges, motiu pel qual Figuereo, González i Machin (2021: 10) la defineixen com a “eminentment visual”. També per aquesta raó, doncs, és la xarxa més adequada per dur a terme l'anàlisi de l'impacte que té la comunicació visual sobre el racisme en els usuaris. Sobre aquesta plataforma, els mateixos autors constaten el següent:

Instagram és actualment la sexta xarxa social més utilitzada a nivell mundial, amb prop de 1.000 milions d'usuaris actius mensualment, raó per la qual probablement gairebé tots els mitjans de comunicació estan presents en aquesta, cosa que ha canviat també la forma de relacionar-nos amb les notícies i l'actualitat mediàtica (Figuereo, González i Machin, 2021: 10).

Per exemplificar aquest impacte, farem una mostra d'anàlisi comparativa entre cinc portades consecutives publicades a Instagram -prèviament a la seva publicació en revista- i el retorn o les reaccions que han provocat. L'objectiu és determinar si les portades analitzades a l'anterior apartat tenen una capacitat d'arribar als lectors més alta que la resta, que no connecten estrictament amb fets d'actualitat, a més d'establir una base d'anàlisi extrapolable en futures investigacions. Com a indicadors de la resposta del públic, en el cas d'Instagram, tenim en compte el número de “m'agrada” i la quantitat de comentaris.

La portada que tanca l'anterior anàlisi documental, “Say Their Names” de Kadir Nelson, és la que prenem com a referència per aquesta mostra, ja que narra un moment molt significatiu en aquestes dues dècades pel que fa a la lluita contra el racisme; és la més completa pel que fa a referències històriques i simbolismes i, per tant, és un gran exemple del potencial comunicatiu del periodisme il·lustrat. A més, aquesta portada de Kadir Nelson és la més recent de les analitzades i, en conseqüència, la que és més propera al nou entorn mediàtic a les xarxes que mencionen Figuereo, González i Machin (2021). Com hem dit, comparem el seu impacte a l'Instagram de *The New Yorker* amb les portades publicades prèviament i posteriorment al mateix perfil. Per tal que fer una fotografia àmplia i fiable -encara que no completa- de

l'evolució i la magnitud dels “m’agrada” i els comentaris segons la portada publicada, n’analitzarem dues d’anteriors i dues de posteriors.

Imatge 24. Gràfic de les portades publicades per ordre cronològic a l'Instagram de The New Yorker incloses a l'anàlisi de xarxes socials. Elaboració pròpia / Instagram (@newyorkermag).

La primera portada, “Still Life” de Chris Ware, es publica a Instagram el 28 d’abril de 2020 i acumula un total de 19.368 m’agrada i 106 comentaris. Aquesta retrata escenes de la ciutat de Nova York, completament viudes a causa del confinament per la covid-19.

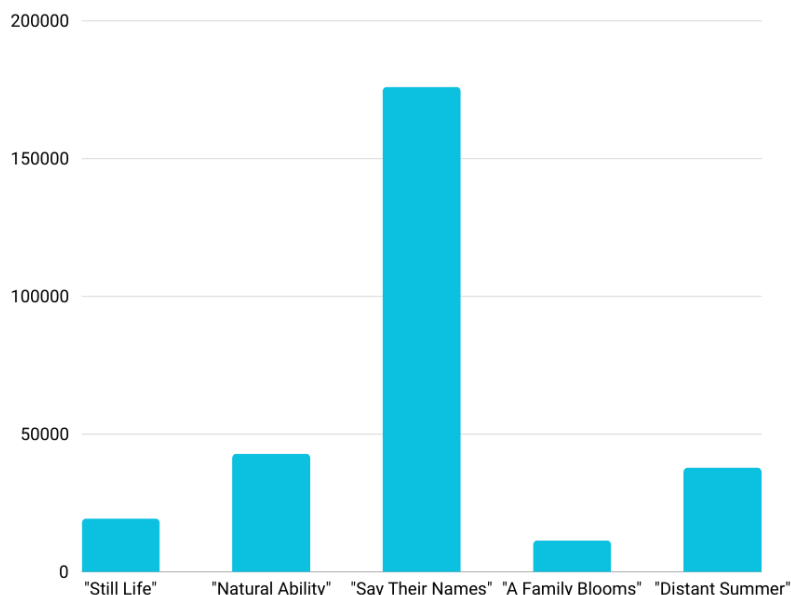
La segona portada, “Natural Ability” de Barry Blitt, es penja el 18 de maig de 2020 i aconsegueix 42.929 m’agrada i 548 comentaris. Es tracta d’una caricatura satírica que critica

Donald Trump pel comentari que va fer sobre la seva suposada “habilitat natural” per a les ciències mèdiques, en el context de la pandèmia.

La següent és la portada de Kadir Nelson, “Say Their Names”, afegida al perfil el 14 de juny de 2020, gairebé tres setmanes després de la mort de George Floyd, al qual fa homenatge. Tot i la distància temporal amb els fets, la imatge acumula fins a 176.048 m’agrades i 1.132 comentaris, cosa que demostra l’impacte cultural de la tragèdia i la capacitat de la il·lustració per abordar conflictes socials al llarg del temps.

Després es publica “A Family Blooms” de Diana Ejaita, el 22 de juny de 2020, que retrata el temps en família, posat en valor durant el confinament. El post té 11.401 m’agrades i 48 comentaris en total.

Per últim, “Distant Summer”, també de Kadir Nelson, es publica a l’Instagram de la revista el 4 de juliol de 2020, aconseguint 37.876 m’agrades i 210 comentaris. En aquesta ocasió, Nelson interpreta un nen negre menjant un gelat amb els colors de la bandera americana, fent referència al títol a la “distància social” amb un doble sentit: pel virus de la covid-19 i per la divisió social que genera la mort de Floyd i la violència policial envers els afroamericans.

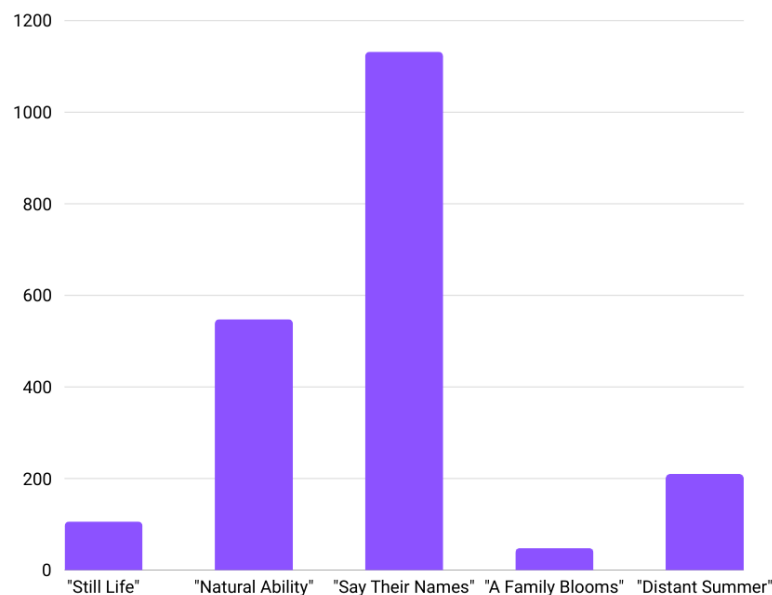

Imatge 24. Gràfic comparatiu de la quantitat de m’agrades que reben les 5 publicacions de @newyorkermag analitzades. Elaboració pròpia.

Un cop recollides les dades, es fa evident que “Say Their Names”, la portada d’actualitat i que fa ús de nombroses referències presents a l’imaginari social, amb força càrrega simbòlica, és

la que més resposta obté per part dels seguidors de @newyorkermag i els usuaris als quals arriba la publicació.

Si observem els m'agrada, encara que "Natural Ability" en té una xifra prou alta, "Say Their Names" l'augmenta en un 310%. És una tendència que també es repeteix en comparar la quantitat de comentaris, que dibuixa un gràfic molt similar a l'anterior.

Imatge 25. Gràfic comparatiu de la quantitat de comentaris que reben les cinc publicacions de @newyorkermag analitzades. Elaboració pròpia.

Cal remarcar que la segona publicació amb més m'agrada i més comentaris destaca pel que fa a la proporció de comentaris, en comparació amb la resta. La portada de Barry Blitt fa referència a un context sociopolític concret que permet al lector que el comparteix entendre i participar en el joc satíric de l'autor. Aquest és un possible motiu que pot justificar l'augment de la conversa i l'expressió d'opinió a la secció de comentaris i, per tant, del diàleg social a partir de la il·lustració periodística.

Pel que fa a la quantitat de vegades que els usuaris han compartit les publicacions, és un altre indicador important de l'impacte que tenen les imatges. Ara bé, actualment no hi ha cap eina - a la nostra disposició - que permeti recollir i quantificar aquestes dades. De totes maneres, plantejem aquesta anàlisi com una mostra extrapolable a un estudi de publicacions de mitjans gràfics com el *New Yorker* per analitzar, des d'una perspectiva més àmplia (més estesa temporal i temàticament), el potencial del periodisme il·lustrat en el context digital.

5. Conclusions

Un cop finalitzada la investigació, en relació amb la primera de les preguntes de recerca proposades a l'inici del treball, podem afirmar que la il·lustració és una forma de comunicació visual que transcendeix moltes limitacions lingüístiques, culturals i temporals, i que permet la transmissió d'idees de manera universal. Històricament, les imatges han estat una eina essencial per explicar històries i connectar amb la realitat; encara que, com destaca Roldán (2021), les diferents funcions de la imatge en la història de la humanitat han determinat la forma en la qual es representava. Per arribar al receptor, la il·lustració utilitza la comunicació visual, que compta amb elements, codis i propietats seqüencials basades en un sistema simbòlic i que es relacionen directament amb l'experiència personal i cultural del lector. Els il·lustradors treballen amb aquests significats i codis simbòlics i icònics, presents a l'imaginari social, per crear representacions gràfiques amb el seu propi significat. Per tant, la comprensió de les imatges sovint requereix una experiència compartida que estableix un vincle dialèctic entre l'emissor i el receptor del dibuix i origina un nou missatge sense utilitzar les paraules com a principal mitjà de comunicació.

Pel que fa a la il·lustració periodística, arran de la relació històrica que té el còmic amb la premsa, especialment al segle XX als Estats Units amb l'enfrontament entre Pulitzer i Hearst i el consegüent sorgiment del periodisme groc, els experts assenyalen que es dona tal intercanvi de tècniques i formes estilístiques entre ambdós que se'ls pot considerar un mateix llenguatge (Barbieri, 1993: 23). Per aquest motiu, per tal d'entendre concretament com comuniquen la il·lustració i les historietes, hem revisat la bibliografia d'alguns dels principals experts i teòrics del còmic; com Will Eisner, Scott McCloud, Roman Gubern, Oscar Masotta o Ivan Pintor.

El còmic utilitza una àmplia combinació d'eines per narrar històries. Segons Gasca i Gubern (2001), les regles que faciliten la comunicació entre l'autor i el lector del còmic s'anomenen convencions iconogràfiques o codis gràfics, i se separen en tres apartats: el relatiu a la iconografia (mostrar), el relacionat amb l'expressió literària i les tècniques narratives (narrar). Entre aquestes, la vinyeta com a unitat bàsica d'espai i temps, els cartutxos i els globus per a representar diàlegs i pensaments dels personatges, així com altres elements com la retolació, els monòlegs i les onomatopeies. A nivell visual, el còmic fa servir diverses tècniques narratives, com ara l'enquadrament de les vinyetes, el pas del temps, les accions paral·leles, el flashback i el zoom. A més, el punt de vista i la visió subjectiva dels personatges són elements

clau que conformen aquesta narrativa visual. Altres convencions, com la utilització del color i la gestualitat dels personatges, també contribueixen a enriquir la comunicació en la historieta.

Aquesta relació històrica entre el còmic i el periodisme, destacada sempre per la majoria dels experts, ha anat evolucionant i ha provocat el naixement d'un "nou gènere"; l'anomenat el periodisme còmic. Es tracta d'una fusió entre la narrativa gràfica i la informació periodística, que ha guanyat terreny en les últimes dècades i que utilitza vinyetes per explicar fets reals amb una aproximació no-ficcional. Destaquen especialment dos autors que han tractat conflictes i temes socials a través del còmic: Art Spiegelman, al ser una de les seves obres, "Maus", el primer còmic a rebre un Premi Pulitzer, i Joe Sacco, amb la seva aportació gràfica i informativa sobre la guerra a Palestina i altres conflictes bèl·lics. Gràcies, en part, a les seves contribucions, el còmic està abandonant progressivament el seu encasellament al mercat infantil i s'està convertint en un mitjà reconegut per narrar esdeveniments d'actualitat i diferents contextos històrics.

En aquest context, destaca la icònica revista novaïorquesa *The New Yorker*, fundada el 1925. Des dels seus inicis, té una profunda influència en el panorama mediàtic nord-americà, ja que aconsegueix capturar l'essència de la vida urbana, cultural i social de la ciutat de Nova York a través de les seves il·lustracions, caricatures i -sobretot- portades. Segons experts com Inge (1984), aquestes han servit per donar visibilitat a "grans talents del còmic i desenvolupar els seus estils individuals", a més de crear una "societat visualment alfabetitzada" i establir nous estàndards del gènere.

Les portades del *New Yorker* han evolucionat, de la mateixa manera que la relació entre el periodisme i el còmic. Des que Françoise Mouly – arquitecta francesa i dona d'Spiegelman – assumeix el càrrec de directora artística de la revista el 1993 i, especialment, després de la publicació de la portada sobre els atemptats terroristes de l'11-S, creada pel matrimoni, la línia editorial es redirigeix cap a un to més crític i compromès amb l'actualitat i els conflictes socials dels Estats Units i la resta del món. Aquestes reconegudes portades, especialment les publicades durant les dues primeres dècades del segle XXI, no només han reflectit els esdeveniments, sinó que també han convidat els lectors a reflexionar i qüestionar les seves pròpies idees mitjançant les seves il·lustracions humorístiques sobre el context sociopolític del país. Per aquest motiu, la revista és un mitjà per validar la nostra tesi sobre el pes del context històric en la representació de fets d'actualitat mitjançant el periodisme il·lustrat, a través de la combinació d'una anàlisi documental i una anàlisi de contingut; a més d'una mostra d'anàlisi

de xarxes per constatar la tesi secundària sobre l'impacte d'aquestes imatges a les xarxes socials.

Amb aquest objectiu, hem portat a terme una anàlisi documental de totes les portades publicades a la revista des de l'any 2000 fins a l'any 2020, amb l'objectiu d'identificar tendències temàtiques i acotar un tema d'actualitat com a focus informatiu per analitzar amb profunditat: el racisme

En segon lloc, un cop triat tema, hem analitzat deu portades relacionades amb aquest, amb base en tres eixos que ens han permès aprofundir en les representacions gràfiques i en el panorama en què se situen: descriptiu, contextual i connotatiu. Aquesta anàlisi ens permet confirmar que les portades examinades fan ús d'eines de comunicació visual per transmetre els seus missatges, com poden ser la reproducció d'imatges, la simbologia, les metàfores, el color i les referències històriques.

En molts casos, els autors reproduïen imatges reals dels fets que han tingut un gran impacte als mitjans de comunicació de masses i, per tant, serveixen al lector per establir una relació amb els esdeveniments d'actualitat concrets. És el cas de “Ferguson, Missouri”, que imita i dramatitza una fotografia dels disturbis per la mort de Michael Brown feta per Scott Olson.

Per altra banda, destaca l'ús de símbols, presents també en l'imaginari social d'un públic que es troba en un mateix context històric, que són modificats pels il·lustradors per enriquir i redefinir la seva significació i generar així nous discursos o afirmar els existents (Roldán, 2021). Per exemple, la portada “Broken Arch” agafa un símbol nord-americà com el Palau de la Justícia de Ferguson i el modifica per transmetre un missatge de divisió nacional; o “Yearning To Breathe Free”, que utilitza una declaració dels valors i la llibertat com és l'Estàtua de la Llibertat per fer una metàfora sobre la contradicció que suposa separar menors immigrants de les seves famílies a les fronteres del país. En aquest sentit, també és important l'ús estratègic de la connotació del color, com és el cas de les flors blaves de bígar a “Say Their Names” o la diferenciació de colors a “Welcome to Congress”, utilitzats en ambdós casos per evocar significats addicionals i reforçar els missatges sobre la inclusió i la lluita contra la discriminació.

Ara bé, el recurs amb més presència a les portades del *New Yorker* analitzades són les referències a successos del passat a través de personatges, icones o símbols. La figura de l'activista Martin Luther King, per exemple, és dominant en diverses ocasions, en un intent dels

artistes d'apel·lar als antecedents històrics del conflicte racial als Estats Units i relacionar-los amb l'actualitat més immediata.

Per tant, un cop fet l'anàlisi cal destacar el paper crucial que juga el context històric i social en la comprensió i interpretació de les portades. Referències a esdeveniments passats com la lluita pels drets civils o els moviments de protesta són presentades per contextualitzar els temes actuals i ressaltar la continuïtat de les lluites per la justícia i els drets humans. Per tant, és sovint imprescindible compartir un mateix context, com bé ja subratlla la investigació prèvia d'Arroyo-Almaraz, Hernández i Liberal (2021).

A més, el nostre estudi, que portem a terme cronològicament de manera intencionada, ens permet constatar que les portades del *New Yorker* serveixen com una finestra al moment històric i el context social en què es produeixen. De la mateixa manera, com hem pogut observar, ho han fet al llarg de la història el còmic de premsa i el periodisme il·lustrat; des de les vinyetes de "The Phantom", que reflectien l'esperit bèl·lic i patriòtic de la Segona Guerra Mundial, fins a les obres de Joe Sacco sobre el conflicte a Palestina.

Finalment, realitzem una mostra d'anàlisi de xarxes socials amb l'objectiu d'obtenir pistes sobre l'impacte que tenen aquestes portades il·lustrades a internet. Es tracta d'una mostra pensada per ser estesa en futures investigacions sobre aquest àmbit, especialment en un context en què la digitalització de continguts no té una data de caducitat, sinó més aviat tot el contrari. La mostra d'anàlisi, de cinc portades publicades al perfil d'Instagram de *The New Yorker* (@newyorkermag), revela que les portades que connecten amb el context històric per explicar esdeveniments d'actualitat tenen un impacte significativament superior en l'audiència, en comparació amb la resta. En particular, aquestes generen més "m'agrada" i comentaris, indicant una major implicació i resposta emocional dels usuaris. Concretament, la portada "Say Their Names" de Kadir Nelson, dedicada a la memòria de George Floyd, és la referència presa per comprovar aquest impacte i ha acumulat 176.048 m'agrada i 1.132 comentaris, superant amb escreix les altres portades analitzades. La segona amb més èxit, "Natural Ability" de Barry Blitt, encara que no s'acosta a l'impacte de l'anterior, destaca per una major proporció de comentaris. Com que satiritza un comentari controvertit de Donald Trump en el context de la pandèmia que va marcar l'actualitat política, interpretem que el pic de comentaris es deu al debat que provoca, de la mateixa manera, l'ús de referències històriques.

Així doncs, les portades que no estan directament relacionades amb temes d'actualitat o que no tenen una connexió històrica forta, com "Still Life" de Chris Ware i "A Family Blooms" de

Diana Ejaita, han generat menys resposta, amb 19.368 i 11.401 m'agrades respectivament. Aquestes dades indiquen que la capacitat de connectar amb el públic a través d'una narrativa visual carregada de significat històric i actual és clau per aconseguir un major impacte a les plataformes. La capacitat de crear una connexió emocional i reflexiva amb els usuaris subratlla el poder del periodisme il·lustrat per influir en la percepció i la conversa pública sobre esdeveniments actuals, actuant com un mitjà de comunicació per si sol.

De totes maneres, destaquem la rellevància d'ampliar la investigació sobre l'impacte d'aquest mitjà de comunicació visual a les xarxes socials, ja que és l'escenari cap al què inevitablement evoluciona la comunicació, especialment la basada en imatges. Per aquest motiu, proposem una extrapolació d'aquesta última anàlisi de cara a properes investigacions, orientada cap a una sistematització del procés d'observació de la resposta de l'audiència digital davant les imatges. Per tal d'obtenir una radiografia més significativa i representativa de la realitat, és pertinent analitzar una mostra més àmplia i estesa en el temps, com ja s'ha apuntat durant el treball. Quant a les mètriques d'anàlisi, proposem estendre l'observació dels m'agrades i els comentaris també als compartits i, fins i tot, a la ràtio d'interacció (*engagement rate*), a través d'eines avançades per recollir i analitzar dades, com poden ser Hootsuite, Sprout Social, Instagram Insights o Social Blade. A més de les dades quantitatives, per tal d'aprofundir en la qualitat del debat social que hem pogut comprovar que generen aquest tipus d'il·lustracions, creiem convenient recollir també dades qualitatives dels comentaris que es fan a les publicacions; els sentiments (negatius, positius o neutres) que desperten en l'audiència o cap a qui van dirigits, per exemple. Per altra banda, cal destacar la possibilitat de plantejar una anàlisi d'aquest en altres xarxes socials, com X (Twitter), per exemple. Aquesta altra plataforma, encara que no es caracteritza per ser la més visual, com és el cas d'Instagram, és en la que més seguidors acumula el perfil de *The New Yorker* i, a més, és una de les xarxes on el contingut i la informació circula a nivells més elevats. Aquest volum d'activitat, per tant, també és un bon escenari per analitzar les dades d'interacció de l'audiència digital envers les portades publicades per la revista.

Ampliar aquesta investigació permetria profunditzar en la nostra tesi secundària sobre l'impacte que tenen les portades en l'audiència i el debat social que aquestes generen a les xarxes socials, a més de confirmar si, com diu Colle (1999: 5), la nostra civilització està en procés de recuperació del poder llenguatge visual als mitjans de comunicació, a través de les xarxes socials com a principal canal de comunicació digital.

6. Bibliografía

- Abreu, C. (2000): La imagen periodística no fotográfica (II). El dibujo: definiciones y orígenes. Revista Latina de Comunicación Social, 29. <http://www.ull.es/publicaciones/latina/aa2000rmy/104abreu2.html>
- Abreu, C. (2000); La imagen periodística no fotográfica (Periodismo iconográfico) (III). Revista Latina de Comunicación Social, 30. La Laguna (Tenerife). <http://www.ull.es/publicaciones/latina/aa2000qjn/90abreu3.htm>
- Abreu, C. (2000); Periodismo iconográfico (IV). Revista Latina de Comunicación Social, 33. La Laguna (Tenerife). <http://www.ull.es/publicaciones/latina/aa2000kjl/x33se/54abreu.htm>
- Abreu, C. (2001). Periodismo iconográfico (VI). La caricatura historia y definiciones. Revista Latina de Comunicación Social, 38.
- Abreu, C. (2001). Periodismo iconográfico (VII). Hacia una definición de caricatura (1). Revista Latina de Comunicación Social, 40.
- Amnistía Internacional (2023). Violencia policial. Amnistía Internacional. <https://www.amnesty.org/es/what-we-do/police-brutality/>
- Anabitarte, H., Claudín, V. (1986). Diccionario general de la comunicación. España: Mitre. ISBN: 978-8486153496.
- Arroyo Almaraz, I., Hernández de Miguel, P. ., & Liberal Ormaechea, S. (2021). The importance of the cover in The New Yorker to interpret the Covid19 crisis. VISUAL REVIEW. International Visual Culture Review / Revista Internacional De Cultura Visual, 8(2), 109–130. <https://doi.org/10.37467/gka-revvisual.v8.2891>
- Barbieri, D. (1998). El lenguaje del cómic. Barcelona: Paidós. ISBN: 84-7509-861-4.
- Borregales, Y. (2017). Importancia de la caricatura como fuente de conocimiento histórico. p. 111-128. N° 68, Vol XXXV.
- Chacón Méndez A. M. (2016). El cómic: una experiencia de lectura que forma, transforma o informa al sujeto. Educación y Ciudad, (30), 119–128. <https://doi.org/10.36737/01230425.v.n30.2016.1592>
- Chaves, N. (2013). Como el lenguaje mismo.
- Colle, R. (1999). El contenido de los mensajes icónicos. Revista Latina de Comunicación Social, N°19. ISSN-e 1138-5820.
- Coma, J. (1978). Los cómics: Un arte del siglo XX. Madrid: Guadarrama.
- Cuñarro, L., Finol, J. (2013). Semiótica del cómic: códigos y convenciones. UNED. Revista Signa 22, págs. 267-290.
- Del Valle, F. (2002). Perspectivas sobre el tratamiento documental de la fotografía. Madrid: Universidad Carlos III. <https://core.ac.uk/download/pdf/29401547.pdf>

- Dondis, D. (2017). La sintaxis de la imagen. Introducción al alfabeto visual. Editorial GG. ISBN: 9788425229299. Recuperat de: https://editorialgg.com/media/catalog/product/9/7/9788425229299_inside.pdf
- Durán, T. (2005). Ilustración, comunicación, aprendizaje. Revista Educación, p. 239-253. ISSN: 0034-8082. Recuperat de: <https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:07363017-fd4b-463d-969f-22e3bc90aeb6/re200518-pdf.pdf>
- Eisner, W. (1996). El cómic y el arte secuencial. España: Norma Editorial. ISBN: 8479042265.
- Espiña Barros, D. (2012). La paz no va a pagarme el alquiler: Joe Sacco. Jot Down Cultural Magazine. <https://www.jotdown.es/2012/11/la-paz-no-va-a-pagarme-el-alquiler-joe-sacco/>
- Espiña Barros, D. (2014). Joe Sacco: «Yo entiendo el periodismo como el primer escalón de la historia». Jot Down Cultural Magazine. <https://www.jotdown.es/2014/06/joe-sacco-yo-entiendo-el-periodismo-como-el-primer-escalon-de-la-historia/>
- Espiña Barros, D. (2022). Notas al pie de Gaza ¡Periodismo! ¡Periodismo! Jot Down Cultural Magazine. <https://comics.jotdown.es/esenciales/notas-al-pie-de-gaza/>
- Figuerero-Benítez, J. C., González-Quñones, F., & Machin-Mastromatteo, J. D. (2021). Instagram como objeto de estudio en investigaciones recientes. Una revisión de literatura con enfoque en revistas científicas. Ámbitos. Revista Internacional De Comunicación, (53), 9–23. <https://doi.org/10.12795/Ambitos.2021.i53.01>
- Font, D. (1981). El poder de la imagen. Barcelona: Salvat Editores.
- Gale, S. H. (2001). Seventy-Five Years of “The New Yorker” Cartoons: A History. American Periodicals, 11, 95–130.
- García, R. (2011). Apuntes de semiótica y diseño. México: Universidad Autónoma de Ciudad Juárez. https://gc.scalahed.com/recursos/files/r161r/w25594w/L1TE124_S2_W1.pdf
- García Fernández, E., Sánchez, S., Marcos M., Urrero, P. (2000). Historia general de la imagen. Perspectivas de la comunicación audiovisual. Madrid: Universidad Europea Cees Ediciones. ISBN: 8488881983.
- García, S., Castro, F. (2013). Supercómic: Mutaciones de la novela gráfica contemporánea. España: ERRATA NATURAE EDITORES S.L. ISBN: 978-8415217442.
- Gibbs, N. (2023). The historic—and entirely Predictable—Indictment of Donald Trump. TIME. https://time.com/6268675/donald-trump-indictment-historic-significance/?utm_source=twitter&utm_medium=social&utm_campaign=editorial&utm_term=politics_donald-trump&linkId=208466834
- Gombrich, E. H. (1987). La Imagen y el ojo: nuevos estudios sobre la psicología de la representación pictórica. Madrid: Alianza Editorial. ISBN: 8420670650.
- Gombrich, E. H. (1962). “Expresión y comunicación”. Meditaciones sobre un caballo de juguete y otros ensayos sobre la teoría del arte. Madrid: Debate

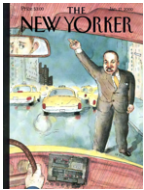
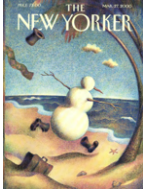
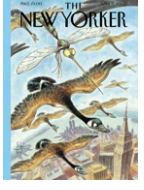
- Gubern, R. (1972). El lenguaje de los cómics. Barcelona: Península.
- Gubern, R. (1987). La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea. Barcelona: Editorial Gustavo Gili. ISBN: 84-252-1338-X.
- Gubern, R., Gasca, L. (2001). El discurso del cómic. Madrid: Cátedra.
- Gubern, R. (1974). Mensajes icónicos en la cultura de masas. Barcelona: Lumen.
- Gabrielson, R., Sagara, E., Grochowski, R. (2014). Deadly Force, in Black and White. A ProPublica analysis of killings by police outsize risk for young black males. <https://www.propublica.org/article/deadly-force-in-black-and-white>
- Horn, J., Sperling, N., Smith, D. (2012). Unmasking Oscars: Academy voters are overwhelmingly white and male. <https://www.latimes.com/entertainment/la-et-unmasking-oscar-academy-project-20120219-story.html>
- Inge, M. T. (1984). "The New Yorker" Cartoon and Modern Graphic Humor. Studies in American Humor, 3(1), 61–73.
- Staley, D. (2009). Sobre lo visual en Historia. Revista Digital de Historia Iberoamericana. Num. 1, Vol. 2. DOI: 10.3232/RHI.2009.V2.N1.01.
- Lara, A. (1996). Tebeos: los primeros 100 años. Catálogo Exposición Biblioteca Nacional. ISBN: 842077552.
- Liébana, A. (2019). Historia de la caricatura en el primer tercio del siglo XX. Universidad de Mayores Experiencia Recíproca. Madrid.
- López-Hidalgo, A., López-Redondo, I. (2021). "Nuevos registros narrativos en el periodismo cómic. Un estudio de caso: La grieta". Profesional de la información, v. 30, n. 1, e300117. <https://doi.org/10.3145/epi.2021.ene.17>
- Lynn, D. (2023). Muslims still facing hate, discrimination 22 years after Sept. 11 attacks. Anadolu Ajansi. <https://www.aa.com.tr/en/americas/muslims-still-facing-hate-discrimination-22-years-after-sept-11-attacks/2988798>
- Masotta, O. (1972). La historieta en el mundo moderno. Barcelona: Ediciones Paidós.
- Matos Agudo, D. (2017). Periodismo Cómic: Una historia del género desde los pioneros a Joe Sacco. España: Comunicación Social Ediciones y Publicaciones. ISBN: 978-8415544630.
- Mauricio, D. (2021). Ilustración editorial de portadas de revistas especializadas, incidencia de la intencionalidad narrativa, reproducibilidad y clasificación. Vol. 37, pp. 94-96. ISSN: 1850-2032.
- McCloud, S. (1993). Entender el Cómic: El arte invisible.
- Melero, X. (2011). El cómic como medio periodístico. Eu-topías: revista de interculturalidad, comunicación y estudios europeos, p. 117-136. ISSN 2174-8454.
- Mouly, F. (2012). Blown Covers. New Yorker Covers You Were Never Meant to See. Nova York: Harry N. Abrams. ISBN: 978-1419702099.

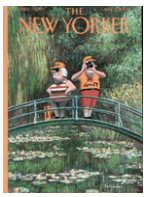
- Patterson, J. (2023). Behind Time Magazine covers: A Q&A with DW Pine - FIPP. FIPP. <https://www.fipp.com/news/behind-time-magazine-covers/>
- Pierce, C. (1986). La ciencia de la semiótica. Buenos Aires: Ediciones Nueva Visión.
- Pintor Iranzo, I. (2017). Figuras del cómic : forma, tiempo y narración secuencial. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Panofsky, E. (1989). Estudios sobre iconología. Madrid: Alianza Universidad.
- Prado, J. (1995). Aprender a narrar con el cómic. Comunicar: Revista Científica de Comunicación y Educación, Nº 5, págs. 73-79. ISSN 1134-3478.
- Roldán, D. (2021). Palabra de ilustrador: (ed.). Eudeba. <https://elibro-net.are.uab.cat/es/lc/uab/titulos/184186>
- Rosenkranz, P. (2002). Rebel Visions: The Underground Comix Revolution, 1963-1975. Seattle: Fantagraphics Books.
- Sacco, J. (2012). Reportajes. Barcelona: Reservoir Books.
- Sáez de Adana, F. (2021). Una historia del cómic norteamericano. Catarata.
- Sanchez De Lucas, I. (2018). Análisis de la comunicación visual del cartel cinematográfico. Estudio de caso de la productora universal pictures. Grafica, 6(12), 67-75. DOI: <https://doi.org/10.5565/rev/grafica.116>
- Sharara, F., Wool, E. E., Bertolacci, G. J., Weaver, N. D., Balassyano, S., Kisa, A., Vos, T., Naghavi, M., & US Subnational Collaborators. (2021). Fatal police violence by race and state in the USA, 1980–2019: a network meta-regression. The Lancet, 398(10307), 1239-1255. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)01609-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)01609-3)
- Somaiya, R. (2014). New Yorker's Magazine Covers Shift From Polite to Provocative. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2014/09/29/business/media/new-yorkers-magazine-covers-shift-from-polite-to-provocative.html>
- Swaine, J., Laughland, O., Lartey, J., & McCarthy, C. (2015). Young black men killed by US police at highest rate in year of 1,134 deaths. The Guardian. <https://www.theguardian.com/us-news/2015/dec/31/the-counted-police-killings-2015-young-black-men>
- Taylor, S. (1999). 100 years of magazine covers. Londres: Black Dog Publishing. ISBN: 978-1904772422.
- Twark, J. E. (2017). Approaching History as Cultural Memory Through Humour, Satire, Comics and Graphic Novels. Contemporary European History, 26(1), 175–187. doi:10.1017/S0960777316000345
- Magi, L. (2010). Noticias dibujadas. El País. https://elpais.com/diario/2010/04/24/babelia/1272067933_850215.html
- Mouly, F. (2017). The stories behind The New Yorker's iconic covers | TED Talk [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=2vE-elqTGIQ&list=PLbv_0ciHPwf2Tb5czoHpQcXP86FJQGt92&index=13

- Varillas, R. (2014). El cómic, una cuestión de formatos (2): revistas de cómics, fanzines, mini-cómic, álbumes y novelas gráficas. Cuco, Cuadernos de cómic (número 2). CuCoEstudio.
- Vigil, D. (2004). New Yorker Covers Tell N.Y. Stories. SFGate. <https://www.sfgate.com/entertainment/article/new-yorker-covers-tell-n-y-stories-2816132.php>
- Vilches, G. (2014). Breve historia del cómic. Madrid: Ediciones Nowtilus. ISBN: 978-8499676340.
- Yagoda, B. (2000). About Town: The New Yorker and the World It Made. New York: Scribner. ISBN: 978-0306810237.
- Zeegen, L. (2006). Principios de Ilustración. Editorial Gustavo Gili: Barcelona. ISBN: 978-8425220753.

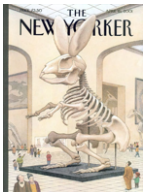
7. Annex

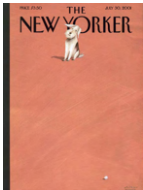
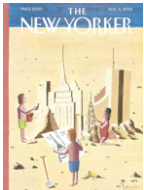
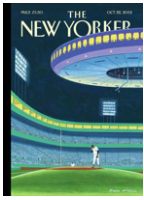
7.1. Anàlisi documental prèvia

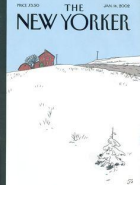
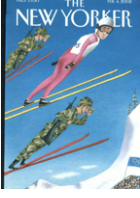
Portada	Descripció	Tema	Portada	Descripció	Tema
	“Center of the Universe” 10/01/2000 Mark Ulriksen	Ciutat de Nova York		“Hailing Dr. King” 17/01/2000 Barry Blitt	Martin L. King
	“Up the Down Slope” 24/01/2000 Harry Bliss	Esports, Ski		“Kvetch City” 31/01/2000 Edward Sorel	Ciutat de Nova York
	“Six More Weeks of Primaries” 07/02/2000 R. J. Matson	Eleccions		“Valentines” 14/02/2000 Mark Ulriksen	Amor, Parelles, San Valentí
	“Putting on the Dog” 21/02/2000 William Wegman	Eustace		“Out Like a Lamb” 06/03/2000 Art Spiegelman	Dita popular
	“Time Marches On” 13/03/2000 Ian Falconer	Evolució, Sanitat		“Logo, Oh, No!” 20/03/2000 Michael Roberts	Consumisme
	“Winter in Spring” 27/03/2000 Raul Colon	Primavera, Clima		“The First Pitch” 03/04/2000 Arnold Roth	Esports, Béisbol
	“Night Life” 10/04/2000 Lorenzo Mattotti	Oci, cultura		“The Bite of Spring” 17/04/2000 Peter de Sève	Primavera, Naturalesa
	“The Money Tree” 24/04/2000 Winston Smit	Diners		“Photo Opportunity” 08/05/2000 Bruce McCall	Turisme

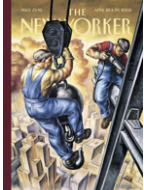
	“Mother Nature” 15/05/2000 Carter Goodrich	Primavera, Naturalesa, Maternitat		“Hanging on Every Word” 22/05/2000 J. J. Sempé	Treball
	“Twenty-first Century Commute” 29/05/2000 Barry Blitt	Tecnologia		“J’<3 Monet” 05/06/2000 Ian Falconer	Art, Turisme
	“Father’s Day” 12/06/2000 William Joyce	Dia del Padre, Infància, Família		“Poised” 19/06/2000 R. Kenton Nelson	Contaminació
	“Here’s Looking at You” 03/07/2000 Anita Kunz	Ciutat de Nova York, Turisme		“Summer School” 10/07/2000 Edward Sorel	Estiu, Naturalesa
	“Attempting to Record” 17/07/2000 J. J. Sempé	Estiu		“Reinventing the Wheel” 24/07/2000 Art Spiegelman	Dita popular
	“A Star Is Born” 31/07/2000 Ana Juan	Fama		“A Place in the Sun” 07/08/2000 Maira Kalman	Estiu, Gentrificació
	“The Fly Swatter” 14/08/2000 William Steig	Estiu		“The Big Shot” 21/08/2000 Peter de Sève	Esports, Tiger Woods
	“Country Living” 04/09/2000 Ian Falconer	Estil de vida, Societat		“Obedience School” 11/09/2000 Benoit van Innis	Educació, Infància (declaracions Bush)
	“Slaves to Fashion” 18/09/2000 Michael Roberts	Pressió estètica, Dones, Consumisme, Indústria, Explotació		“The Silence of the Lamb” 25/09/2000 Edward Sorel	Wall Street

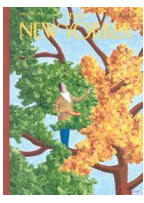
	“Page-Turner” 02/10/2000 Ana Juan	Literatura		“The Competition” 09/10/2000 Ian Falconer	Belleza, Mujer, Pressió estètica
	“Happy Trails” 16/10/2000 Anita Kunz	George Bush, Eleccions		“Twin Bill” 30/10/2000 Barry Blitt	Hillary Clinton
	“The Witching Hour” 06/11/2000 Owen Smith	Halloween		“Irreconcilable Differences” 13/11/2000 Bruce Eric Kaplan	Género, Relaciones
	“By a Nose?” 20/11/2000 Peter de Sève	Dita popular, Esports		“Thanksgiving.com” 27/11/2000 Chris Ware	Tecnologia, Futurisme
	“A Bicyclist on His Way to Brooklyn” 04/12/2000 J. J. Sempé	Estil de vida, Ciutat de Nova York		“Spot Man” 11/12/2000 Bob Zoell	Arte
	“Twas the Night Before Hanukkah” 18/12/2000 Art Spiegelman	Nadal, Jueus, Consumisme		“Reading and Riding” 25/12/2000 Bruce McCall	Estil de vida, Ciutat de Nova York
	“2001” 08/01/2001 Raul Colón	Metàfora cinematogràfica, Any Nou		“In and Out” 15/01/2001 Floc'h	Naturalesa
	“Slip of State” 22/01/2001 Edward Sorel	George Bush, Política, Presidente		“Snowbirds” 29/01/2001 Peter de Sève	Hivern, estilo de vida
	“Misery Day Parade” 05/02/2001 Maira Kalman	Manifestacion es, Ciutat de Nova York		“Change of Hearts” 12/02/2001 Richard McGuire	Amor

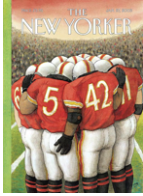
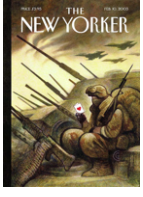
	“Eustace” 19/02/2001 Rea Irvin	Eustace		“A New Low” 05/03/2001 Ian Falconer	Teatre
	“Master of the House” 12/03/2001 J. J. Sempé	Gossos, Animals		“Look Natural!” 19/03/2001 Michael Roberts	Moda, Pressió estètica
	“Mister Softee” 26/03/2001 Edward Sorel	Oscars, Cinema, Fama		“Opening Day” 02/04/2001 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol
	“Time for a Walk” 09/04/2001 Bob Zoell	Ciutat de Nova York		“Bunnyasaurus” 16/04/2001 Harry Bliss	Ciència, Ciutat de Nova York
	“Is the Bottom Falling Out, Dear” 23/04/2001 Art Spiegelman	Relaciones, Género		“Furor on Broadway” 07/05/2001 Barry Blitt	Hitler, Teatre
	“Puppetmaster” 14/05/2001 Anita Kunz	Infància, Educació		“Monday at the Met” 21/05/2001 Edward Sorel	Met Gala, Ciutat de Nova York, Fama
	“Safety Last, Again” 28/05/2001 Barry Blitt	Tecnologia, Tiempo		“Newfound Freedom” 01/06/2001 J. J. Sempé	Estiu, Platja
	“Specter riv vu” 11/06/2001 Peter de Sève	Gentrificació, Habitatge, Ciutat de Nova York		“The Writing Pen” 18/06/2001 Art Spiegelman	Infància, Tecnologia, Educació
	“J.F.K. International Rocketport, 2025” 02/07/2001 Bruce McCall	Futurisme, Gentrificació, Canvi climàtic		“Star Wars and Stripes Forever” 09/07/2001 Christoph Niemann	4 de juliol, Guerra

	“Fin de Voyage” 16/07/2001 Michael Roberts	Estiu		“Upper West Side Story” 23/07/2001 Floc'h	Teatre, Ciutat de Nova York (juego de palabras)
	“Puppy Love” 30/07/2001 Mark Ulriksen	Animals, Gossos		“Young Architects” 06/08/2001 Benoit van Innis	Infància, Arquitectura, Ciutat de Nova York
	“Poor Sports” 13/08/2001 Barry Blitt	Família, Transports, Cotxes		“High Notes” 20/08/2001 Lorenzo Mattotti	Musica
	“Tenement Island” 03/09/2001 Eric Drooker	Ciutat de Nova York		“Big Boy” 10/09/2001 Istvan Banyai	Infància, Família
	“Yearning to Breathe Free” 17/09/2001 Michael Roberts	Pressió estètica, Dones, Llibertat, Ciutat de Nova York		“9/11/01” 24/09/2001 Art Spiegelman y François Mouly	9/11
	“Street Scene” 01/10/2001 Edward Sorel	9/11, Ciutat de Nova York		“Rising Voices” 08/10/2001 Lorenzo Mattotti	Teatre, Musica
	“The Tenth Muse” 15/10/2001 Art Spiegelman	Diners		“Sky Box” 22/10/2001 Bruce McCall	Futurisme, Esports, Béisbol
	“Local Heroes” 29/10/2001 Peter de Sève	Halloween, Infància		“What So Proudly We Hailed” 05/11/2001 Carter Goodrich	9/11, Musulmans, Patriotisme
	“The Best Offense” 12/11/2001 Edward Koren			“Exposed” 19/11/2001 Harry Bliss	Tardor, Ciutat de Nova York

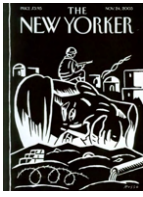
	“Enduring Freedom” 26/11/2001 Art Spiegelman	Guerra Afganistan		“Holiday Travel” 03/12/2001 Istvan Banyai	Nadal
	“New Yorkistan” 10/12/2001 Maira Kalman y Rick Meyerowitz	Guerra Afganistan		“The Low Road” 17/12/2001 Barry Blitt	Guerra Afganistan, Musulmans
	“‘Twas the Night After Christmas” 24/12/2001 William Joyce	Nadal		“New Year’s Resolutions” 07/01/2002 Owen Smith	Año nuevo, Infància
	“New York City: 63 Miles” 14/01/2002 Floc’h	Hivern		“A Whiff of Sin” 21/01/2002 Ian Falconer	Moda, Estil de vida
	“Ice Level” 28/01/2002 Bruce McCall	Esports, Hockey		“Olympian Security” 04/02/2002 Mark Ulriksen	Jocs olímpics d'hivern, Seguritat, 9/11
	“Falling in Love Again” 11/02/2002 Ian Falconer	Amor, San Valentí		“Eustace” 18/02/2002 Rea Irvin	Eustace
	“Let the Fur Fly” 04/03/2002 Ana Juan	Moda, Maltracte animal		“In and Out” 11/05/2002 Ever Meulen	Clima
	“Prêt-à-Porter” 18/05/2002 Christoph Niemann	Japón, Moda, Tecnologia		“The Natives Are Getting Restless” 25/05/2002 Carter Goodrich	Oscars, Cinema
	“Spring Is Here” 01/04/2002 Roz Chast	Primavera, Abril		“Intrepid” 08/04/2002 J. J. Sempé	Naturalesa, Platja

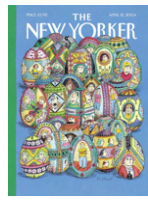
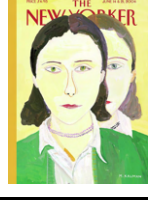
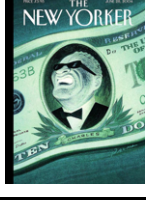
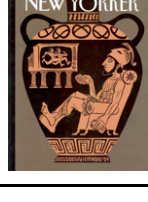
	“Garden Apartment” 15/04/2002 Benoit van Innis	Primavera, Naturalesa, Ciutat de Nova York		“A Day’s Work” 22/04/2002 Owen Smith	Construcció, trabajo, Ciutat de Nova York
	“Spring Is in the Air” 06/05/2002 Istvan Banyai	Sexo, Amor, Primavera		“To My Mom” 13/05/2002 Gary Baseman	Dia de la Madre
	“Early Morning Downtown” 20/05/2002 J. J. Sempé	Estil de vida, Ciutat de Nova York		“Icon” 27/05/2002 Christoph Niemann	Eustace
	“It’s a Jungle Out There” 03/06/2002 Harry Bliss	Biblioteca de Nova York, Animals		“Dog Show” 10/06/2002 Mark Ulriksen	Animals, Gossos, Circ
	“In Their Own Image” 17/06/2002 Art Spiegelman	Família		“Fair Ball” 01/06/2002 Peter de Sève	Esports, Parc d'atraccions
	“Fears of July, 2002” 08/07/2002 Art Spiegelman	4 de juliol, 9/11		“Summer Highs” 15/07/2002 Lorenzo Mattotti	Estiu, Estil de vida
	“Prickly Heat” 22/07/2002 Peter de Sève	Clima, Estil de vida		“Drinks Before Dinner” 29/07/2002 Bruce McCall	Animals, Estiu
	“Last Stop” 05/08/2002 Eric Drooker	Naturalesa, Metro		“Bird’s Eye View BBQ” 12/08/2002 Richard McGuire	Estil de vida, Estiu
	“Jolly Cones” 19/08/2002 Wayne Thiebaud	Gelat, Estiu		“School Daze” 02/09/2002 Maira Kalman	Educació, Infància

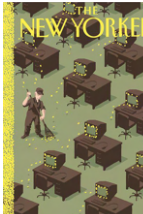
	“Fall Fashion” 09/09/2002 Michael Roberts	Tardor, Moda		“Dawn Over Lower Manhattan” 16/09/2002 Ana Juan	Ciutat de Nova York, Puesta de sol
	“Endangered Species” 23/09/2002 Benoit van Innis	Tabaquismo		“Booksnob” 30/09/2002 Bob Zoell	Literatura
	“Down and Out” 07/10/2002 Christoph Niemann	Finances, Borsa		“International Arrivals” 14/07/2002 Bruce McCall	Immigració
	“Scherzo” 28/10/2002 J. J. Sempé	Música		“Flying Leaves” 04/10/2001 Gahan Wilsen	Halloween, Tardor
	“Freudian Slapstick” 11/11/2002 Danny Shanahan	Psicologia		“Autumn” 18/11/2002 Benoit van Innis	Tardor, Arte
	“Masquerade” 25/11/2002 William Steig			“Last-Minute Errand” 02/12/2002 Michael Sowa	Acció de gràcies
	“To Grandmother's House We Go” 09/12/2002 Bruce McCall	Futurisme, Transport, Cotxes		“Seasonal Festivities” 16/12/2002 Benoit van Innis	Nadal, Lectura
	“Evolving Story” 23/12/2002 Barry Blitt	Evolució, Animals, Escriptura		“Silence of Night” 06/12/2002 J. J. Sempé	Ciutat de Nova York, Noche
	“On the Ice” 13/01/2003 Carter Goodrich	Hivern, Esports, Infància		“Domesticated” 20/01/2003 Floc'h	Animals, Gats

	“Lateral Pass” 27/01/2003 Harry Bliss	Homosexualitat, Esports, Futbol americà		“Stocked Pond” 03/02/2003 Bruce McCall	Hivern, Ciutat de Nova York
	“V Day” 10/02/2003 Carter Goodrich	Guerra, Amor, San Valentí		“Eustace” 17/02/2003 Rea Irvin	Eustace
	“Tourist” 03/03/2003 Edward Sorel	Afganistan, Musulmans, Metro		“There’s a Crowd” 10/03/2003 Mark Ulriksen	Animals, Gossos
	“Setting the Stage” 17/03/2003 Harry Bliss	Art, Teatre		“A Star Is Born” 24/05/2003 Ian Falconer	Oscars, Cinema
	“Signs of the Times” 31/03/2003 Owen Smith	Guerra Iraq, Paz		“Line Up” 07/04/2003 Barry Blitt	Saddam Hussein, Guerra Iraq
	“Action” 14/04/2003 Ana Juan	Guerra		“Improving One’s Viewpoint” 21/04/2003 R. Kenton Nelson	Suicidi
	“The New Left Fielder” 05/05/2003 James Strum	Esports, Béisbol		“Health Conscious” 12/05/2003 Barry Blitt	Tabaquisme
	“Panhandler” 19/05/2003 Peter de Sève	Pobresa, Limosna		“Sunroom” 26/05/2003 Benoit van Innis	Estil de vida
	“House of Cards” 02/06/2003 Bruce McCall	Construcció		“Better Weather” 09/06/2003 Gahan Wilson	Animals, Gats

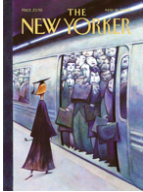
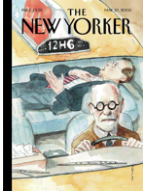
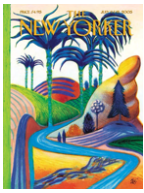
	“Shakespeare in the Park” 16/06/2003 Mark Ulriksen	Shakespeare, Literatura, Estil de vida		“Birds Watching” 30/06/2003 J. J. Sempé	Naturalesa, Turisme
	“What So Proudly We Hail” 07/07/2003 Christoph Niemann	4 de juliol, Menjar		“Summer Thrills” 14/07/2003 Ever Meulen	Mujer, Estiu,
	“On the Road” 28/07/2003 R. Kenton Nelson	Naturalesa		“The Mediterranean Sea” 04/08/2003 Javier Mariscal	Estiu
	“Safety First” 11/08/2003 Barry Blitt	Infància, Cotxes		“Family” 18/08/2003 Saul Steinberg	Família
	“Summer Painting” 01/09/2003 Carter Goodrich	Art, Estiu		“In the Bag” 08/09/2003 Eric Kaplan	Tornada a l'escola, Educació
	“Twin Towers” 15/09/2003 Gürbüz Doğan Eksioğlu	9/11		“The Bottom Line” 22/09/2003 Michael Roberts	Dones, Moda, Pressió estètica
	“Nabbed” 29/09/2003 Istvan Banyai	Musica, Infància		“Writer’s Dilemma” 06/10/2003 Barry Blitt	J.D. Salinger, Escriptura
	“The Vision Thing” 13/10/2003 Anita Kunz	Bush, Política, Animals		“The Grand Illusion” 20/10/2003 Ian Falconer	Canvi climàtic, Hollywood
	“Fly Ball” 27/10/2003 Bruce McCall	Esports, Béisbol		“Code Orange” 03/10/2003 Ian Falconer	Halloween

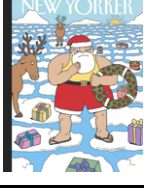
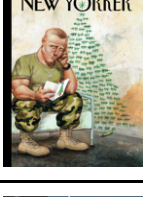
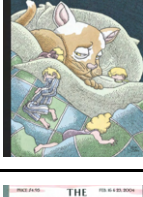
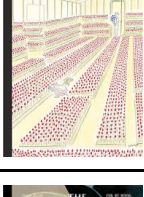
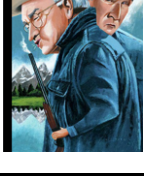
	“A Pretty Picture” 10/11/2003 Benoit van Innis	Arte		“The Duel” 17/11/2003 Gary Larson	Art, Oeste
	“The Occupation” 24/11/2003 Anthony Russo	Guerra Iraq		“Reverse Play” 01/12/2003 Edward Sorel	Família
	“Ohmmm!” 08/12/2003 Peter de Sève	Yoga, Mujer		“A Laugh on Santa” 15/12/2003 George Booth	Nadal
	“Winter Tails” 22/12/2003 Philippe Petit-Roulet	Hivern, Animals, Gossos		“A Kind of Happiness” 05/01/2004 J. J. Sempé	Animals
	“Lifestyles of the Rich and Felonious” 12/01/2004 Bruce McCall	Diners, Estil de vida		“Winter Getaway” 19/01/2004 Floc'h	Hivern, Ski
	“Mush!” 26/01/2004 Harry Bliss	Hivern		“Huddling for Warmth” 02/02/2004 Ana Juan	Hivern, Moda, Animals, Maltrato Animal, Gats
	“Code Red” 09/02/2004 David McCauley	San Valentí, Cupido, Amor		“Eustace” 16/02/2004 Rea Irvin	Eustace
	“Wardrobe Malfunction” 01/03/2004 Istvan Banyai	Oscars, Cinema		“” 08/03/2004 Saul Steinberg	Futurisme, Militares
	“Dress Reversal” 15/03/2004 Mark Ulriksen	Martimoni homosexual		“Manhattan Mirage” 22/03/2004 Bruce McCall	Diners, Menjar

	“Self-Portrait” 29/03/2004 Bruce Eric Kaplan	Arte		“Stars and Stripes Forever” 05/04/2004 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol
	“Easter Eggs” 12/04/2004 Roz Chast	Pascua		“Spring Break” 19/04/2004 Danny Shanahan	Primavera, Vejez
	“A Little Night Music” 03/05/2004 J. J. Sempé	Naturalesa, Música		“Open Wound” 10/05/2004 Ana Juan	Guerra Iraq
	“Spring Ritual” 17/05/2004 Mark Rosenthal	Dones, Masculinidad, Género, Primavera		“Army of One” 24/05/2004 Raul Colón	Guerra Iraq, Política
	“A Penthouse On Every Floor” 31/05/2004 Bruce McCall	Habitatge, Ciutat de Nova York		“Dawn of a New Day” 07/06/2004 J. J. Sempé	Estiu
	“Twice Removed” 14/06/2004 Maira Kalman	Dones		“In Ray We Trust” 28/06/2004 Eric Palma	Ray Charles
	“Declaration of Independence” 05/07/2004 Christoph Niemann	4 de juliol		“Life’s a Beach” 12/07/2004 Ian Falconer	Estiu
	“The Kindly Wave” 26/07/2004 J. J. Sempé	Estiu, Platja		“A Bad Month” 02/08/2004 Bruce Eric Kaplan	Psicología
	“Modern Olympics” 09/08/2004 Christoph Neimann	Esports, Olimpíadas, Sedentarismo		“Dream Vacation” 23/08/2004 Seth	Estiu, Diners

	“At Risk?” 30/08/2004 Barry Blitt	Guerra Iraq, Dick Cheney		“Trunk Show” 06/09/2004 Peter de Sève	Animals, Elefantes
	“Déjà Vu” 13/09/2004 Istvan Banyai	9/11		“Ghost Ships” 20/09/2004 Bruce McCall	Titanic, Barcos
	“Brought to Heel” 27/09/2004 Ana Juan	Moda, Gossos		“Rubber Duck” 04/10/2004 Gahan Wilson	Animals, Patos
	“Diversionary Tactics” 11/10/2004 Barry Blitt	George Bush		“A Shadow Over the Election” 18/10/2004 Françoise Mouly	Guerra Iraq, Eleccions
	“Autumn Chores” 25/10/2004 Christoph Niemann	Oficina, Tardor		“Masks” 01/11/2004 Saul Steinberg	Mascaras
	“Missed Connection” 08/11/2004 Adrian Tomine	Amor, Metro, Lectura		“Expect Long Delays” 15/11/2004 Bruce McCall	Trànsit
	“Wrong Floor” 22/11/2004 Ian Falconer	Moda, Vejez		“Thanksgiving Special” 29/11/2004 Robert Crumb	Dia d'Acció de Gràcies, Gentrificació, Diversitat
	“In the Shadow” 06/12/2004 Carter Goodrich	Nadal		“Holiday Howls” 13/12/2004 George Booth	Nadal

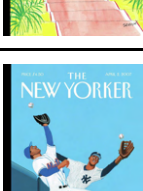
	“Winter Page-Turner” 20/12/2004 Greg Clarke	Lectura, Esports, Ski		“A Better Mousetrap” 03/01/2005 Gürbüz Doğan Ekşioğlu	Animals, Gats, Ratones
	“Hot Spot” 10/01/2005 J. J. Sempé	Hivern		17/01/2005 Saul Steinberg	Família
	“Central Park Wrapped” 24/01/2005 Lorenzo Mattotti	Ciutat de Nova York		“Cupid's Arrows” 07/02/2005 Richard McGuire	Amor, Miradas
	“A Butterfly Flaps Its Wings...” 14/02/2005 Chris Ware	Eustace		“Backstage at the Oscars” 28/02/2005 Philippe Petit-Roulet	Oscars, Cinema
	“Unaffordable Eden” 07/03/2005 Marcellus Hall	Habitatge, Ciutat de Nova York, Religió		“Just Duckie” 14/03/2005 Maira Kalman	Animals, Patos, Mujer
	“Bursting with Pride” 21/03/2005 J. J. Sempé	Música,		“Easter Egg” 28/03/2005 Peter de Sève	Pascua, Animals, Maternitat
	“Over the Top” 04/04/2005 Barry Blitt	Esports, Béisbol		“City Dog” 11/04/2005 Mark Ulriksen	Ciutat de Nova York, Animals, Gossos, Estil de vida
	“Joys of Travel” 18/04/2005 Bruce McCall	Turisme, Viatges		“Underwater” 25/04/2005 Istvan Banyai	Canvi climàtic, Futurisme, Ciutat de Nova York
	“Bravo, Spring” 02/05/2005 Bruce Eric Kaplan	Primavera, Teatre		“Like Mother Like Daughter” 09/05/2005 Anitza Kunz	Maternitat, Reproducció assistida, Virginidad, Madonna, Religió

	“On Her Way” 16/05/2005 Carter Goodrich	Mercat laboral, Educació, Metro		“The Meter Is Running” 23/05/2005 Barry Blitt	Psicologia, Taxi
	“The Song of Spring” 30/05/2005 Peter de Sève	Primavera, Música, Naturalesa		“Real Estate Bubbles” 06/06/2005 Christoph Niemann	Habitatge, Burbuja inmobiliària
	“Debut on the Beach” 13/06/2005 Ana Juan	Estiu, Eustàcia, Lectura		“Dog’s Eye View” 27/06/2005 Eric Drooker	Música, Animals, Gossos
	“Party of One” 04/07/2005 Barry Blitt	4 de juliol		“Summer Escapes” 11/07/2005 Lorenzo Mattotti	Estiu, Naturalesa
	“Tour de Force” 25/07/2005 Bruce McCall	Esports, Ciclisme		“Son of Kong” 01/08/2005 Harry Bliss	Estiu, King Kong, Ciutat de Nova York
	“Cat’s Night Out” 08/08/2005 J. J. Sempé	Naturalesa, Animals, Gats		“Please Hold” 22/08/2005 Ian Falconer	Estiu, Infància
	“Beach Bum” 29/08/2005 Peter de Sève	Estiu, Nudisme, Platja		“Food Bowls” 05/09/2005 Wayne Thiebaud	Menjar
	“Requiem” 12/09/2005 Ana Juan	Música, Jazz		“Deluged” 19/09/2005 Barry Blitt	George Bush, Política, Casa Blanca
	“Black Is Black” 26/09/2005 Lorenzo Mattotti	Moda		“Hold Still” 03/10/2005 Chris Ware	Teléfono mòvil, Ciutat de Nova York, Fotografia

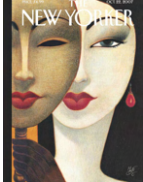
	“A Soupçon of Ethyl” 10/10/2005 Bruce McCall	Gasolina, Diners		“Modern Art” 17/10/2005 Richard McGuire	Arquitectura
	“Above All, No Faux Pas” 24/10/2005 J. J. Sempé	Dança, Infància		“Trick, or Treat?” 31/10/2005 Ian Falconer	Halloween
	“Arcane Pleasures” 07/11/2005 Eric Drooker	Biblioteca de Nova York, Egipto		“Crossing Over” 14/11/2005 Barry Blitt	Estats Units, Crisi, Animals
	“Two by Two” 21/11/2005 Peter de Sève	Clima, Animals, Plujas		“Expiration Date” 28/11/2005 Bruce Eric Kaplan	Menjar
	“The Odd Couple” 05/12/2005 Barry Blitt	George Bush, Dick Cheney, Política		“Jingle All the Way” 12/12/2005 Seymour Chwast	Canvi climàtic, Nadal
	“Silent Night” 19/12/2005 Anita Kunz	Guerra, Nadal		“Around the World” 26/12/2005 Adrian Tomine	Diversitat, Hivern, Lectura
	“Out with the Old...” 09/01/2006 Kim DeMarco	Hivern		“Joys of Winter” 16/01/2006 Benoit van Innis	Hivern
	“Sleeping with Your Cat” 23/01/2006 Gahan Wilson	Animals, Gats		“Just What She Needs” 06/02/2006 J. J. Sempé	Relaciones, Dones, Flores
	“Eustace” 13/02/2006 Rea Irvin	Eustace		“Watch Your Back Mountain” 27/02/2006 Mark Ulriksen	George Bush, Dick Cheney, TV

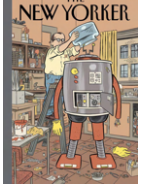
	“120,000th Street” 06/03/2006 Eric Drooker	Hivern, Metro		“Three Amigos” 13/03/2006 J. J. Sempé	Música
	“The Skinny on Fashion” 20/03/2006 Seth	Moda, Pressió estètica, Dones		“Childproof” 27/03/2006 Bruce Eric Kaplan	Infància, Educació, Família
	“Bigger Than the Game” 03/04/2006 Barry Blitt	Esports, Béisbol		“View from the Top” 10/04/2006 Bruce McCall	Espectura
	“Spring Chicken” 17/04/2006 J. J. Sempé	Primavera, Naturalesa		“Three Landscapes” 24/04/2006 Lorenzo Mattotti	Naturalesa
	“In the Dog House” 01/05/2006 Mark Ulriksen	Casa Blanca, Donald Rumsfeld, Guerra Iraq, Política, Gossos		“New Ways to Travel” 07/05/2006 Bruce McCall	Viatges, Diners
	“Happy Mother’s Day” 15/05/2006 Carter Goodrich	Día de la Madre		“Fill ‘Er Up” 22/05/2006 Anita Kunz	Animals, Musulmanes
	“Losing Face” 29/05/2006 Françoise Mouly	Uncle Sam, Patriotisme, Guerra		“Musical Chairs” 05/06/2006 Edward Sorel	Mercat laboral, Educació
	“Foxhole Fiction” 12/06/2006 Owen Smith	Guerra, Lectura		“I Do, I Do, I Do!” 19/06/2006 Barry Blitt	Matrimoni homosexual, Parelles
	“Mad Money” 26/06/2006 Roz Chast	Diners, Viatges		“Dependence Day” 03/07/2006 Christoph Niemann	4 de juliol

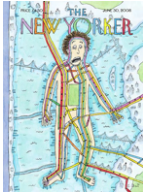
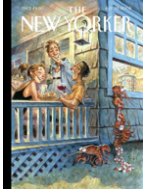
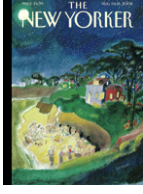
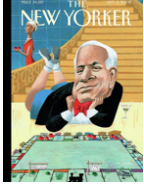
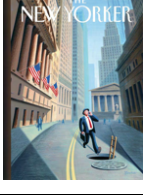
	“Back Yard BBQ” 10/07/2006 Bruce McCall	Estiu, Estil de vida		“Summersault” 24/07/2006 Mark Ulriksen	Estiu, Montaña rusa
	“Picnic Reception” 31/07/2006 Gahan Wilson	Estiu, Família, Naturalesa		“Emergency Session” 07/08/2006 Roz Chast	Psicologia, Estiu
	“Fresh Intoxication” 21/08/2006 J. J. Sempé	Naturalesa, Treball		“An Incoming Tide” 28/08/2006 Ian Falconer	Estiu, Infància
	“Back to Cool” 04/09/2006 Bob Staake	Infància, Tornada a l'escola		“Soaring Spirit” 11/09/2006 Owen Smith	9/11
	“Memories” 18/09/2006 Lorenzo Mattotti	Parelles		“So In It's Out” 25/09/2006 Barry Blitt	Moda
	“Chance Encounter” 02/10/2006 J. J. Sempé	Laberinto, Parelles		“Fall Ritual” 09/10/2006 Bruce McCall	Tardor
	“All That's New All the Time” 16/10/2006 Richard McGuire	Mitjans de comunicació, Tecnologia		“The Windup” 23/10/2006 Bob Staake	Esports, Béisbol
	“Scaredy Cat” 30/10/2006 Ian Falconer	Halloween, Gats		“Bookopolis” 06/11/2006 Eric Drooker	Lectura
	“You Broke It, You Own It” 13/11/2006 Barry Blitt	George Bush, Política		“To the Elephant Graveyard” 20/11/2006 Mark Ulriksen	Republicans, Casa Blanca, Política

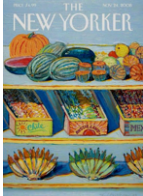
	“Thanksgiving” 27/11/2006 Chris Ware	Dia d'Acció de Gràcies, Ciutat de Nova York, Soletat		“The Piano Lesson” 04/12/2006 J. J. Sempé	Música, Infància
	“Rush Hour” 11/12/2006 Peter de Sève	Metro		“Happy Holidays” 18/12/2006 Benoit van Innis	Nadal
	“To a New Beginning” 25/12/2006 Owen Smith	Any Nou, Sexualitat		“On Thin Ice” 08/01/2007 Ivan Brunetti	Hivern
	“Bird's-Eye View” 15/01/2007 Eric Drooker	Construcció, Animals, Ciutat de Nova York		“While Rome Burns” 22/01/2007 Anita Kunz	George Bush, Crisi, Política
	“Phone Home” 29/01/2007 Barry Blitt	Telèfon mòbil, Infància, Fotografia		“Stay!” 05/02/2007 Peter de Sève	Hivern, Animals, Gossos
	“Subway Connections” 12/02/2007 David Heatley	Metro		“Eustace” 19/02/2007 Rea Irvin	Eustace
	“Say Cheese” 05/03/2007 Bruce McCall	Turisme		“The Man Who Loved Women” 12/03/2007 Benoit van Innis	Art, Cinema
	“Strutting Down the Catwalk” 19/03/2007 J. J. Sempé	Fama, Animals		“Uphill Battle” 26/03/2007 Barry Blitt	Militars, Discapacitat
	“Double Take” 02/04/2007 Bruce McCall	Esports, Béisbol		“T-Day” 09/04/2007 Christoph Niemann	Guerra

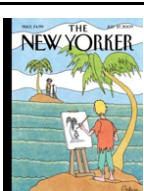
	“Rare Birds” 16/04/2007 Jacques de Loustal	Naturalesa, Art		“First Bloom” 23/04/2007 Carter Goodrich	Primavera, Pluja
	“Paint by Pixels” 30/04/2007 Harry Bliss	Art		“Style Sheet” 07/05/2007 Ivan Brunetti	Diversitat, Infància
	“The Ascent of Man” 14/05/2007 Bruce McCall	Evolució, Tecnologia, Esclavitud		“Simple Physics” 21/05/2007 J. J. Sempé	Treball, Matemàtiques
	“Half-Staff” 28/05/2007 Barry Blitt	Guerra, Patriotisme		“Last Exit” 04/06/2007 Mark Ulriksen	Psicologia
	“Big City Thrills” 11/06/2007 Adrian Tomine	Turisme, Lectura		“Big City Romance” 25/06/2007 Lou Romano	Matrimoni
	“Bright Idea” 02/07/2007 Bob Staake	Ciutat de Nova York		“Fresh Produce” 09/07/2007 J. J. Sempé	Ciutat de Nova York, Menjar
	“Cooling Off” 23/07/2007 Barry Blitt	Canvi climàtic, Animals		“Girls Will Be Girls” 30/07/2007 Anita Kunz	Religió, Dones, Metro
	“Urban Jungle” 06/08/2007 Eric Drooker	Naturalesa, Ciutat de Nova York		“Hot Dogs” 13/08/2007 Mark Ulriksen	Animals, Gossos
	“Summer Reading” 20/08/2007 Joost Swarte	Estiu, Ciutat de Nova York, Lectura		“Post Katrina-Adrift” 27/08/2007 Kara Walker	Huracán Katrina, Catàstrofe

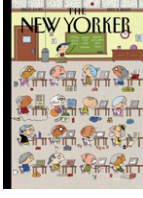
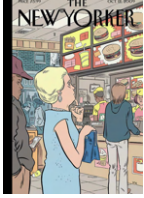
	“Menu Rose” 03/09/2007 Wayne Thiebaud	Menjar, Rosas		“Playground” 17/09/2007 Lorenzo Mattotti	Estil de vida. Juego
	“There Goes the Neighborhood” 24/09/2007 Bruce McCall	Moda		“Stairway to the Stars” 01/10/2007 Philippe Petit-Roulet	Lectura
	“Narrow Stance” 08/10/2007 Barry Blitt	Homosexualitat, Iran, Ahmadinejad, Larry Craig		“Higher Still” 15/10/2007 J. J. Sempé	Naturalesa, Infància
	“Unmasked Beauty” 22/10/2007 Lorenzo Mattotti	Belleza, Mujer, Pressió estètica		“Happy Halloween!” 29/10/2007 Richard McGuire	Halloween
	“Wild Fires” 05/11/2007 Lorenzo Mattotti	Incendios, Catàstrofe, Naturalesa		“Face” 12/11/2007 William Steig	Rostro, Arte
	“Autumn Tales” 19/11/2007 Benoit van Innis	Tardor, Lectura		“A Clear Conscience” 26/11/2007 Bruce McCall	Contaminació, Reciclaje, Canvi climàtic
	“Violent Night” 03/12/2007 Christoph Niemann	Nadal		“Xmas Stories” 10/12/2007 Joost Swarte	Nadal
	“Santa’s Little Schleppers” 17/12/2007 Bob Staake	Nadal		“Urban Landscape” 24/12/2007 Kim DeMarco	Hivern, Ciutat de Nova York, Nadal
	“On the Edge” 07/01/2008 Istvan Banyai	Any Nou, Construcció		“Together” 14/01/2008 J. J. Sempé	Hivern, Infància

	“On the Prowl” 21/01/2008 Lorenzo Mattotti	Moda, Maltracte animal, Consumisme, Animals		“Winter Pleasures” 28/01/2008 Mark Ulriksen	Hivern, Grand Central, Ciutat de Nova York
	“Humpty Dumpty Sat on a Wall...” 04/02/2008 Kathy Osborn	Crisi econòmica, Finances		“Eustace Tillarobama” 11/02/2008 Rea Irvin y Seth	Eustace, Obama
	“Shelf Life” 25/02/2008 Adrian Tomine	Libro		“Fading” 03/03/2008 Ana Juan	Fidel Castro, Cuba, Política
	“Blossoms” 10/03/2008 Ana Juan	Primavera, Mujer		“I’ll Get It!” 17/03/2008 Barry Blitt	Obama, Hillary Clinton, Política
	“The Emperor’s New Clothes” 24/03/2008 Mark Ulriksen	Eliot Splitzer, Escàndol sexual		“All Downhill from Here...” 31/03/2007 Richard McGuire	Crisi econòmica, Finances
	“Lost and Found” 07/02/2008 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol		“Without Skipping a Beat” 14/04/2008 J. J. Sempé	Música, Teatre
	“On the Move” 21/04/2008 Jacques de Loustal	Turisme, Viatges		“Vernal Bliss” 28/04/2008 William Steig	Primavera, Mujer
	“Mother’s Day Special” 05/05/2008 Barry Blitt	Día de la Madre, Parelles, Reproductividad		“Man’s Best Friend” 12/05/2008 Dan Clowes	Robots, Futurisme, Tecnologia
	“Springtime” 19/05/2008 J. J. Sempé	Primavera, Naturalesa		“Through the Wringer” 26/05/2008 Peter de Sève	Viatges, Turisme, Nudisme

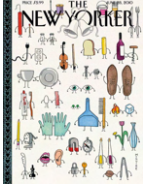
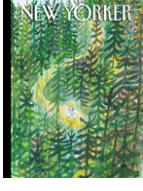
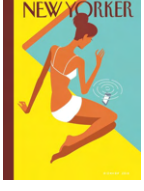
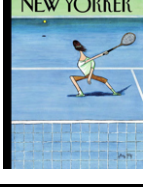
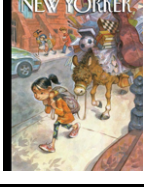
	“Foot in the Door” 02/06/2008 Bob Staake	Educació, Universitat		“Book Lovers” 09/06/2008 Adrian Tomine	Lectura, Amazon, Negocis
	“Summer Job” 23/06/2008 Bruce McCall	Estiu, Turisme, Animals		“Subway Man” 30/06/2008 Roz Chast	Ciutat de Nova York, Metro
	“First Bath” 07/07/2008 J. J. Sempé	Estiu, Gossos		“The Politics of Fear” 21/07/2008 Barry Blitt	Obama, Eleccions, Terrorisme
	“Summer Getaway” 28/07/2008 Peter de Sève	Estiu, Menjar		“Night Cap” 04/08/2008 Kim DeMarco	Estiu, Natació
	“Future Memories” 11/08/2008 J. J. Sempé	Estiu, Infància		“Swim, Swam, Swum” 25/08/2008 Richard McGuire	Estiu, Natació
	“Object of Desire” 01/09/2008 Ana Juan	Moda, Animals		“McNopoly” 08/09/2008 Mark Ulriksen	John McCain, Política, Diners
	“New York Moment” 15/09/2008 Eric Drooker	Amor, Ciutat de Nova York		“The Race Is On” 22/09/2008 Barry Blitt	Metàfora (conte), Animals, Metro
	“Downward Mobility” 29/09/2008 Eric Drooker	Classe social, Finances, Ciutat de Nova York		“A Room with a View” 06/10/2008 Barry Blitt	Sarah Palin, Política, Russia
	“Face-Off” 13/10/2008 Bob Staake	Eleccions, Demòcrates, Republicans		“Red Death on Wall Street” 20/10/2008 Robert Risko	Crisi econòmica, Finances, Wall Street

	“With Dignity” 27/10/2008 Richard McGuire	Eleccions, Obama		“A True Scare” 03/11/2008 Carter Goodrich	Halloween, John McCain, Sarah Palin, Política
	“A Very long Tunnel” 10/11/2008 Brian Stauffer	Eleccions		“Reflection” 17/11/2008 Bob Staake	Eleccions, Obama, Casa Blanca
	“Harvest Display” 24/11/2008 Wayne Thiebaud	Menjar		“Family Gathering” 01/12/2008 Harry Bliss	Dia d'Acció de Gràcies, Animals
	“Vetting” 08/12/2008 Barry Blitt	Obama, Animals, Gossos, Política		“Green Christmas” 15/12/2008 Marcellus Hall	Nadal
	“Minimalist Christmas” 22/12/2008 Bob Staake	Nadal		“Everything Must Go” 05/01/2009 Barry Blitt	Religió
	“The High Life” 12/01/2009 Mark Ulriksen	Animals, Gats, Ciutat de Nova York		“To The White House” 19/01/2009 Guy Billout	Obama, Casa Blanca, Política
	“The First” 26/01/2009 Drew Friedman	Obama, Raça, George Washington, Política		“Winter Break” 02/02/2009 Adrian Tomine	Hivern
	“Eustace” 09/02/2009 Rea Irvin	Eustace		“Off Base” 23/02/2009 Barry Blitt	Alex Rodriguez, Esports, Béisbol
	“Ecosystem” 02/03/2008 Ivan Brunetti	Oficina, Treball		“Downsized” 09/03/2009 Bob Staake	Matemàtiques

	“Michelle O.” 16/03/2009 Floc'h	Michelle Obama, Moda		“OctoRush” 23/03/2009 Barry Blitt	Rush Limbaugh, Política, Obama
	“Opening Day” 30/03/2009 Bruce McCall	Esports, Inauguració estadios, Béisbol		“April Fool” 06/04/2009 Roz Chast	Día de los Inocentes
	“Spring Vision” 13/04/2009 Harry Bliss	Animals, Fiesta		“Ultimate Destination” 20/04/2009 Jacques de Loustal	Viatges, Turisme
	“Bo” 27/04/2009 Bob Staake	Casa Blanca, Animals, Mascota, Gossos		“Power and Grace” 04/05/2009 J. J. Sempé	Música, Estatua
	“Leading the Way” 11/05/2009 Dan Clowes	Tecnologia, Crisi econòmica		“Coming Up for Air” 18/05/2009 Eric Drooker	Construcció
	“Nip and Tuck” 25/05/2009 Barry Blitt	Republicans, Política		“Finger Painting” 01/06/2009 Jorge Colombo	Menjar
	“Future Generations” 08/06/2009 Dan Clowes	Futurisme, Lectura		“Jumping In” 22/06/2009 J. J. Sempé	Estiu, Platja
	“Hanging Chador” 29/06/2009 Barry Blitt	Musulmans, Eleccions		“Sanctuary” 06/07/2009 Mark Ulriksen	Estiu, Lectura
	“Tour Wars” 20/07/2009 Bruce McCall	Turisme, Ciutat de Nova York		“Cartoon Island” 27/07/2009 Gahan Wilson	Estiu, Dibujo

	“Siberia” 03/08/2009 Alex Melamid	Rússia		“The Hamptons” 10/08/2009 Bruce McCall	Estil de vida, Ciutat de Nova York
	“Double Feature” 24/08/2009 Adrian Tomine	Ciutat de Nova York		“No Trespassing” 31/08/2009 Istvan Banyai	Amor, Pareja, Estiu
	“Required Texts” 07/09/2009 Ivan Brunetti	Tornada a l'escola, Educació		“Steep Into Style” 14/09/2009 Bruce McCall	Moda
	“Finger Painting: New Day” 21/09/2009 Jorge Colombo	Ciutat de Nova York		“Museum Parking” 28/09/2009 Bruce McCall	Tecnologia, Transport, Cotxes
	“On the Edge” 05/10/2009 Gülbüz Doğan Ekşioğlu	Animals, Gats		“The Food Chain” 12/10/2009 Dan Clowes, Zohar Lazar y Mark Ulriksen	Menjar, Diners, Animals
	“In the World of Books” 19/10/2009 Eric Drooker	Lectura		“Flu Season” 26/10/2009 John Cuneo	Metro, Animals
	“Unmasked” 02/11/2009 Chris Ware	Halloween, Telèfons mòbils		“Autumn in Central Park” 09/11/2009 Eric Drooker	Tardor, Parelles
	“Night Lights” 16/11/2009 Jorge Colombo	Ciutat de Nova York		“Pumpkin Cloud” 23/11/2009 Wayne Thiebaud	Menjar
	“Thanksgiving SkEdatdle” 30/11/2009 George Booth	Dia d'Acció de Gràcies		“Holiday Cheers” 07/12/2009 Jan Van Der Veken	Nadal, Parelles

	“Season’s Greeting” 14/12/2009 Barry Blitt	Nadal, Obama		“New Worlds” 21/12/2009 Javier Mariscal	Societat
	“Ring Out the Old, Ring In the New” 04/01/2010 Ivan Brunetti	Any Nou, Tecnologia		“Top of the World” 11/01/2010 Jan Van Der Veken	Esports, Ski, Hivern
	“Great Expectations” 18/01/2009 Frank Viva	Nadal, Mascotes, Gossos		“The Resurrection of the Dead” 25/01/2009 Frantz Zephirin	Muerte
	“First Anniversary” 01/02/2010 Barry Blitt	Obama		“Baby, It’s Cold Outside” 08/02/2010 Ana Juan	Hivern, Mascotes, Gossos
	“Natural Selection” 15/02/2010 Chris Ware	Eustace, Art		“Biodiversity” 15/02/2010 Ivan Brunetti	Eustace, Diversitat
	“Whiteout” 01/03/2010 Brian Stauffer	Hivern, Mascotes		“Ten Nominees” 08/03/2010 Mark Ulriksen	Oscars, Cinema, Hollywood
	“In the Spotlight” 15/03/2010 J. J. Sempé	Música		“Evening Walk” 22/03/2010 Jorge Colombo	Empire Diner, Ciutat de Nova York
	“Homage” 29/03/2010 Ana Juan	Moda, Alexander McQueen		“The Bunny Family” 05/04/2010 Kathy Osborn	Animals, Art
	“Spring Has Sprung” 12/04/2010 Edward Sorel	Primavera, Sexualitat		“Voyage Autour de Chambre” 19/04/2010 Jacques de Loustal	Turisme, Viatges, Souvenirs

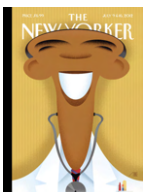
	“Earth Day” 26/04/2010 Frank Viva	Canvi climàtic, Transport, Cotxes, Energia		“Spring Cleaning” 03/05/2010 Bruce Eric Kaplan	Primavera, Parelles
	“Tilt” 10/05/2010 Bob Staake	Tecnologia, Energia, Medi ambient		“Novel Approach” 17/05/2010 Joost Swarte	Tecnologia
	“Boomerang Generation” 24/05/2010 Daniel Clowes	Universitat, Educació		“Union Square” 31/05/2010 Ivan Brunetti	Diversitat
	“Five Weeks Later...” 07/06/2010 Barry Blitt	Catàstrofes, Deep Water, Medi ambient, Política, Animals		“Finish Line” 14/06/2010 Chris Ware	Esriptura
	“I Do” 28/06/2010 Richard McGuire	Parelles		“After Escher: Gulf Sky and Water” 06/07/2010 Bob Staake	M. C. Escher, Catàstrofes, Medi ambient
	“Big Bug City” 12/07/2010 Edward Koren	Insectos, Turisme, Ciutat de Nova York		“Summer Getaway” 26/07/2010 Adrian Tomine	Estiu, Vacances
	“The Joys and Torments of Solitude” 02/08/2010 J. J. Sempé	Esports, Ciclisme, Naturalesa, Soletat		“Dropped Call” 09/08/2010 Christoph Niemann	Estiu, Telèfons mòbils, Descans
	“Tuscany” 16/08/2010 Lorenzo Mattotti	Itàlia, Estiu, Vacances		“Pause” 30/08/2010 Barry Blitt	Estiu, Descans
	“Oops!” 06/09/2010 Arnold Roth	Esports, Tennis		“Beasts of Burden” 13/09/2010 Peter de Sève	Tornada a l'escola

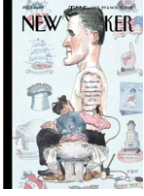
	“Catwalk” 20/09/2010 Bruce McCall	Moda, Maltracte animal		“Bedbugs and Beyond” 27/09/2010 Barry Blitt	Insectos
	“The Breakfast Plate” 04/10/2010 David Hockney	Menjar		“Discovering America” 11/10/2010 Chris Ware	Diners, Crisi econòmica, Família
	“Shelved” 18/10/2010 Roz Chast	Lectura, Pantalles		“Twilight” 25/10/2010 Eric Drooker	Noche, Parelles, Ciutat de Nova York
	“Dressed Down” 01/11/2010 Ivan Brunetti	Halloween, Cinema		“Rite of Fall” 08/11/2010 Lorenzo Mattotti	Esports, Marató, Tardor
	“Bumped” 15/11/2010 Barry Blitt	Obama, John Boehner, Casa Blanca, Política		“Circle Dip” 22/11/2010 Wayne Thiebaud	Menjar
	“The Best Part” 29/11/2010 Bruce McCall	Dia d'Acció de Gràcies		“Feeling the Love” 06/12/2010 Barry Blitt	Viatges, Sexualitat
	“Ho-ho-HO!” 13/12/2010 George Booth	Nadal		“One Small Step at a Time” 20/12/2010 Christoph Niemann	Hivern, Ciutat de Nova York
	“Blizzard” 10/01/2011 Lorenzo Mattotti	Hivern, Esports, Ski		“Spiderward” 17/01/2011 Barry Blitt	Cinema, Spiderman, Hospital
	“Fifth Avenue and Forty-second Street” 24/01/2011 Jorge Colombo	Ciutat de Nova York		“Mental Landscape” 31/01/2011 Frank Viva	Ciutat de Nova York

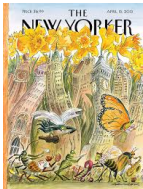
	“Bloom in Love” 07/02/2011 Barry Blitt	Mike Bloomberg, Política		“Eustace Tilley” 14/02/2011 Rea Irvin	Eustace
	“A Moment of Triumph” 28/02/2011 Ian Falconer	Oscars, Cinema		“Shoes” 07/03/2011 David Hockney	Zapatos
	“Hope Is the Thing with Feathers” 14/03/2011 Barry Blitt	Muammar Gaddafi, Libia, Internacional		“On His Way” 21/03/2011 J. J. Sempé	Esports, Ciclisme
	“Dark Spring” 28/03/2011 Christoph Niemann	Fukushima, Catàstrofe, Nuclear, Japón, Internacional, Primavera		“In Transit” 04/04/2011 Edward Koren	Turisme, Metro, Animals
	“My Best Shot” 11/04/2011 Bruce McCall	Esports, Golf		“Drawing While Waiting” 18/04/2011 Jacques de Loustal	Itàlia, Naturalesa
	“Everywhere I Go I See Hats” 25/04/2011 Maira Kalman	Moda, Pascua		“Entourage” 02/05/2011 Barry Blitt	Família Real Britànica,
	“Super Mother’s Day” 09/05/2011 Bruce McCall	Dia de la Madre		“Rubbed Out” 16/05/2011 Gülbüz Doğan Ekşioğlu	Osama bin Laden, 9/11
	“The Library: Roaring Into the Future” 23/05/2011 Eric Drooker	Biblioteca de Nova York		“Small Growers” 30/05/2011 Peter de Sève	Menjar, Mercado
	“Moral Guidance” 06/06/2011 Bruce McCall	Tabaquismo, Salud, Opinió pública		“California Interiors” 13/06/2011 David Hockney	Decoració

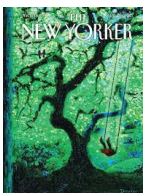
	“Dog Meets Dog” 27/06/2011 John Cuneo	Animals, Gossos, Mascotes, Parelles		“Oh, Say, Can You See” 04/07/2011 George Booth	4 de juliol, Himne nacional, Gossos
	“Birds of a Feather” 11/07/2011 Mark Ulriksen	Estiu, Animals, Platja		“Wedding Season” 25/07/2011 Barry Blitt	Matrimoni homosexual
	“Forward Thinking” 01/08/2011 Ian Falconer	Canvi climàtic, Energia		“Into the Green” 08/08/2011 Frank Viva	Naturalesa
	“S.O.S” 15/08/2015 Christoph Niemann	Crisi econòmica, Finances, Barco		“On the Horizon” 29/08/2011 Istvan Banyai	Estiu, Platja
	“Coney Island Express” 05/11/2011 Eric Drooker	Transport, Tren, Ciutat de Nova York		“Reflections” 12/11/2011 Ana Juan	9/11
	“Lowered Expectations” 19/11/2011 David Macaulay	Turisme		“No!” 26/11/2011 Bruce Eric Kaplan	Infància
	“It’s a Helluva Town” 03/10/2011 Bruce McCall	Turisme, Gentrificació, Ciutat de Nova York		“The City” 10/10/2011 Eric Drooker	Indústria, Ciutat de Nova York
	“The Book of Life” 17/10/2011 Barry Blitt	Steve Jobs, Religió, Tecnologia		“Fighting Back” 24/10/2011 Barry Blitt	Wall Street, Finances, Siglo XIX
	“Diner à Deux” 31/10/2011 George Booth	Halloween		“Open Season” 07/11/2011 Bruce McCall	Tardor, Transport, Cotxes

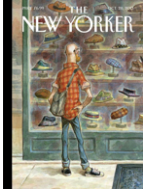
	“Different Scales” 14/11/2011 J. J. Sempé	Música		“Turkey Dinner” 21/11/2011 Wayne Thiebaud	Dia d'Acció de Gràcies, Menjar
	“Promised Land” 28/11/2011 Christoph Niemann	Immigració		“Black Friday” 05/12/2011 Daniel Clowes	Lectura, Black Friday, Consumisme, Tecnologia
	“Subway Angel” 12/12/2011 Carter Goodrich	Lectura, Metro		“Apparition” 19/12/2011 Eric Drooker	Nadal
	“Déjà Vu All Over Again” 02/01/2012 Barry Blitt	Any Nou, Newt Gingrich, Eleccions, Política		“Chutes and Ladders” 09/01/2012 Bruce McCall	Eleccions
	“Political Circus” 16/01/2012 Bob Staake	Republicans, Política		“Sunlight on Twenty-third Street” 23/01/2012 Jorge Colombo	Hivern, Naturalesa
	“Winter Blues” 30/01/2012 George Booth	Música, Gossos, Mascotes		“The Big Game” 06/02/2012 Barry Blitt	Obama, Newt Gingrich, Mitt Romney, Esports, Política
	“Loading...” 13/02/2012 Brett Culbert y Rea Irvin	Eustace		“V.I.P.s” 27/02/2012 Bruce McCall	Cinema, Oscars
	“Second Avenue Line” 05/03/2012 Roz Chast	Ciutat de Nova York, Metro		“State by State” 12/03/2012 Bob Staake	Mitt Romney, Rick Santorum; Política, Anécdota
	“Warmth” 19/03/2012 Ivan Brunetti	Parelles, Casa		“Spring Has Sprung” 26/03/2012 Maira Kalman	Pascua, Primavera

	“Rite of Spring” 02/04/2012 George Booth	Primavera, Casa		“A Whiff of Cool Air” 09/04/2012 Frank Viva	Esports, Golf
	“Carry-On Luggage” 16/04/2012 Bruce McCall	Turisme, Viatges		“The Joys of the Outdoors” 23/04/2012 Frank Viva	Primavera
	“Tag Sale” 30/04/2012 Peter de Sève	Animals, Gossos		“Mother’s Day” 07/05/2012 Chris Ware	Dia de la mare
	“The Cloud” 14/05/2012 Bob Staake	Clima		“Spectrum of Light” 21/05/2012 Bob Staake	Casa Blanca, Martimoni homosexual
	“Adrift” 28/05/2012 Mark Ulriksen	Universitat, Educació, Mercat laboral		“Crashing the Gate” 04/06/2012 Daniel Clowes	Futurisme, Ciencia ficció, Lectura
	“Soda Noir” 18/06/2012 Owen Smith	Menjar, Legislació		“June Brides” 25/06/2012 Gayle Kabaker	Matrimoni homosexual
	“Summer Chore” 02/06/2012 Edward Koren	Estiu, Naturalesa		“In Good Health” 09/07/2012 Bob Staake	Obama, Sanitat
	“Capturing the Memories” 23/07/2012 Mark Ulriksen	Estiu, Telèfons mòbils, Família		“Shaded Terrace” 30/07/2012 Javier Mariscal	Estiu, Menjar
	“London 2012” 06/08/2012 Frank Viva	Jocs olímpics, Internacional		“High Noon” 13/08/2012 Ian Falconer	Medi ambient, Canvi climàtic

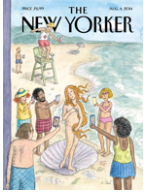
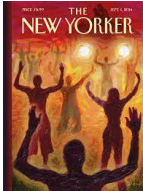
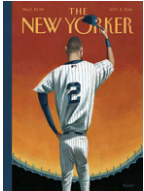
	“A Greener, Greater New York” 27/08/2012 Bruce McCall	Medi ambient, Ciutat de Nova York, Animals		“Bromance” 03/09/2012 Barry Blitt	Mitt Romney, Paul Ryan, Política
	“Stiff Competition” 10/09/2012 Ian Falconer	Moda, Dones, Pressió estètica		“Back to School” 17/09/2012 Chris Ware	Tornada a l'escola, Infància
	“Bring in the Clowns!” 24/09/2012 Roz Chast	Política, Sanitat		“Driven” 01/10/2012 Barry Blitt	Mitt Romney, Política
	“Out of the Mouths of Babes” 08/10/2012 Ian Falconer	Classe social, dinero		“One on One” 15/10/2012 Barry Blitt	Mitt Romney, Obama, Política
	“On Your Mark!” 22/10/2012 Edward Koren	Esports, Marató, Animals		“Skin Deep” 29/10/2012 Barry Blitt	Mitt Romney, Política, Norman Rockwell
	“Undeterred” 12/11/2012 Adrian Tomine	Huracán Sandy, Catàstrofes, Obama, Eleccions		“Rhapsody in Blue” 19/11/2012 Mark Ulriksen	Ciutat de Nova York
	“Camouflage” 26/11/2012 Barry Blitt	David Petraeus, Escàndol sexual, Política		“Hot-Dog Stand” 03/12/2012 Wayne Thiebaud	Menjar
	“Union Square, 1973” 10/12/2012 Saul Steinberg	Escriptura		“When Duty Palls” 17/12/2012 Edward Sorel	Nadal
	“Top of the World” 24/12/2012 Frank Viva	Canvi climàtic		“Threshold” 07/01/2013 Chris Ware	Educació, Infància

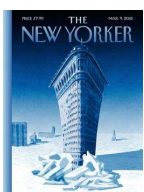
	“Winter Warmth” 14/01/2013 Lorenzo Mattotti	Moda, Hivern		“Herding Cats” 21/01/2013 Barry Blitt	Política, Fiscal, Animals, Gats
	“Newsstand” 28/01/2013 Jorge Colombo	Mitjans de comunicació		“First Tracks” 04/02/2013 Birgit Schössow	Hivern, Esports, Ski
	“Brooklyn’s Eustace” 11/02/2013 Simon Greiner	Eustace		“Star-Studded Evening” 25/02/2013 Mark Ulriksen	Oscars, Cinema, Lincoln
	“Ad Infinitum” 04/03/2013 Roz Chast	Art, Decoració		“Sic Transit Gloria Mundi” 11/03/2013 Barry Blitt	Papa, Religión
	“Canine Couture” 18/03/2013 Maira Kalman	Moda, Gossos		“Art and Architecture” 25/03/2012 Ana Juan	Moda, Zapatos
	“I Love” 01/04/2013 Luci Gutiérrez	Amor, Parelles		“Hitting Forty” 08/04/2013 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol
	“Blossom Time” 15/04/2013 Edward Sorel	Primavera		“Now Boarding” 22/04/2013 Luke Pearson	Futurisme, Transport
	“Shadow Over Boston” 29/04/2013 Eric Drooker	Terrorismo, Marató, Boston, Esports		“City Flair” 06/05/2013 Birgit Schössow	Moda
	“Mother’s Day” 13/05/2013 Chris Ware	Día de la Madre, Maternitat		“Eureka!” 20/05/2013 Christoph Niemann	Ciencia, Isaac Newton

	“Defiance” 27/05/2013 Ana Juan	Construcció, Freedom Tower		“Urban Cycles” 03/06/2013 Marcellus Hall	Esports, Gimnàs, Pantalles
	“Big City Noir” 10/06/2013 Birgit Schössow	Ciutat de Nova York		“Uncle Sam Is Listening” 24/06/2013 Richard McGuire	Privacitat, Govern, Uncle Sam
	“Urban Bliss” 01/07/2013 Ivan Brunetti	Estiu		“Moment of Joy” 08/07/2013 Jack Hunter	Matrimoni homosexual, Homosexualitat, Televisió
	“Operation Neptune” 22/07/2013 Bruce McCall	Estiu, Vacances, Transport		“Inside, Outside” 29/07/2013 Lorenzo Mattotti	Esports, Ping- pong
	“Carlos Danger” 05/08/2013 John Cuneo	Anthony Weiner, Escàndol sexual, Política		“Reading Time” 12/08/2013 Anthony Russo	Estiu, Lectura
	“The Eternal Summer” 26/08/2013 Eric Drooker	Estiu, Naturalesa		“13 Flavors” 02/09/2013 Frank Viva	Menjar, Gossos, Parc d'atraccions
	“ExerCity” 09/09/2013 Bruce McCall	Esports, Gimnàs		“Crossroads” 16/09/2013 Adrian Tomine	Habitatge, Família
	“Goings On About Town” 23/09/2013 Ivan Brunetti	New Yorker, Esdeveniment s, Ciutat de Nova York		“Bad Chemistry” 30/09/2013 Barry Blitt	Breaking Bad, Televisió
	“Blue Dog” 07/10/2013 Maira Kalman	Mascotes, Gossos		“New Money” 14/10/2013 Bruce McCall	Diners, Classe social

	"Haunted House" 21/10/2013 Mark Ulriksen	Halloween, Casa Blanca		"Top Choice" 28/10/2013 Peter de Sève	Moda
	"Fast Food" 04/11/2013 Ivan Brunetti	Menjar		"Reboot" 11/11/2013 Barry Blitt	Obama, Política, Sanitat, Canadà
	"Last Straw" 18/11/2013 Adrian Tomine	Tardor, Metro		"Asleep at the Wheel" 25/11/2013 Frank Viva	Futurisme, Transport, Cotxes
	"Turkey Day" 02/12/2013 Tom Gauld	Dia d'Acció de Gràcies		"Tis the Season" 09/12/2013 Istvan Banyai	Hivern
	"Madiba" 16/12/2013 Kadir Nelson	Nelson Mandela		"Snow Angel" 23/12/2013 Barry Blitt	Papa, Religión, Nadal
	"All Together Now" 06/01/2014 Chris Ware	Infància, Pantalles, Teatre		"Polar Bears on Fifth Avenue" 13/01/2014 Bruce McCall	Biblioteca de Nova York, Hivern
	"Playing in Traffic" 20/01/2014 Barry Blitt	Chris Christie, Nova Jersey, Política		"Just a Pinch" 27/01/2014 Peter de Sève	Hivern
	"Jury of His Peers" 03/02/2014 Barry Blitt	Putin, Rússia, Jocs olímpics d'hivern, Esports		"Perfect Storm" 10/02/2014 Tomer Hanuka	Hivern, Parelles
	"Night Windows" 17/07/2014 Jorge Colombo	Eustace		"Ready for His Closeup" 03/03/2014 Barry Blitt	Oscars, Cinema, Pressió estètica

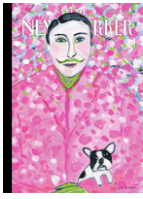
	“Snowplows” 10/03/2014 Otto Steininger	Hivern, Maternitat		“Straphangers” 17/03/2014 Liniers	Metro, Diversitat
	“Metamorphosis” 24/03/2014 Ana Juan	Primavera, Papallona		“Tiny Dancers” 31/03/2014 J. J. Sempé	Música, Dança
	“A New Leaf” 07/04/2014 Peter de Sève	Menjar, Animals, Vegetarià		“The Best Medicine” 14/04/2014 Barry Blitt	Obama, Ted Cruz, J. Boehner, M. Bachmann, Mitch McConnell, Política
	“Getting There” 21/04/2014 Ivan Brunetti	Viatges, Avió		“The Cart Before the Horses” 28/04/2014 Bruce McCall	Maltracte animal, Animals
	“Out and About” 05/05/2014 Charles Berberian	Parelles, Pantalles		“Mother's Day” 12/05/2014 Roz Chast	Dia de la mare
	“A Bright Future” 19/05/2014 Eric Drooker	Energía, Medi ambient, Futurisme		“Baseball” 26/05/2014 Saul Steinberg	Esports, Béisbol
	“Free Delivery” 02/06/2014 Bruce McCall	Futurisme, Transports		“Love Stories” 09/06/2014 Joost Swarte	Parelles, Lectura
	“Beware of the Dog” 23/06/2014 George Booth	Gossos		“Cap'n Ahab's” 30/06/2014 Bruce McCall	Animals, Barcos
	“Memorial Plaza” 07/07/2014 Adrian Tomine	9/11, Turisme, Gentrificació		“Coney Island” 21/07/2014 Mark Ulriksen	Estiu, Gentrificació, Platja

	“Fifty-ninth Street Bridge” 28/07/2014 Eric Drooker	Parelles, Ciutat de Nova York		“Venus on the Beach” 04/08/2014 Roz Chast	Pantalles, Art, Mujer, Estiu, Platja
	“Siesta” 11/08/2014 Lorenzo Mattotti	Estiu, Lectura		“Trunk Show” 25/08/2014 Danny Shanahan	Estiu, Platja
	“Ferguson, Missouri” 01/09/2014 Eric Drooker	Michael Brown, Racisme		“Derek Jeter Bows Out” 08/09/2014 Mark Ulriksen	Derek Jeter, Esports, Béisbol
	“Untitled, Circa 1967” 15/09/2014 Saul Steinberg	Mickey Mouse, Música, Art		“Back Story” 22/09/2014 Lorenzo Mattotti	Moda, Dones, Tattoo
	“Illegal Procedure” 29/09/2014 Barry Blitt	Esports, Futbol americà		“Rainy Day” 06/10/2014 Christoph Niemann	Clima, Pluja Taxi
	“Mom & Pop Mega Superstore” 13/10/2014 Bruce McCall	Consumisme		“Fall Library” 20/10/2014 Tom Gauld	Lectura, Tardor
	“Fun and Games in Congress” 27/10/2014 Mark Ulriksen	Cinema, Política, Congrés		“Hip Hops” 03/11/2014 Peter de Sève	Menjar, Cerveza
	“Protocol” 10/11/2014 Chris Ware	Sanitat		“The Elephant in the Room” 17/11/2014 Liniers	Obama, Política, Casa Blanca, Republicans
	“Time Warp” 24/11/2014 Richard McGuire	Moda, Evolució		“First Thanksgiving” 01/12/2014 Bruce McCall	Dia d'Acció de Gràcies

	“Broken Arch” 08/12/2014 Bob Staake	Casa Blanca, Michael Brown, Racisme		“High and Low” 15/12/2014 Ivan Brunetti	Cases, Decoració
	“Doggone, It’s That Time of Year Again!” 22/12/2014 George Booth	Nadal, Gossos		“Dance Around a Piano” 05/01/2015 J. J. Sempé	Música, Infància
	“Limited Visibility” 12/01/2015 Jorge Colombo	Noche, Ciutat de Nova York		“Solidarité” 19/01/2015 Ana Juan	Charlie Hebdo, Terrorismo, Francia, Internacional
	“The Dream of Reconciliation” 26/01/2015 Barry Blitt	Martin Luther King, Racisme, Policia		“Moving Day” 02/02/2015 Bruce McCall	New Yorker
	“A Walk in the Snow” 09/02/2015 Mark Ulriksen	Hivern, Mascotes, Gossos		“Kim Jong-un Interrupts” 16/02/2015 Barry Blitt	Cinema, Oscars, Corea del Nord, Kim Jong-un
	“Nine for Ninety” 23/02/2015 Barry Blitt	Eustace		“Flatiron Icebreaker” 09/03/2015 Birgit Schössow	Hivern, Barcos, Ciutat de Nova York
	“Hipster Stole” 16/03/2015 Liniers	Hipster, Hivern, Moda, Parelles		“A Rose” 23/03/2015 Christoph Niemann	Flores
	“Clinton’s Emoji” 30/03/2015 Barry Blitt	Hillary Clinton, Política, Emoji		“Everybody Who’s Anybody” 06/04/2015 Carter Goodrich	Infància, Telèfons mòbils, Pantalles
	“Balcony Street” 13/04/2015 Harry Bliss	Mascotes, Gossos		“Life in the Cuba of Tomorrow” 20/04/2015 Bruce McCall	Cuba

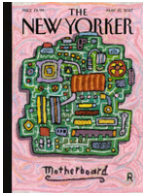
	“Baseball Ballet” 27/04/2015 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol		“Golden Hour” 04/05/2015 Frank Viva	Primavera
	“Injustice: Baltimore, 2015” 11/05/2015 Peter Mendelsund	Racisme, Protestas, Freddie Gay		“The World Tomorrow” 18/05/2015 Bruce McCall	Tecnologia, Futurisme, Ciencia
	“Early Start” 25/05/2015 Carter Goodrich	Maternitat, Esports, Running		“Suiting Up” 01/06/2015 Mark Ulriksen	Eleccions, Política, Republicans
	“Summer Sky” 08/06/2015 Christoph Niemann	Estiu, Platja		“Playdate” 22/06/2015 Chris Ware	Infància, Pantalles
	“Nine” 29/06/2015 Barry Blitt	Terrorismo, Armes, Masacre de Charleston		“Rockaway Beach” 06/07/2015 Eric Drooker	Estiu, Platja
	“Under the Same Hat” 20/07/2015 J. J. Sempé	Estiu, Naturalesa		“Belly Flop” 27/07/2015 Barry Blitt	Trump, Eleccions, Política, Republicans
	“The Endless Summer” 03/08/2015 Mark Ulriksen	Trànsit, Transport, Cotxes, Ciutat de Nova York		“Summer Adventures” 10/08/2015 Joost Swarte	Lectura, Estiu
	“Second Line” 24/08/2015 Kadir Nelson	Huracà Katrina, Catàstrofe, Medi ambient, Nueva Orleans		“Gowanus Canal, Brooklyn” 31/08/2015 Adrian Tomine	Medi ambient, Consumisme, Menjar, Família
	“The Mouse of Wall Street” 07/09/2015 Joost Swarte	Wall Street, Crisi econòmica, Finances		“2020 Vision” 14/09/2015 Barry Blitt	Trump, Kanye West, Eleccions

	“Crosswalk” 21/09/2015 Greg Foley	Moda, Dones		“Streetball” 28/09/2015 Mark Ulriksen	Esports, Bàsquet
	“Catnap” 05/10/2015 Peter de Sève	Mascotes, Gossos, Gats		“High Standards” 12/10/2015 Bruce McCall	Diners, Arquitectura
	“Recognition” 19/10/2015 Adrian Tomine	Espectura		“On the Way” 26/10/2015 Lorenzo Mattotti	Immigració, Mediterrani, Refugiats, Europa, Internacional
	“Comfort Food” 02/11/2015 Ivan Brunetti	Cases, Menjar		“Rolling Out the Gold Carpet” 09/11/2015 John Cuneo	Tardor
	“Coffee Break” 16/11/2015 Christoph Niemann	Ciència, Tecnologia, Cafe		“Virtual Music” 23/11/2015 Seth	Música
	“Paris, November 2015” 30/11/2015 Charles Berberian	Terrorismo, Bataclan, Paris, Internacional		“Mirror” 07/12/2015 Chris Ware	Maternitat, Pressió estètica, Dones, Edat
	“Shopping Days” 14/12/2015 Eric Drooker	Armes		“Holiday Spirit” 21/12/2015 George Booth	Nadal
	“The Long View” 04/01/2016 Frank Viva	Dones, Feminisme, Sostre de vidre		“The Great Thaw” 11/01/2016 Marcellus Hall	Canvi climàtic
	“New Toys” 18/01/2016 Anita Kunz	Kim Jong-un, Corea del Norte, Armes, Nuclear		“Winter Delight” 25/01/2016 John Cuneo	Hivern, Infància

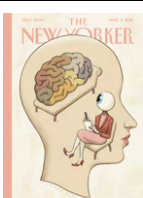
	“Bad Reception” 01/02/2016 Barry Blitt	Trump, Política, Presidentes, JFK, Lincoln, Roosevelt		“Eustace Spreads Out” 08/02/2016 Liniers	Eustace, Metro, Masclisme
	“Schomburg Center, Harlem, New York” 22/02/2016 Kadir Nelson	Art, Raça		“Privileged Characters” 29/02/2016 Daniel Clowes	Cinema, Oscars, Racisme
	“High Rise” 07/03/2016 Danny Shanahan	Canvi climàtic		“Stop” 14/03/2016 Chris Ware	Racisme, Infància, Violència policial
	“Spring Forward” 21/03/2016 Maira Kalman	Primavera, Gossos		“The Big Short” 28/03/2016 Barry Blitt	Trump, Eleccions, Política
	“Bun Voyage” 04/04/2016 Jaime Hernandez	Menjar, Viatges		“Take the L Train” 11/04/2016 Tomer Hanuka	Jueus, Religión, Metro
	“Luxury Coops” 18/04/2016 Peter de Sève	Construcció, Animals		“Closing Set” 25/04/2016 R. Kikuo Johnson	Música
	“Purple Rain” 02/05/2016 Bob Staake	Prince, Música, Pluja		“Regatta on the Hudson” 09/05/2016 Bruce McCall	Esports, Regata, Barcos
	“On the Go” 16/05/2016 Christoph Niemann	Metro		“Grand Illusion” 23/05/2016 Barry Blitt	Trump, Política, Eleccions, Republicans
	“Commencement” 30/05/2016 R. Kikuo Johnson	Universitat, Educació		“Page Turner” 06/06/2016 Malika Favre	Lectura, Dones

	“Ready for a Fight” 20/06/2016 Barry Blitt	Hillary Clinton, Eleccions, Política		“Love” 27/06/2016 Frank Viva	Parelles, Homosexualitat
	“Silly Walk off a Cliff” 04/07/2016 Barry Blitt	Brexit, Política, Regne Unit, Internacional		“A Day at the Beach” 11/07/2016 Kadir Nelson	Estiu, Platja, Raça
	“The Fight Begins” 25/07/2016 Eric Drooker	Eleccions, Republicans, Demòcrates, Política		“Beneath the Waves” 01/08/2016 Frank Viva	Estiu, Platja
	“Something in the Air” 08/08/2016 Mark Ulriksen	Esports, Jocs olímpics, Contaminació, Brasil, Rússia		“Donald's Rainy Days” 22/08/2016 Barry Blitt	Trump, Política
	“Waves” 29/08/2016 J. J. Sempé	Estiu, Infància		“Serve!” 05/09/2016 Christoph Niemann	Esports, Tennis
	“At the Movies” 12/09/2016 Ivan Brunetti	Cinema, Diversitat		“In the Shade” 19/09/2016 Malika Favre	Dones
	“Late Innings” 26/09/2016 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol		“Shift” 03/10/2016 Chris Ware	Racisme, Violència policial
	“Miss Congeniality” 10/10/2016 Barry Blitt	Trump, Alicia Machado, Eleccions, Política		“The Finish Line” 17/10/2016 R. Kikuo Johnson	Esports, Gimnàs, Lectura
	“The Laureate” 24/10/2016 Malika Favre	Bob Dylan, Música		“Significant Others” 31/10/2016 Barry Blitt	Trump, Putin, Hillary Clinton, Bill Clinton, Eleccions, Política

	“Glass Houses” 07/11/2016 Bruce McCall	Futurisme, Cases, Privacitat		“Anything but That” 14/11/2016 Barry Blitt	Eleccions, Política
	“The Wall” 21/11/2016 Bob Staake	Trump, Immigració, Eleccions, Política		“Counting” 28/11/2016 Barry Blitt	Obama, Política
	“Rat Race” 05/12/2016 Peter de Sève	Metro		“Forest for the Trees” 12/12/2016 Carter Goodrich	Nadal
	“Yule Dog” 19/12/2016 Ana Juan	Hivern, Gossos		“Love Locks” 02/01/2017 Adrian Tomine	Amor, Parelles, Ciutat de Nova York
	“Waterways” 09/01/2017 Jorge Colombo	Barcos		“After Dr. King” 16/01/2017 Kadir Nelson	Martin L. King, Racisme
	“At the Wheel” 23/01/2017 Barry Blitt	Trump, Política,		“Downhill Racers” 30/01/2017 Gayle Kabaker	Hivern
	“The March” 06/02/2017 Abigail Gray Swartz	Feminisme, Dones		“Liberty’s Flameout” 13/02/2017 John W. Tomac	Trump, Govern, Política, Valors, Llibertat
	“#OscarsNotSoWhite” 27/02/2017 Eric Drooker	Cinema, Oscars, Racisme		“Eustace Vladimirovich Tilley” 06/03/2017 Barry Blitt	Eustace, Putin, Rússia, Política, Internacional
	“Opening Night” 13/03/2017 Carter Goodrich	Art, Societat		“Spring Awakening” 20/03/2017 Tomer Hanuka	Primavera, Dones, Gats

	“Shelf Life” 27/03/2017 Luci Gutiérrez	Cases, Decoració		“The Operating Theatre” 03/04/2017 Malika Favre	Sanitat
	“Broken Windows” 10/04/2017 Barry Blitt	Trump, Casa Blanca, Política		“Fashion District” 17/04/2017 Harry Bliss	Moda, Ciutat de Nova York, Arquitectura
	“A Taste for Adventure” 24/04/2017 Cannaday Chapman	Menjar		“Strike Zone” 01/05/2017 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol
	“Man’s Best Friend” 08/05/2017 Bruce Eric Kaplan	Mascotes, Gossos		“Motherboard” 15/05/2017 Roz Chast	Dia de la mare, Maternitat
	“Ejected” 22/05/2017 Barry Blitt	James Comey, Trump, FBI, Política		“Brooklyn Bridge Park” 29/05/2017 Jorge Colombo	Esports, Bàsquet
	“Enchanted Forest” 05/05/2017 Christoph Niemann	Lectura, Pantalles		“Modern Times” 19/06/2017 Barry Blitt	Trump, Política
	“Topknot” 26/06/2017 Peter de Sève	Pentinat		“Bright Star” 03/07/2017 Kadir Nelson	Estiu, Platja, Raça
	“Off the Leash” 10/07/2017 Mark Ulriksen	Gossos, Animals		“Grounded” 24/07/2017 Barry Blitt	Trump, Política
	“Private Beach” 31/07/2017 Javier Mariscal	Estiu, Platja, Gossos		“Hell Train” 07/08/2017 Bob Staake	Estiu, Metro

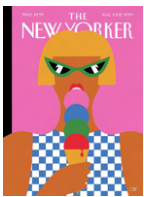
	“Upstate” 21/08/2017 Adrian Tomine	Estiu, Família		“Blowhard” 28/08/2017 David Plunkert	Racisme, Trump, Política, Extrema dreta, Violència policial, Charlottesville
	“Screen Time” 04/09/2017 Bruce Eric Kaplan	Infància, Pantalles, Telèfons mòbils		“Hurricane Harvey” 11/09/2017 Chris Ware	Catàstrofes, Medi ambient, Huracà Harvey
	“Warhead” 18/09/2017 Eric Drooker	Kim Jong-un, Corea del Norte, Política, Internacional		“Falling Beauty” 25/09/2017 Gayle Kabaker	Moda, Mujer, Tardor
	“Generations” 02/10/2017 Kadir Nelson	Família, Raça		“Party Rentals” 09/10/2017 Bruce Eric Kaplan	Festa, Societat
	“October 1, 2017: One Day in a Nation of Guns” 16/10/2017 Daniel Plunkert	Armes, Tironeig Las Vegas, Terrorismo		“Tech Support” 23/10/2017 R. Kikuo Johnson	Futurisme, Robots, Tecnologia, Pobresa
	“October Surprise” 30/10/2017 Carter Goodrich	Halloween, Trump		“A Rake’s Progress” 06/11/2017 John Cuneo	Tardor
	“At the Strand” 13/11/2017 Jenny Kroik	Lectura		“Coding 101” 20/11/2017 Malika Favre	Infància
	“Nowhere to Hide” 27/11/2017 Barry Blitt	Masclisme, Escàndol sexual, Abús		“Special Delivery” 04/12/2017 Kim DeMarco	Hivern
	“Holiday Track” 11/12/2017 Tom Gauld	Nadal, Metro		“A Christmas Carol” 18/12/2017 Barry Blitt	Nadal, Trump, Michael Flynn, Política

	“Cramped” 01/01/2018 George Booth	Parelles, Animals		“Ferried Across” 08/01/2018 Jorge Colombo	Lectura, Barcos, Ciutat de Nova York
	“In Creative Battle” 15/01/2018 Mark Ulriksen	Esports, Racisme, Martin L. King		“In the Hole” 22/01/2018 Anthony Russo	Trump, Política, Immigració
	“Cruellest Month” 29/01/2018 Roz Chast	Nadal, Hivern, Gener		“Figured Skaters” 05/02/2018 Mark Ulriksen	Hivern, Patinatge sobre gel
	“The Butterfly Effect” 12/02/2018 Malika Favre	Eustace, Raça		“Slippery Slopes” 26/02/2018 Mark Ulriksen	Esports, Ski, Corea del Sud, Jocs olímpics d'hivern
	“Golden Opportunity” 05/03/2018 Chris Ware	Cinema, Oscars, Escàndol sexual, Masclisme, Abús, #MeToo		“Next Stop: Spring” 12/03/2018 Jenny Kroik	Primavera, Metro
	“In Full Bloom” 19/03/2018 Maira Kalman	Moda		“Exposed” 26/03/2018 Barry Blitt	Trump, Política, Mitjans de comunicació
	“Trompe-l'Oeil” 02/04/2018 Christoph Niemann	Psicologia		“Gluten-Free Gluten” 09/04/2018 Bruce McCall	Menjar
	“Soundtrack to Spring” 16/04/2018 Tom Gauld	Primavera, Música, Animals		“The Road” 23/04/2018 David Hockney	Viatges
	“Stickball Alley” 30/04/2018 Kadir Nelson	Infància, Racisme		“Biking in the Rain” 07/05/2018 J. J. Sempé	Ciclisme, Pluja

	“Smart Design” 14/05/2018 Joost Swarte	Cases		“The Swamp” 21/05/2018 John Cuneo	Trump, Política
	“Jump!” 28/05/2018 Gayle Kabaker	Estiu, Platja		“Nurture” 04/06/2018 Loveis Wise	Maternitat, Naturalesa
	“Father’s Day Off” 18/06/2018 Christoph Niemann	Dia del pare		“City Living” 25/06/2018 Harry Bliss	Ciutat de Nova York
	“Yearning to Breathe Free” 02/07/2018 Barry Blitt	Immigració, Mur, Racisme, Trump, Política, Mèxic		“Downtime” 09/06/2018 Mark Ulriksen	Gossos, Estiu
	“Summertime City” 23/07/2018 Kadir Nelson	Estiu, Raça		“Thumbs-Up” 30/07/2018 Barry Blitt	Trump, Política
	“On the Beach” 06/08/2018 Tom Gauld	Estiu, Platja		“Safe Travels” 20/08/2018 R. Kikuo Johnson	Viatges, Família, Estiu
	“The Queen of Soul” 27/08/2018 Kadir Nelson	Aretha Franklin, Música		“Closing In” 03/09/2018 Barry Blitt	Trump, Política
	“Savoring Summer” 10/09/2018 Kadir Nelson	Estiu		“Looking Up” 17/09/2018 Chris Ware	Tornada a l'escola, Educació
	“Fourth Wall” 24/09/2018 Adrian Tomine	Cinema, Escriptura		“Lower East Side” 01/10/2018 Marcellus Hall	Ciutat de Nova York

	“Unheard” 08/10/2018 Ana Juan	Christine Blasey Ford, Feminisme, Dones, Abús, Masclisme		“Reading Group” 15/10/2018 J. J. Sempé	Lectura, Infància
	“Fat Cats” 22/10/2018 Richard McGuire	Diners, Classe social		“Arthur Avenue” 29/10/2018 Jenny Kroik	Menjar
	“Boo!” 05/11/2018 Mark Ulriksen	Halloween, Trump, Política		“Central Park Row” 12/11/2018 Eric Drooker	Tardor, Parelles, Ciutat de Nova York
	“Welcome to Congress” 19/11/2018 Barry Blitt	Racisme, Congrés, Immigració, Política		“Thankfulness” 26/11/2018 Roz Chast	Dia d'Acció de Gràcies, Futurisme, Robots, Tecnologia
	“New York Lights Up” 03/12/2018 Matías Santoyo	Ciutat de Nova York		“Cat Fancy” 10/12/2018 Edward Gorey	Animals, Gats
	“Santa’s Little Helpers” 17/12/2018 John Cuneo	Nadal		“Elementary” 24/12/2018 Barry Blitt	Trump, Robert Mueller, Política
	“Out in the Cold” 07/01/2019 Harry Bliss	Hivern		“A New Leaf” 14/01/2019 Anna Parini	Hivern, Lectura
	“Big City” 21/01/2019 Pascal Campion	Ciutat de Nova York		“Walled In” 28/01/2019 John Cuneo	Trump, Mur, Mèxic, Immigració, Política, Racisme
	“Winter Garden” 04/02/2019 Tom Gauld	Cases, Hivern		“Love Interest” 11/02/2019 Pascal Campion	Parelles

	“Spring Blossoms” 18/02/2019 Kadir Nelson	Eustace, Raça, Primavera		“The Real Emergency” 04/03/2019 Barry Blitt	Trump, Canvi climàtic, Mur, Mèxic, Immigració, Política
	“Off the Path” 11/03/2019 Gayle Kabaker	Hivern, Esports, Ski, Gossos		“Spring to Mind” 18/03/2019 Malika Favre	Dones, Primavera
	“Crazy Time” 25/03/2019 Mark Ulriksen	Brexit, Regne Unit, Política, Internacional		“Brooklyn of Boost” 01/04/2019 Bruce McCall	Ciutat de Nova York, Gentrificació
	“The Acrobat” 08/04/2019 Kenton Nelson	Esports		“Double Play” 15/04/2019 Mark Ulriksen	Esports, Béisbol
	“Taking Care” 22/04/2019 Loveis Wise	Raça, Dones		“Our Lady” 29/04/2019 Bob Staake	Tragedia, Incendi, Notre Dame, França, Internacional
	“To Fetch or Not to Fetch” 06/05/2019 John Cuneo	Lectura, Mascotes, Gossos		“Iya Ni Wura (Mother Is Gold)” 13/05/2019 Diana Ejaita	Dia de la mare, Maternitat, Raça
	“Dog Walking 2.0” 20/05/2019 Tom Gauld	Futurisme, Robots, Tecnologia, Mascotes, Gossos		“Summer Hours” 27/05/2019 Malika Favre	Estiu, Ciutat de Nova York
	“The Shining” 03/06/2019 Barry Blitt	Trump, Política		“Bedtime Stories” 10/06/2019 Bruce Eric Kaplan	Lectura, Parelles
	“Heartfelt” 24/06/2019 Olimpia Zagnoli	Orgull, Homosexualitat, Parelles, Amor		“Wheel Life” 01/07/2019 Kadir Nelson	Transport, Patinet

	“Dog Days of Summer” 08/07/2019 Peter de Sève	Menjar, Estiu		“The Commute” 22/07/2019 Christoph Niemann	Metro, Gentrificació
	“Power Trip” 29/07/2019 Joost Swarte	Turisme, Viatges		“Taste of Summer” 05/08/2019 Olimpia Zagnoli	Estiu, Menjar
	“Toni Morrison” 19/08/2019 Kara Walker	Toni Morrison, Escriptura		“Sea Changes” 26/08/2019 Edward Steed	Oceà, Medi ambient
	“Heat Wave” 02/09/2019 Kadir Nelson	Estiu		“Sweeping Into Fall” 09/09/2019 Malika Favre	Dones, Moda, Tardor
	“First Date” 16/09/2019 Ivan Brunetti	Parelles, Cases		“Our Sunday-Morning Outings” 23/09/2019 J. J. Sempé	Esports, Ciclisme
	“Evolution” 30/09/2019 Christoph Niemann	Tecnologia, Futurisme, Evolució		“Whack Job” 07/10/2019 Barry Blitt	Trump, Política
	“Inside Baseball” 14/10/2019 Edward Steed	Esports, Béisbol		“Towering Wealth” 21/10/2019 Mark Ulriksen	Construcció, Ciutat de Nova York
	“Leaf Peepers” 28/10/2019 Liniers	Halloween, Tardor		“Noise New York” 04/11/2019 Richard McGuire	Ciutat de Nova York, Gentrificació
	“Down the Hatch” 11/11/2019 Bruce McCall	Construcció		“Dressing for Fall” 18/11/2019 Birgit Schössow	Moda, Dones, Tardor

	“Stuffed” 25/11/2019 Wayne Thiebaud	Dia d'Acció de Gràcies, Menjar		“Art Connoisseurs” 02/12/2019 Kadir Nelson	Art de carrer
	“Rooftop Astronomy” 09/12/2019 Tom Gauld	Astronomia		“Priority Shipping” 16/12/2019 Peter de Sève	Nadal
	“Decking the Deck” 23/12/2019 Edward Steed	Nadal		“Get the Picture” 30/12/2019 R. Sikoryak	Il·lustració
	“Twilight Avenue” 06/01/2020 Pascal Campion	Ciutat de Nova York, Pluja, Parelles		“A Brush with Greatness” 13/01/2020 Bruce McCall	Art, Museu
	“Portrait of History” 20/01/2020 Diana Ejaita	Martin L. King, Racisme		“Mindful Commuting” 27/01/2020 Luci Gutiérrez	Metro
	“Whiteout” 03/02/2020 Christopher Niemann	Hivern		“Behind the Lens” 10/02/2020 Malika Favre	Cinema, Oscars, Dones, Feminisme
	“Origin Story” 17/02/2020 Barry Blitt	Eustace, Evolució		“All That Money Can Buy” 02/03/2020 Barry Blitt	Michael Bloomberg, Política, Diners
	“Under Control” 09/03/2020 Brian Stauffer	Trump, Sanitat, Covid		“Blown Away” 16/03/2020 Tomer Hanuka	Primavera
	“Critical Mass” 23/03/2020 Christoph Niemann	Covid, Sanitat		“Grand Central Terminal” 30/03/2020 Eric Drooker	Covid, Ciutat de Nova York, Confinament, Sanitat

	“Bedtime” 06/04/2020 Chris Ware	Covid, Sanitat, Confinament, Personal essencial		“Lifeline” 13/04/2020 Pascal Campion	Covid, Confinament, Sanitat, Personal essencial
	“After the Shift” 20/04/2020 Owen Smith	Covid, Sanitat, Personal essencial		“A Chorus of Thanks” 27/04/2020 Tomer Hanuka	Covid, Confinament, Sanitat, Personal essencial
	“Still Life” 04/05/2020 Chris Ware	Ciutat de Nova York, Covid, Confinament		“Shelter in Place” 11/05/2020 Christoph Mueller	Covid, Confinament, Medi ambient
	“Class of 2020” 18/05/2020 Anita Kunz	Covid, Educació, Universitat, Diversitat, Mercat laboral		“Natural Ability” 25/05/2020 Barry Blitt	Trump, Sanitat
	“Lockdown Sampler” 01/06/2020 Roz Chast	Covid, Confinament		“This Side Up” 08/06/2020 Richard McGuire	Ciutat de Nova York, Confinament, Covid
	“Say Their Names” 22/06/2020 Kadir Nelson	George Floyd, Violència policial, Racisme, Black Lives Matter		“A Family Blooms” 29/06/2020 Diana Ejaita	Família, Lectura, Raça
	“Distant Summer” 06/07/2020 Kadir Nelson	Estiu, Covid, Racisme, Infància		“Dream Vacation” 20/07/2020 Richard McGuire	Vacances
	“Voices of Change” 27/07/2020 Christoph Niemann	Societat, Llibertats		“Sojourner Truth, Founding Mother” 03/08/2020 Grace Lynne Haynes	Dones, Drets, Feminisme, Sojourner Truth, Dinovenena esmena
	“Double Scoop” 17/08/2020 Wayne Thiebaud	Menjar, Estiu		“Packed House” 24/08/2020 Barry Blitt	Música, Teatre, Covid, Confinament

	“Out of the Blue” 31/08/2020 Gayle Kabaker	Estiu, Platja		“Trendsetters” 07/09/2020 Grace Lynne Haynes	Moda, Dones
	“Overgrown” 14/09/2020 Edward Steed	Tardor, Covid, Confinament		“Last Days” 21/09/2020 Chris Ware	Covid, Societat, Sanitat, Estiu
	“Open Offices” 28/09/2020 Pascal Campion	Oficina, Covid, Teletrabajo		“Icons” 05/10/2020 Bob Staake	Ruth Bader Ginsburg, Dones, Feminisme
	“Red Meat” 12/10/2020 David Plunkert	Proud Boys, Política, Trump, Extrema dreta		“The Centennial” 19/10/2020 Kadir Nelson	Racisme, Esports, Béisbol
	“Shifting Gears” 26/10/2020 R. Kikuo Johnson	Transport, Metro, Bicicleta, Covid, Sanitat		“American Tumult” 02/11/2020 Richard McGuire	Eleccions, Política
	“America in Line” 09/11/2020 Barry Blitt	Covid, Sanitat		“Hope Again” 16/11/2020 Pascal Campion	Eleccions, Biden, Política, Esperança
	“Election Results” 23/11/2020 Kadir Nelson	Eleccions, Esperança, Política, Covid		“New Traditions” 30/11/2020 Barry Blitt	Dia d'Acció de Gràcies
	“Love Life” 07/12/2020 Adrian Tomine	Covid, Confinament, Parelles		“Tree of Life” 14/12/2020 Edward Steed	Evolució, Animals
	“Hearth” 21/12/2020 David Hockney	Foc		“In with the New” 28/12/2020 Harry Bliss	Año nuevo, Trump, Política